HANFA

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2020.

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Franje Račkoga 6, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefaks: +385 1 4811 406
Grafička priprema: D.S.M.-grafika d.o.o., Zagreb

ISSN 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sadržaj

Uvodna riječ **5**

1. Hanfa u brojevima **10**

2. Kretanja u sektoru financijskih usluga **14**

2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala 15

2.2. Investicijske usluge 18

2.3. Mirovinski sustav 24

2.4. Osiguranje 29

2.5. Nebankarsko financiranje 32

3. Nadzorne aktivnosti **34**

3.1. Mikrobonitetni nadzor 36

3.2. Makrobonitetni nadzor 50

4. Normativne aktivnosti **57**

4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge 58

4.2. Investicijski fondovi 60

4.3. Mirovinski sustav 61

4.4. Osiguranje 62

4.5. Ostale normativne aktivnosti 63

5. Licenciranje i edukacija **65**

5.1. Licenciranje 66

5.2. Ispiti i edukacija 71

6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti **74**

6.1. Zaštita potrošača 75

6.2. Edukativne aktivnosti 81

7. Komunikacijske aktivnosti **84**

7.1. Komunikacija regulatora u vremenu koronakrize 85

7.2. Komunikacijske aktivnosti u 2020. 86

7.3. Pristup informacijama 89

8. Međunarodna suradnja **90**

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja 92

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija 98

8.3. Jačanje kapaciteta Hanfe kroz program potpore strukturnim reformama 99

8.4. Inovacijski hub 101

9. Sudski postupci **102**
9.1. Prekršajni postupci 103
9.2. Upravni sporovi 106
9.3. Kaznene prijave 106
9.4. Postupci radi naplate potraživanja 106

10. Poslovanje Hanfe **108**
10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi 109
10.2. Poslovanje interne revizije 112
10.3. Informacijska sigurnost Hanfe 112
10.4. Informatički sustavi Hanfe 113
10.5. Financijsko poslovanje Hanfe 113

11. Statistički pregled industrija **117**

12. Dodaci **124**
Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2020. 125
Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe 128

Uvodna riječ

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

Nakon godina u kojima je vladao optimizam, a naš rad bio usmjeren na gledanje unaprijed kako bismo prvenstveno kroz regulatorni okvir dali podršku financijskom sektoru u pogledu novih proizvoda i usluga, nužnosti digitalizacije i praćenja tehnoloških inovacija, u 2020. smo se morali usredotočiti na COVID-19 koji je svijetu donio najveću globalnu ekonomsku krizu od Drugog svjetskog rata i tako pogodio milijune ljudi širom svijeta. Svjesni da se učinci pandemije neće zadržati samo u 2020., već da će imati višegodišnji utjecaj na gospodarstvo i cijeli financijski sektor, promptno smo reagirali kao odgovoran i fleksibilan regulator. Tako su naše prve poduzete mjere – produljenja rokova dostave pojedinih izvješća, ublažavanje zahtjeva za izvješćivanje i usmjeravanje supervizorskih aktivnosti na posredni nadzor – imale za cilj olakšati rad i rasteretiti resurse naših subjekata nadzora kako bi se i oni mogli prilagoditi novonastaloj situaciji te time posvetiti više vremena potrošačima i korisnicima svojih usluga koji su za njih, ovaj put, imali pitanje više.

Na eskalaciju pandemije COVID-19 najbrže i najsnažnije su reagirala financijska tržišta. U okolnostima iznimnih neizvjesnosti oko djelovanja i brzine širenja virusa te posljedica koje će pandemija imati na svakodnevne živote, a time i gospodarsku aktivnost, veliki broj konzervativnih ulagatelja panično je povukao svoja sredstva iz investicijskih fondova. Došlo je do pada neto imovine UCTIS fondova, rasta volatilnosti, a uz opću neizvjesnost i globalna negativna kretanja na financijskim tržištima i do smanjenja cijena većine financijskih instrumenata. Stoga je naša prva interventna mjera u cilju zaštite interesa ulagatelja bila privremeno zaustavljanje trgovanja na Zagrebačkoj burzi. Stabilizaciji financijskog tržišta zajednički su uz Hanfu doprinijeli i nositelji ekonomske i monetarne politike, a kao reakcija na zbivanja na domaćem obvezničkom tržištu tijekom 2020. osnovan je i novi UCITS Fond za stabilnost namijenjen ulaganju u državne dužničke vrijednosne papire s ciljem povećanja likvidnosti tih financijskih instrumenata. Navedeno je kroz stabilizaciju financijskog tržišta doprinijelo opravku cijena u drugom polugodištu 2020. tako da su se do kraja godine investitori vratili na burzu, a značajan dio investicijskih fondova godinu je završio s blagim pozitivnim godišnjim prinosom. Novu živost tržištu kapitala donijeli su i novoosnovani ETF-ovi, odnosno investicijski fondovi čijim se udjelima trguje na burzi, koji su krajem godine uvršteni na tržište te koji jednako koriste malim i institucionalnim ulagateljima.

Jednako kao investicijski, i mirovinski su fondovi zbog tržišnih kretanja u prvom polugodištu izgubili dio vrijednosti imovine kojom upravljaju. No taj je gubitak nadoknađen u drugom dijelu godine te je ostvaren cilj očuvanja vrijednosti imovine osiguranika, koja je, s obzirom na ipak pozitivne godišnje prinose, čak i blago povećana.

Ni ostali subjekti nadzora Hanfe nisu bili neokrznuti koronakrizom. Visoka koncentracija ugovora o leasingu povezanih s turizmom i prijevozom je u uvjetima epidemioloških mjera socijalnog distanciranja i smanjene mobilnosti značila kako značajan dio primatelja leasinga zbog limitiranog poslovanja neće biti u mogućnosti podmiriti svoje obveze u zadanim rokovima. Stoga smo leasing društvima već početkom travnja uputili preporuku da privremeno zaustave naplatu potraživanja te da pokušaju putem reprograma ili moratorija postići dogovor s primateljima leasinga, što su društva i učinila. Istodobno je njima samima omogućeno da za iste ugovore privremeno eliminiraju obvezu formiranja ispravka vrijednosti. Na taj smo način ublažili posljedice koronakrize na poslovanje i jednih i drugih. Faktoring društva su također osjetila negativne ekonomske posljedice pandemije tako da je već ranije započeta konsolidacija nastavljena značajnim prebacivanjem poslovanja na bankarski sektor, kojem je ukupno potraživanje po poslovima faktoringa naraslo 43,3 % u odnosu na prethodnu godinu.

I kao da pandemija koronavirusa nije bila dovoljno izazovna, razorni potresi koji su u 2020. pogodili središnju Hrvatsku značajno su utjecali na poslovanje društava za osiguranje, ali ih nisu destabilizirali čemu smo aktivno doprinijeli. Naime, iako su društva za osiguranje dočekala krizu s dvostruko većim omjerom solventnosti nego što zahtjeva regulatorni minimum, izvjesno je bilo da će učinak koronakrize kao i posljedice potresa nastupiti s određenim vremenskim odmakom. Stoga smo promptno reagirali i osiguravajućim društvima privremeno zabranili isplatu dobiti ostvarenih u 2019., ali i prethodnim godinama radi mogućeg dvostrukog udara na njihovu bilancu; s jedne strane zbog pada vrijednosti imovine na što je utjecala pandemija, a druge strane zbog porasta zahtjeva za odštetu zbog potresa. Na taj je način zadržana njihova visoka kapitaliziranost i likvidnost, a optimizirani su interesi vlasnika i dioničara kao i javni interes stabilnosti sektora osiguranja koji je od iznimne značajnosti za stabilnost cjelokupnog financijskog sustava Republike Hrvatske.

Iako su u 2020. naša pozornost i djelovanje više nego uobičajeno bili usmjereni na osiguranje kontinuiteta i stabilnosti poslovanja naših subjekata nadzora s obzirom na izazove pandemije i potresa, iz fokusa nismo nikada izgubili potrošače. Iskustvo potresa i obrade povezanih odštetnih zahtjeva od strane društava za osiguranje pokazalo je kao osiguranici nisu nužno bili u predugovornom procesu adekvatno upoznati sa svim uvjetima osiguranja, a što se očekuje u kontekstu poštenog odnosa društava prema potrošačima. Kroz ciljane nadzore, analizu uvjeta osiguranja i komunikaciju s klijentima osiguranja u okviru procesa obrade predstavki, detektirali smo kako postoji prostor za poboljšanje odnosa društava i potrošača te su društva upućena da ga unaprijede. Pored toga, financijski educirani korisnici financijskih usluga prepoznati su kao čimbenik koji jača financijsku industriju i bez čijeg povjerenja ona zasigurno nije održiva. Stoga samo od mirovinskih društava zatražili veći angažman u pogledu osnaživanja financijske pismenosti građana Republike Hrvatske, što bi se trebalo odraziti na proaktivnije i intenzivnije individualno plani-

ranje mirovinske štednje. K tome, kako bismo na što jednostavniji i pristupačniji način građanima približili teme povezane s financijama, u 2020. smo pokrenuli posebnu edukativnu internetsku stranicu pod nazivom "Novac za sutra" čiji smo sadržaj prilagodili svima koji žele planirati svoju budućnost tako da da odgovorno razmišljaju o novcu i životnom standardu.

Ono što obilježava svaku krizu zasigurno su kompleksniji uvjeti poslovanja. To često znači da se poslovanje ne odvija standardnim i razrađenim procesima već se prebacuje na druge oblike. Tako je, kao pozitivna eksternalija koronakrize, transfer prema digitalnom poslovanju financijskog sektora značajno ubrzan, no to za sobom nosi značajne tehnološke rizike koji postaju jedni od najbrže rastućih. Ali nisu samo oni bili ti koji nas zaokupljaju, tu su već stari dobro poznati rizici prijevara koju su u online poslovanju postali još izraženiji i učestaliji. Stoga smo još početkom travnja svim svojim subjektima nadzora uputili okružnicu kojom smo skrenuli pozornost na mogući rizik financijskoga kriminala, upozoravajući da se on ne smije tolerirati i da pojačano treba upravljati rizikom pranja novca i financiranja terorizma na koji smo kao regulator stavili poseban fokus osnivanjem i posebne organizacijske jedinice Hanfe. Dali smo jasno do znanja da u krizama obmane i prijevare ranjivih ljudi i kompanija mogu enormno narasti kao i intenzitet te načini pranja novca te da ćemo i dalje svoje nadzorne aktivnosti usmjeriti ka pravilnoj provedbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, jer tu kompromis ne postoji.

Iako su planovi i ciljevi definirani prije koronakrize stavljeni u drugi plan te smo se fokusirali na neplanirane izazove koje je pandemija donijela, to nije omelo ni nas iz Upravnog vijeća niti zaposlenike Hanfe da redovno izvršavamo svoje zadatke, da aktivno sudjelujemo kao članovi ili nosioci u radu domaćih i međunarodnih institucija i udruženja, da organiziramo i sudjelujemo na brojnim međunarodnim i domaćim konferencijama i panelima u vezi s tržištem kapitala, korporativnim upravljanjem, osiguranjem i novim tehnologijama, da uspješno završimo Twining projekt zajedno s HNB-om i njemačkim i nizozemskim partnerima u Crnoj Gori, te Twinning projekt za Narodnu banku Srbije, kao i da aktivno doprinesemo predsjedanju Hrvatske Vijećem EU-a gdje su postignuti značajni rezultati u području nebankarskih financijskih usluga povezani s okvirom za oporavak i sanaciju središnjih ugovornih strana te uslugama skupnog financiranja (engl. *crowdfunding*) za poduzeća.

Unatoč svemu spomenutom, pogled na sektor financijskih usluga i dalje nam je dominantno usmjeren prema naprijed pa postavljamo pitanje što je to održiva budućnost, je li ona dio integracije tržišta kapitala te kako će na nju utjecati prije svega okolišni, društveni i upravljački čimbenici. Zakonodavni okvir održivog financiranja je imperativ. Tu treba upozoriti na činjenicu da će investitori sve više pažnju obraćati i na nefinancijsko izvještavanje u kojem će se tražiti informacije o tome kako se pojedino poduzeće odnosi prema klimatskim promjenama, zaposlenicima, kupcima i dobavljačima, te kakva je kultura korporativnog upravljanja.

I kao što sam prošle godine na kraju Uvodne riječi rekao i bio siguran da će 2020. biti puna neizvjesnosti u vezi s koronakrizom, tako sam siguran da ni 2021., kao i godine nakon nje, neće biti godine opuštanja i relaksiranja. No iskustvo 2020. daje nam za pravo vjerovati kako ćemo, kao i dosad biti spremni brzo i adekvatno reagirati na sve izazove.

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

Foto: Hanfa

Hanfa je u lipnju 2020. predstavila novi internetski portal Novac za sutra, namijenjen financijskoj edukaciji građana

Povodom obilježavanja Svjetskog dana prava potrošača, Hanfa je školu čiji su učenici pobijedili najboljim radom na temu održive potrošnje nagradila pametnom klupom – član Upravnog vijeća Hanfe Jurica Jednačak na dodjeli nagrade

Foto: Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Foto: Matija Habljak/Pixsell

Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe Ante Žigman održao je prezentaciju o ulozi financijskog sektora u kreiranju održive budućnosti te je govorio o integraciji tržišta kapitala na razini Europske unije na Konferenciji Zagreb – bankarsko i financijsko središte u novom normalnom, studeni 2020.

Hanfa u brojevima

1. Hanfa u brojevima

Subjekti nadzora

40 mirovinskih fondova	5 društava za upravljanje mirovinskim fondovima	135 investicijskih fondova	23 društva za upravljanje investicijskim fondovima
6 investicijskih društava	15 društava za osiguranje	15 leasing društava	4 faktoring društva
2 mirovinska osiguravajuća društva	REGOS	Zagrebačka burza	SKDD HUO
izdavatelji, brokeri, investicijski savjetnici, vezani zastupnici, zastupnici i posrednici u osiguranju i reosiguranju			

Financijska slika

125,8 mlrd. HRK
neto imovina mirovinskih fondova

22,9 mlrd. HRK
neto imovina investicijskih fondova

10,5 mlrd. HRK
zaračunata bruto premija društava za osiguranje

67,6 mil. HRK
ukupna aktiva investicijskih društava

19,7 mlrd. HRK
ukupna aktiva leasing društava

325 mil. HRK
ukupna aktiva faktoring društava

270,9 mlrd. HRK
tržišna kapitalizacija Zagrebačke burze

443,4 mlrd. HRK
tržišna vrijednost vrijednosnih papira u depozitoriju

Aktivnosti Hanfe

21

doneseno 21 rješenje kojim je naloženo otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih u postupcima nadzora

53

održane 53 sjednice Upravnog vijeća na kojima je doneseno 779 odluka

44

doneseno 44 pravilnika kojima se dodatno reguliraju zakonske odredbe

9

objavljeno 9 upozorenja za javnost u vezi s neovlaštenim obavljanjem usluga i skretanjem pozornosti na potencijalne rizike

33.000

portal Novac za sutra imao je 33 tisuće pregleda

>1000

više od 1000 sudionika na održanim predavanjima u sklopu aktivnosti podizanja razine financijske pismenosti

10

Inovacijski hub sudjelovao na 10 konferencija i panel rasprava te održao sastanke s više od 15 različitih subjekata

2

u suradnji s HGK-om održana online edukacija iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te radionica s mirovinskim društvima u vezi sa zaštitom potrošača

5500

LinkedIn profil Hanfe na kraju godine imao 5500 pratitelja

60

Objavljeno 60 priopćenja za medije

Važni datumi

23. 1. 2020.
Objava Smjernica i Preporuka za postupanje po članku 12. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu prilikom rješavanja odštetnih zahtjeva za naknadu štete na vozilu

12. 3. 2020.
Izdano rješenje Hanfe o obustavi trgovanja svim financijskim instrumentima na uređenom tržištu zbog izvanredne volatilnosti tržišta (indeks CROBEX pao više od 10% u odnosu na zadnju vrijednost prethodnog trgovinskog dana)

26. 3. 2020.
Zabrana isplata dividendi društvima za osiguranje

30. 3. 2020.
Leasing i faktoring društvima izdane preporuke radi ublažavanja negativnih posljedica izvanrednih događaja na gospodarsku aktivnost, stabilnost poslovanja i zaštitu poslovnih subjekata u poslovima leasinga i faktoringa

2. 4. 2020.
Izdano rješenje o osnivanju Fonda za stabilnost

14. 4. 2020.
Objavljeno upozorenje na lažne članke putem kojih se nagovara na trgovanje CFD-ovima

5. 5. 2020.
Članovima mirovinskih fondova drugog stupa uplaćeno 57,6 mil. kuna ranije zaračunate naknade za upravljanje

7. 5. 2020.
Izdano rješenje za osnivanje prvog alternativnog investicijskog fonda s privatnom ponudom za ulaganje u kriptoimovinu (Bitcoin) u Hrvatskoj

13. 5. 2020.
Leasing društvima izdane dodatne preporuke radi ublažavanja negativnih posljedica izvanrednih događaja na gospodarsku aktivnost, stabilnost poslovanja i zaštitu korisnika usluga leasinga

10. 6. 2020.
Donesene Smjernice mirovinskim društvima za osnaživanje financijske pismenosti građana

30. 6. 2020.
Završeno predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, gdje je Hanfa dala svoj značajan doprinos u postizanju političkog dogovora s Europskim parlamentom oko prijedloga uredbe kojom se uređuje oporavak i sanacija središnjih drugih ugovornih strana te oko dovršetka tehničkih pregovora s Europskim parlamentom oko uredbe koja uređuje poslovanje europskih platformi za skupno financiranje.

16. 7. 2020.
Mirovinskom osiguravajućem društvu Hrvatsko mirovinsko osiguravajuće društvo d.d. izdano odobrenje za rad

21. 10. 2020.
Objava Smjernica za obavljanje poslova osiguranja

13. 11. 2 020.
Odluka Zagrebačke burze d.d. o uvrštenju prvih ETF-ova burzovne oznake 7CRO i 7SLO na uređeno tržište

Kretanja u sektoru financijskih usluga

2. Kretanja u sektoru financijskih usluga

Eskalacija pandemije bolesti COVID-19 u 2020. imala je vrlo snažan i trenutačan negativan utjecaj kako na globalna financijska tržišta tako i na domaće. Neizvjesnost povezana sa samom pandemijom, njezino trajanje i utjecaj na svjetska gospodarstva odrazili su se na sentiment i sklonost preuzimanju rizika ulagatelja koji su povukli dio svoje imovine uložene na financijska tržišta, a time i na posljedičan snažan pad cijena financijskih instrumenata. Stoga je u prva tri mjeseca 2020. imovina sektora financijskih usluga smanjena za 9,5 mlrd. HRK (4,3 %) u odnosu na kraj 2019., čime je privremeno bio zaustavljen višegodišnji trend njezina rasta. Mjere monetarne i fiskalne politike, kao i odluke Hanfe, brzo su stabilizirale financijsko tržište pa je pad cijena zabilježen u prvom dijelu 2020. gotovo u cijelosti nadoknađen pozitivnim kretanjima u drugom polugodištu 2020. godine. Istodobno su uz pozitivna tržišna kretanja bili povećani i priljevi sredstava ulagatelja na financijska tržišta pa je imovina sektora financijskih usluga na kraju 2020. bila za 1,8 mlrd. HRK (0,8 %) viša u odnosu na kraj 2019. te je činila 31,6 % ukupne imovine financijskog sustava, odnosno 58,9 % nominalnog BDP-a.

2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala

Pandemija koronavirusa dominantno je utjecala na globalna gospodarska i financijska kretanja u 2020. godini. S eskalacijom pandemije u Europi tijekom ožujka 2020. nacionalna su se gospodarstva postupno, u većoj ili manjoj mjeri, počela zatvarati kako bi se uvođenjem epidemioloških mjera socijalnog distanciranja ograničilo širenje bolesti te sačuvali zdravlje i životi stanovnika. Posljedično, gospodarska je aktivnost značajno smanjena u drugom tromjesečju 2020. u svim zemljama Europske unije, pa je i domaća ekonomija zabilježila snažan pad od 15,1 % na godišnjoj razini. Popuštanje mjera u ljetnim mjesecima u skladu sa sezonskim slabljenjem virulentnosti virusa dovelo je do blagog oporavka gospodarske aktivnosti. Međutim, već je tijekom jeseni drugi val širenja koronavirusa najavio kako će se ekonomije do kraja 2020. još jednom nužno zatvoriti u očekivanju pronalaska cjepiva. Stoga je u 2020. godišnji pad ekonomske aktivnosti u Hrvatskoj iznosio 8,4 %, što je dosad najveća zabilježena kontrakcija godišnje gospodarske aktivnosti (za 1 postotni bod viša u odnosu na kontrakciju iz 2009.), no ipak niža u odnosu na očekivanja. Usporavanje ekonomske aktivnosti negativno se odrazilo i na domaće tržište rada pa je stopa administrativne nezaposlenosti, unatoč mjerama potpore za očuvanje zaposlenosti, na kraju prosinca 2020. iznosila 9,5 %. Smanjenje gospodarske aktivnosti, u kombinaciji sa snažnim padom cijena energenata, doveli su do izraženih deflacijskih kretanja te je godišnja stopa deflacije na kraju 2020. iznosila -0,3 %. Zbog smanjenja poreznih prihoda i implementacije brojnih fiskalnih mjera u cilju očuvanja radnih mjesta, proračunski deficit je na kraju godine iznosio -7,4 % BDP-a, dok je javni dug porastao za 15,9 p.b. te je dosegnuo razinu od 88,7 % BDP-a čime je u potpunosti poništeno relativno smanjenje javnog duga ostvareno tijekom posljednjih 5 godina.

Slika 2.1.1. Godišnje stope realnog rasta BDP-a

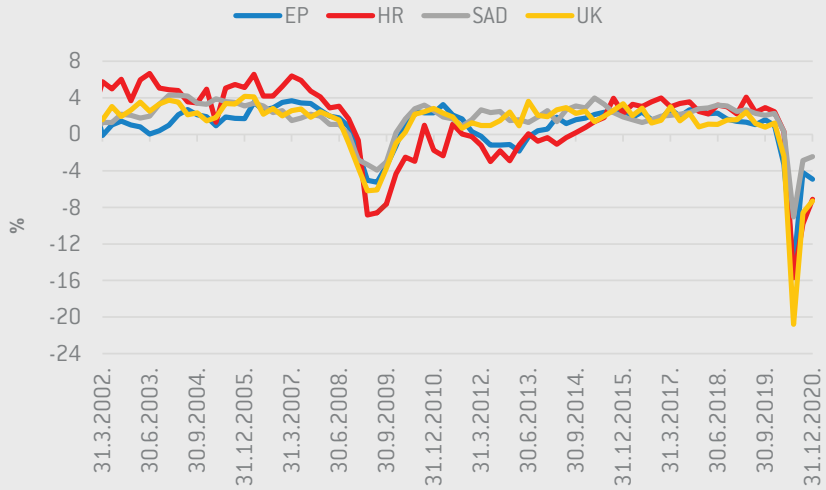

Izvor: Eurostat, St. Louis Fed

Svjetska financijska tržišta u 2020. su s obzirom na eskalaciju pandemije zabilježila značajan porast neizvjesnosti pa je pokazatelj sistemskog poremećaja na financijskim tržištima tijekom drugog tromjesečja 2020. dosegao razine na kojima je posljednji put bio tijekom 2011. i 2012. godine. Glavnina svjetskih tržišta kapitala zabilježila je značajne korekcije cijena uz rast zahtijevanih prinosa na dužničke vrijednosne papire. Međutim, brzim akomodativnim mjerama vlada i središnjih banaka stabilizirani su poremećaji na financijskim tržištima te je do kraja godine većina financijskih tržišta povratila glavninu izgubljene vrijednosti u očekivanju ekonomskog oporavka, no uz i dalje povišenu razinu neizvjesnosti.

Slika 2.1.2. Kompozitni indeks sistemskog stresa europodručja (CISS)

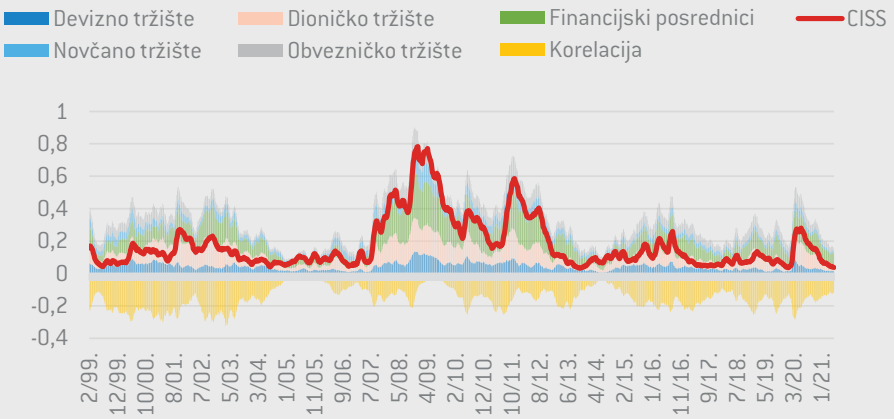

Izvor: ESB

Slična kretanja u 2020. zabilježena su i na domaćem tržištu kapitala. Domaći dionički indeks CROBEX tako je s eskalacijom pandemije do sredine ožujka 2020. izgubio na vrijednosti 32,3 % u odnosu na kraj prethodne godine spustivši se na razinu od 1.364,98 bodova. U takvim je okolnostima izvanredne volatilnosti tržišta Hanfa 12. ožujka 2020. reagirala privremenim zaustavljanjem trgovanja svim financijskim instrumentima na uređenom tržištu Zagrebačke burze (dalje u tekstu: ZSE) u cilju zaštite ulagatelja. Iako

su se kretanja na ZSE-u u drugom polugodištu 2020. stabilizirala te su cijene financijskih instrumenata rasle, dionički indeks CROBEX kraj 2020. zaključio je na razini od 1.739,29 bodova, što je za 13,8 % niže u odnosu na kraj 2019. godine. Istodobno je obvenički indeks CROBIS godinu zaključio sa 112,36 bodova i relativno blagim padom od 2,8 % u odnosu na 2019. godinu.

Slika 2.1.3. Kretanje dioničkog i obvezničkog indeksa ZSE-a

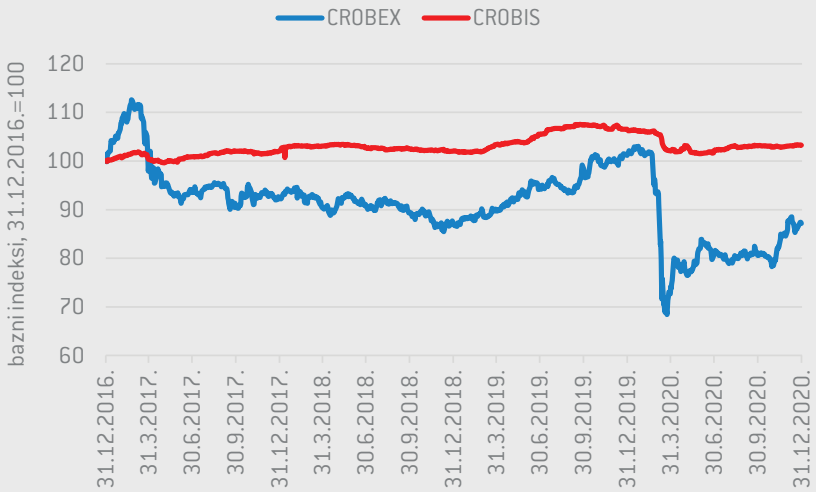

Izvor: ZSE

Povećana volatilnost u 2020. na ZSE-u rezultirala je rastom ukupnog prometa za 4,5 % u odnosu na 2019. te je on iznosio 3,1 mlrd. kuna. Najveći dio odnosi se na promet dionicama koji je iznosio 2,9 mlrd. kuna, odnosno 5,5 % više nego prethodne godine. Na kraju 2020. na ZSE su bile uvrštene 104 dionice, što je 15 dionica manje nego godinu prije. Naime, tijekom godine izvršteno je 20 dionica, dok je pet dionica bilo uvršteno na tržište[1]. Isto kao i prethodnih godina, unatoč ostvarenom rastu trgovanja domaće je tržište kapitala prema ostvarenom prometu dionicama i dalje ispod prosjeka usporedivih zemalja s obzirom na razmjerno mali udio dionica kojima se aktivno trguje u ukupnom broju uvrštenih izdanja. Promet deset dionica kojima se najviše trgovalo činio je 57,7 % prometa dionicama, odnosno 52,6 % ukupnog prometa ostvarenog na ZSE-u. Tržišna kapitalizacija dionica krajem 2020. iznosila je 137,4 mlrd. kuna, odnosno 37,1 % BDP-a, što predstavlja smanjenje od 7,2 % u odnosu na kraj 2019. godine.

Promet na domaćem tržištu obveznica u 2020. iznosio je 255,7 mil. kuna te je bio za 12,6 % manji u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupno 26 obvezničkih izdanja uvrštenih na ZSE tijekom 2020., 10 su bila korporativna, a preostalih 16 državna obvezničke izdanja. Ministarstvo financija je u 2020. dospijeća državnih obveznica ukupne nominalne vrijednosti 5,0 mlrd. kuna i 1,0 mlrd. eura, koje su izdane u 2010. po kamatnoj stopi od 6,75 % odnosno 6,5 % uspješno refinanciralo izdanjem tri nove državne obveznice ukupne nominalne vrijednosti 2,2 mlrd. eura i 5,0 mlrd. kuna po kamatnoj stopi od 0,75 %, 0,25 % odnosno 1,25 %. Zaduživanje po značajno nižim kamatnim stopama primarno je rezultat povećanja kreditnog rejtinga Hrvatske koji je 2019. vraćen na investicijsku razinu BBB-. Tržišna kapitalizacija obveznica na kraju 2020. iznosila je 133,5 mlrd. kuna, što je povećanje od 15,3 % u odnosu na kraj 2019. godine.

1 Na službeno tržište uvrštene su dionice Ciak Grupe d.d., dok su na redovito tržište uvrštene dionice Modre špilje d.d., VIS d.d., The Garden Brewery d.d. i HELIOS FAROS d.d.

Krajem 2020. godine na ZSE-u je pokrenuto trgovanje ETF-ovima vezanim za vodeće regionalne dioničke indekse. Jedan od ETF-ova vezan je uz CROBEX10tr (indeks 10 najlikvidnijih dionica ZSE-a), a drugi za SBITOP (indeks 11 najlikvidnijih dionica Ljubljanske burze). Do kraja 2020. promet ETF-ova iznosio je 21,9 mil. kuna.

ETF

Exchange Traded Fund – *ETF je skup financijskih instrumenata tj. fond kojim se može trgovati na burzi. ETF-ovi se mogu odnositi na razne vrste imovine, od dionica, pa sve do valuta ili sirovina.*

Slika 2.1.4. Ostvareni promet i tržišna kapitalizacija na ZSE

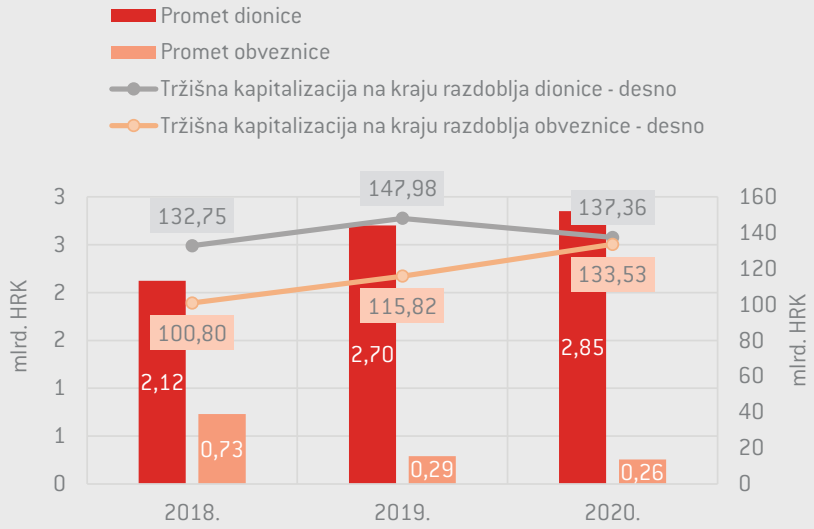

Izvor: ZSE

2.2. Investicijske usluge

Pružatelji investicijskih usluga

Na kraju 2020. investicijske i s njima povezane usluge pružalo je šest investicijskih društava (jedno društvo manje nego prethodne godine[2]), sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima i 13 kreditnih institucija, isto kao i u 2019. godini.

Pružatelji investicijskih usluga ostvarili su 4,1 mlrd. kuna prihoda od obavljanja investicijskih usluga do kraja 2020., što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje od 4,0 %. Većinu navedenih prihoda ostvarile su kreditne institucije (4,0 mlrd. kuna, odnosno 98,6 % ukupnog prihoda) od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun. Prihodi od brokerskih usluga (zaprimanja i prijenosa te izvršenja naloga klijenata) iznosili su 119,6 mil. kuna, što je rast od 8,4 % u odnosu na 2019. godinu. Najveći dio tih prihoda ostvarile su kreditne institucije (79,0 % ukupnih prihoda od pružanja brokerskih usluga). Prihodi od provedbe ponude/prodaje financijskih instrumenata s obvezom otkupa ili bez nje (agentura) iznosili su 58,0 mil. kuna, dok su prihodi od upravljanja portfeljem iznosili 17,1 mil. kuna i bili su manji za 42,6 % nego u 2019. godini. Tradicionalno, velika većina prihoda od distribucije investicijskih proizvoda proizlazi iz prodaje/distribucije domaćih UCITS fondova koji čine preko 90 % ukupne vrijednosti distribuiranih investicijskih proizvoda.

2 Društvo FALCON BROKERI d.o.o. na vlastiti je zahtjev prestalo s radom.

Slika 2.2.1. Ukupni prihodi pružatelja investicijskih usluga

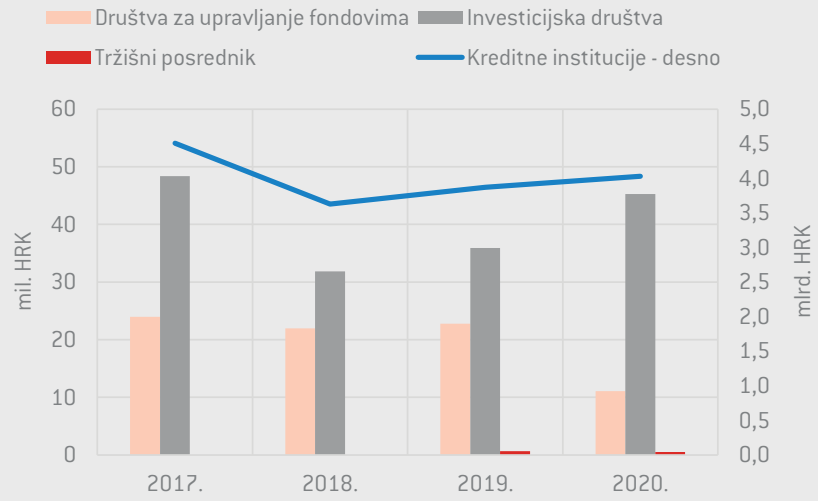

Izvor: Hanfa

Slika 2.2.2. Prihodi pružatelja investicijskih usluga po vrsti usluge

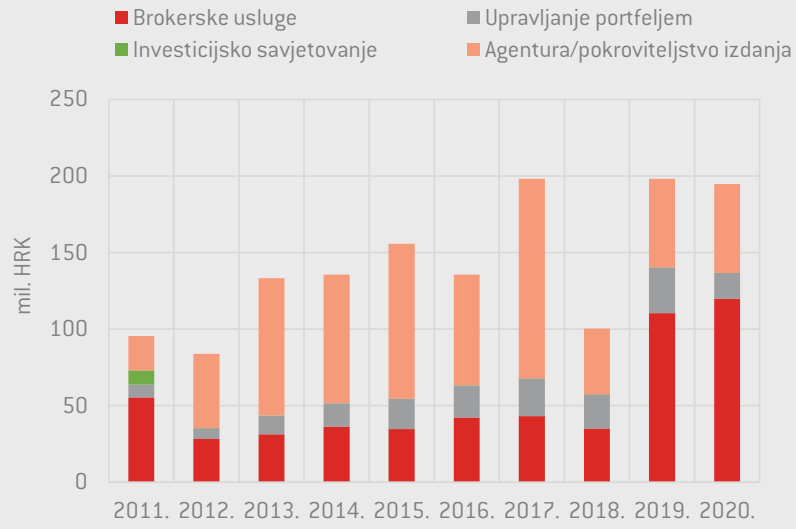

Izvor: Hanfa

Na kraju 2020. ukupna vrijednost imovine kojom upravljaju pravne osobe ovlaštene za pružanje investicijskih usluga iznosila je 5,4 mlrd. kuna, što je za 6,6 % manje nego godinu ranije s obzirom na tržišne korekcije cijena koje su zabilježene s izbijanjem pandemije te povlačenje dijela ulagatelja. Od toga društva za upravljanje investicijskim fondovima upravljala su sa 90,3 % ukupne imovine pod upravljanjem (pad od 3,7 % na godišnjoj razini), kreditne institucije sa 9,2 % (pad od 28,1 % na godišnjoj razini), dok su investicijska društva upravljala sa svega 0,5 % imovine (pad od 7,8 % na godišnjoj razini).

Slika 2.2.3. Vrijednost imovine pod upravljanjem

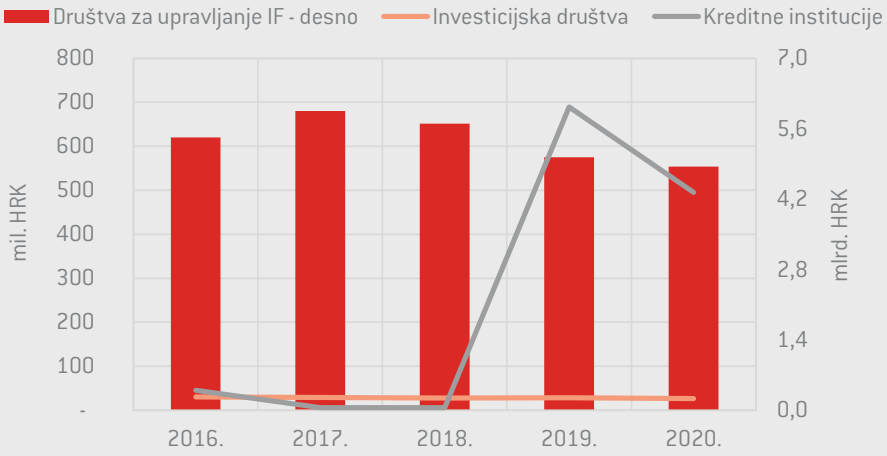

Izvor: Hanfa

Investicijske usluge u Hrvatskoj osim društava registriranih u Hrvatskoj i licenciranih od strane Hanfe mogu izravno pružati i društva iz zemalja članica EU-a, no tek uz prethodnu notifikaciju, odnosno obavijest Hanfi o namjeri izravnog pružanja investicijskih usluga. Takva društva ne podliježu nadzoru Hanfe, već zakonitost i pravilnost njihova rada u skladu s pravnim okvirom države iz koje društva dolaze nadzire nadležno nadzorno tijelo te države članice EU-a. Hanfa vodi popis takvih društava, koji je javno dostupan na njezinoj internetskoj stranici, te su na kraju 2020. 974 društva iz zemalja EU-a bila notificirana za izravno pružanje investicijskih usluga u Hrvatskoj.

Međutim, investicijske usluge putem internetskih stranica često nude i pružatelji iz trećih zemalja, gdje je legalnost ili reguliranost poslovanja upitna, promovirajući i distribuirajući kompleksne i visoko rizične financijske instrumente (poput ugovora za razlike – CFD-ova i binarnih opcija), koji su namijenjeni isključivo špekulativnom trgovanju. Budući da se u navedenim slučajevima često radi o običnim prevarama, Hanfa redovno obavještava javnost o takvim pružateljima investicijskih usluga kroz upozorenja na svojim internetskim stranicama, kao i kroz edukativne materijale kojima se korisnike predmetnih usluga upozorava da se trgovanjem putem takvih *online* platformi izlažu visokom riziku koji može rezultirati potpunim gubitkom uloženog novca. Jednu takvu brošuru o mogućim prevarama na financijskim tržištima i kako ih prepoznati prilikom *online* trgovanja financijskim instrumentima Hanfa je izradila i objavila krajem 2020.

Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

Na kraju 2020. u Hrvatskoj je bilo aktivno 96 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi) čija je imovina iznosila 18,2 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 19,3 % u odnosu na 2019. godinu. Pad imovine posljedica je pandemije koronavirusa koja je u uvjetima visoke neizvjesnosti rezultirala paničnim povlačenjem dijela ulagača iz fondova te nepovoljnim tržišnim kretanjima. Tako je samo u ožujku 2020. otkupljeno udjela u UCITS fondovima u vrijednosti od 7,7 mlrd. kuna. Najviše su otkupljivani udjeli u obveznickim fondovima (92,2 % svih otkupa), u prvom redu zbog strukture investitora u predmetnoj kategoriji UCITS fondova koju dominantno sači-

FOND ZA STABILNOST

Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom (UCITS fond) čija je svrha zajedničko ulaganje imovine, prikupljene javnom ponudom udjela u Fondu, i to prvenstveno otkupom prenosivih dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca čiji je izdavatelj ili za koje jamči Republika Hrvatska. Fond je osnovan s ciljem da ulagateljima osigura primjerenu likvidnost uloženih sredstava i ostvarivanje primjerenog povrata na uložena sredstva te da poveća likvidnost prenosivih dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca čiji je izdavatelj ili za koje jamči Republika Hrvatska.

njavaju mali ulagatelji (u danom trenutku činili su oko dvije trećine svih ulaganja). Naime, jednako kako se u vremenima rasta ulaganje u investicijske fondove smatra svojevrsnom alternativom bankovnoj štednji kada se višak sredstava s bankovnih računa preljeva pretežito u obveznicke investicijske fondove (zbog izražene konzervativnosti malih domaćih ulagatelja), tako je u kriznim vremenima transfer sredstava obrnut što rezultira smanjenjem vrijednosti imovine fondova. Na domaćem je tržištu to jedan od značajnijih razloga pada neto imovine obveznickih fondova. S monetarnim akcijama centralne banke te formiranjem posebnog otvorenog investicijskog fonda s javnom ponudom s ciljem otkupa državnih dužnickih vrijednosnih papira, domaće obveznicko tržište se sredinom 2020. stabiliziralo, a u drugom polugodištu 2020. uslijedio je oporavak prinosa UCITS fondova što je rezultiralo i povratkom investitora. Tako su u drugom polugodištu 2020. realizirane pozitivne neto uplate u domaće UCITS fondove, uključujući obveznicke. U strukturi UCITS fondova i dalje dominiraju obveznicki fondovi čija je imovina na kraju 2020. iznosila 14,2 mlrd. kuna, (pad od 23,2 % u odnosu na 2019.) odnosno 77,7 % ukupne neto imovine svih fondova. Imovina dioničkih fondova iznosila je 1,7 mlrd. kuna (pad od 7,9 % u odnosu na 2019.), a u strukturi ukupne imovine UCITS fondova činila je 9,1 %. Fondovi iz kategorije ostalo imali su udio od 7,3 % (pad vrijednosti imovine od 0,7 % u odnosu na 2019. godinu) u ukupnoj imovini, dok su mješoviti fondovi činili 5,2 % ukupne imovine UCITS fondova uz pad vrijednosti imovine od 3,4 % na godišnjoj razini.

Slika 2.2.4. Neto imovina UCITS fondova

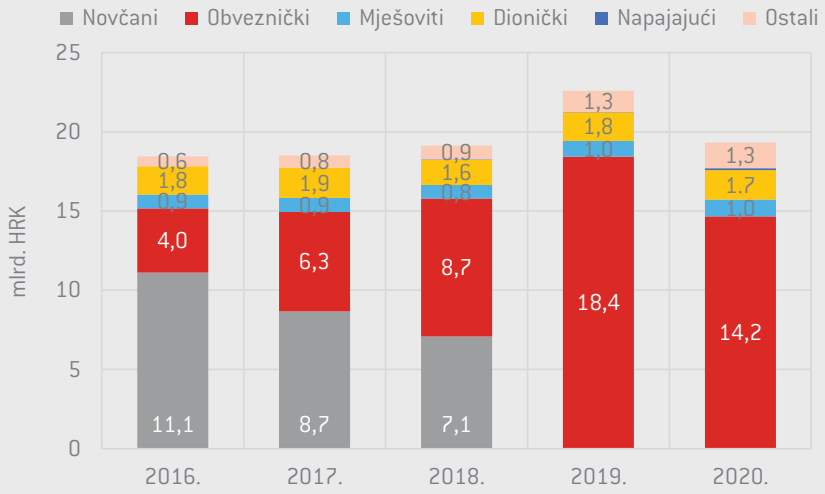

Napomena: Zbog stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima većina novčanih fondova se početkom 2019. preregistrirala i nastavila poslovati kao kratkoročni obveznički fondovi.

Izvor: Hanfa

Slika 2.2.5. Struktura imovine UCITS fondova prema domicilnosti

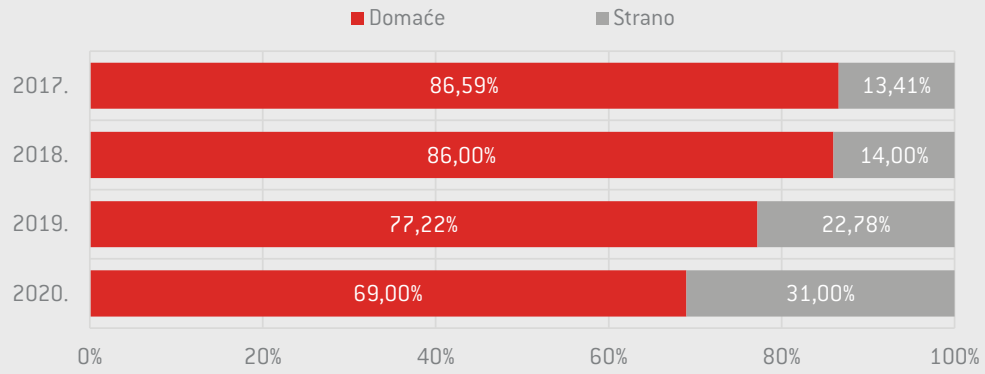

Izvor: Hanfa

Najveći dio imovine UCITS fondova u 2020. i dalje je bio uložen u domaće dužničke financijske instrumente (41,2 % svih ulaganja), iako je tijekom 2020. intenzivirano ulaganje na inozemnim tržištima (rast od 9,4 % na godišnjoj razini). Stoga je krajem 2020. nešto više od 13 mlrd. kuna (69,0 % ukupne imovine) bilo uloženo u domaće financijske instrumente, dok je 5,9 mlrd. kuna (31,0 % ukupne imovine) bilo uloženo na inozemnim financijskim tržištima. Veća diversifikacija kroz rast udjela inozemnih ulaganja smanjuje izloženost UCITS fondova koncentracijskom riziku s obzirom na njihovu dominantnu izloženost državnim obveznicama i riziku likvidnosti, ali uz istodobno nešto veću izloženost volatilnosti i poremećajima koji se mogu javiti na inozemnim, poglavito dioničkim, tržištima. Osim rasta ulaganja u domaće i inozemne dionice, u 2020. su UCITS fondovi povećali i držanje najlikvidnijih oblika imovine poput novca i depozita.

Slika 2.2.6. Struktura imovine UCITS fondova prema vrsti ulaganja

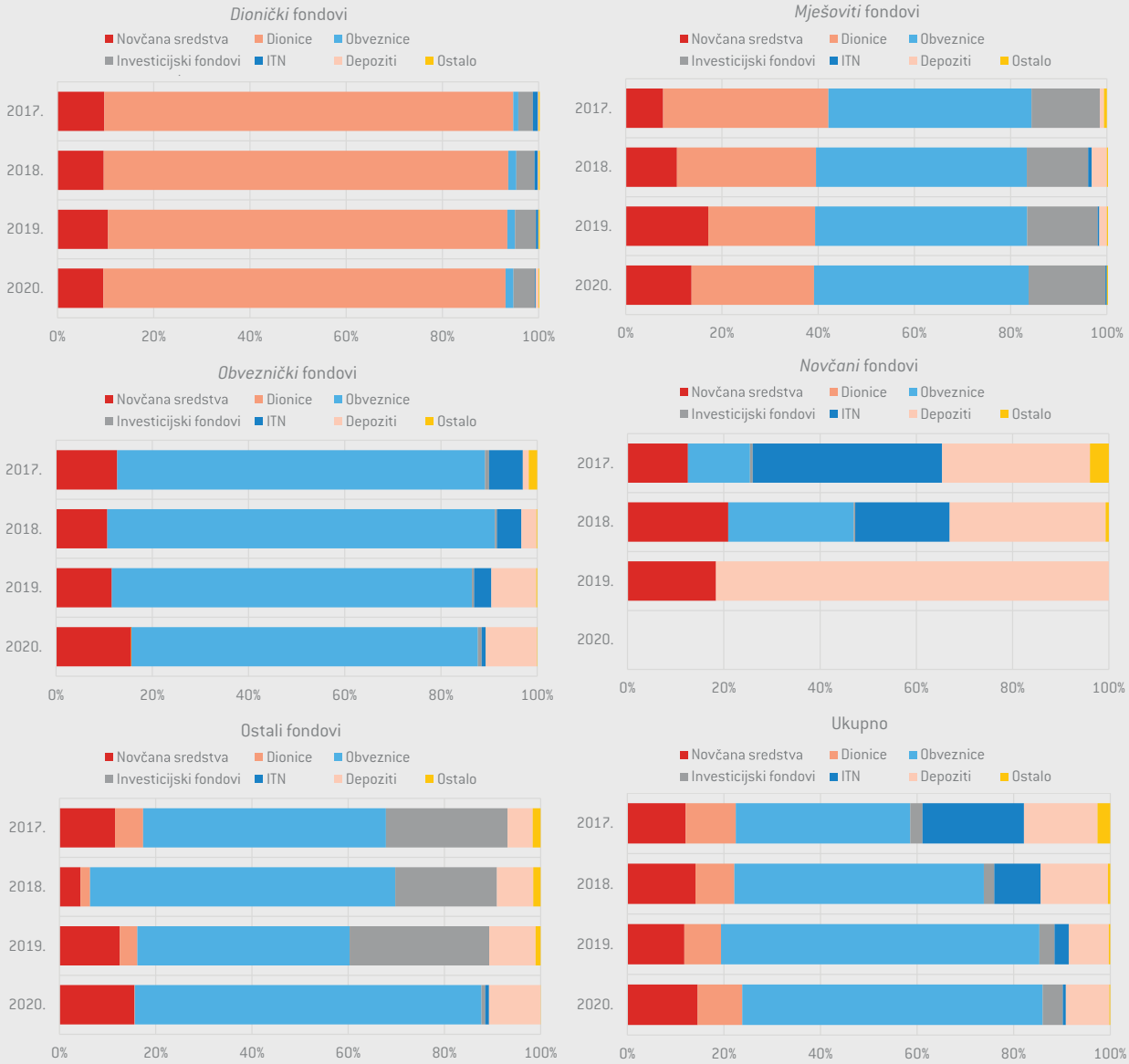

Napomena: ITN – instrumenti tržišta novca. Stupanjem na snagu Uredbe (EU) 2017/1131 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima, od ukupno 21 novčanih fondova u Hrvatskoj, u 2020. svi su poslovali kao kratkoročni obveznički fondovi ili su klasificirani u kategoriju ostalo.

Izvor: Hanfa

Unatoč vrlo turbulentnoj godini na financijskim tržištima gotovo su sve kategorije UCITS fondova, izuzev dioničkih, ostvarile pozitivne godišnje prinose. Veličinom najzastupljeniji obveznički fondovi u 2020. ostvarili su prinos od 0,9 %, dok su prinosi mješovitih i ostalih fondova iznosili 1,9 %, odnosno 1,1 %. S obzirom na to da su dionička tržišta pretrpjela najveće korekcije cijena, dionički su fondovi očekivano godinu zaključili s razmjerno blagim negativnim prinosom od -1,5 %.

Slika 2.2.7. Prosječni godišnji prinosi po vrstama fondova ponderirani udjelom u imovini

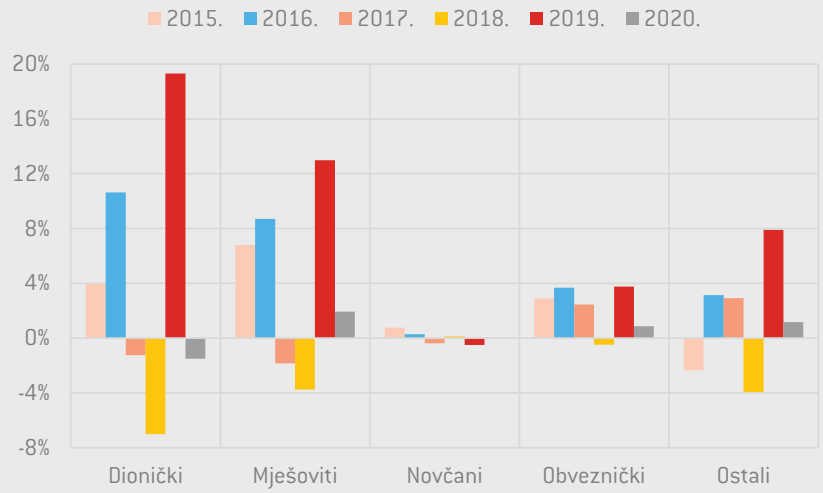

Izvor: Hanfa

Alternativni investicijski fondovi

U 2020. godini postojalo je ukupno 38 alternativnih investicijskih fondova, od toga pet s javnom i 33 s privatnom ponudom. U odnosu na prethodnu godinu neto imovina alternativnih investicijskih fondova s javnom ponudom porasla je za 3,9 %, dok je imovina alternativnih investicijskih fondova s privatnom ponudom porasla za 5,3 %.

Tablica 2.2.1. Imovina AIF-ova po vrstama (u tis. kuna)

Alternativni investicijski fondovi	31.12.2019.	Udio	31.12.2020.	Udio	Apsolutna promjena	Relativna promjena
Javna ponuda	148.543	3,3%	154.397	3,3%	5.854	3,9%
Otvoreni	-	-	25.360	0,5%	25.360	100,0%
Zatvoreni	148.543	3,3%	129.037	2,7%	-19.506	-13,1%
Osnovni (nenekretninski)	148.543	3,3%	129.037	2,7%	-19.506	-13,1%
Privatna ponuda	4.326.112	96,7%	4.555.167	96,7%	229.054	5,3%
Otvoreni	2.940.778	65,7%	3.247.672	69,0%	306.894	10,4%
Osnovni	1.302.776	29,1%	2.021.509	42,9%	718.732	55,2%
Posebni	1.638.002	36,6%	1.226.163	26,0%	-411.839	-25,1%
hedge fond	915.196	20,5%	732.565	15,6%	-182.631	-20,0%
multi asset	-	-	45.502	1,0%	45.502	100,0%
rizičnog kapitala	684.847	15,3%	426.901	9,1%	-257.945	-37,7%
specijalizirani AIF	-	-	20.994	0,4%	20.994	100,0%
za ulaganje u suvereni dug	37.959	0,8%	200	0,0%	-37.758	-99,5%
Zatvoreni	1.385.334	31,0%	1.307.495	27,8%	-77.840	-5,6%
Osnovni	1.385.334	31,0%	1.307.495	27,8%	-77.840	-5,6%
Ukupno	4.474.656	100,0%	4.709.564	100,0%	234.908	5,2%

Izvor: Hanfa

Fond osnovan posebnim zakonom

Neto imovina Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji 31. prosinca 2020. iznosila je 965,2 mil. kuna, što predstavlja rast od 2,0 % u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost udjela 31. prosinca 2020. iznosila je 529,47 kuna, što je povećanje za 3,5 % na godišnjoj razini. Ove relativno male stope rasta u odnosu na 2019., kada su iznosile 35,7 % odnosno 20,6 %, odraz su negativnih tržišnih kretanja uzrokovanih gospodarskom krizom zbog pandemije bolesti COVID-19 u 2020. godini.

Društva za upravljanje

Dana 31. prosinca 2020. bila su registrirana 23 društva za upravljanje investicijskim fondovima, što je jedno društvo manje nego 2019. godine. Od navedenih društava poslove upravljanja samo UCITS fondovima obavljala su tri društva. Samo alternativnim investicijskim fondovima upravljalo je 11 društava, dok je devet društava upravljalo i UCITS i alternativnim investicijskim fondovima.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima su u 2020. ostvarila neto dobit u iznosu od 57,4 mil. kuna, što je za 2,2 % manje u odnosu na prethodnu godinu, ponajviše pod utjecajem smanjenja neto rezultata od upravljanja fondovima jer prihodi od upravljanja fondovima čine 93,2 % ukupnih prihoda društava za upravljanje investicijskim fondovima, a oni su smanjeni za 9,5 %. Ukupna imovina društava za upravljanje na kraju 2020. iznosila je 273,1 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 3,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Stanje kapitala i rezervi društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2020. bilo je manje za 17,2 % u odnosu na prethodnu godinu zahvaljujući isplatama udjela u dobiti.

2.3. Mirovinski sustav

Obvezni mirovinski fondovi (OMF)

Relativna stabilnost obveznih mirovinskih fondova kao dugoročnih institucionalnih investitora došla je do izražaja i u pandemijskoj 2020. godini. Iako je s eskalacijom širenja koronavirusa i poremećajima na financijskim tržištima pala cijena udjela u mirovinskim fondovima, stabilizacija tržišta i oporavak koji je nastupio u drugom polugodištu, uz kontinuirane uplate doprinosa koje nisu bile značajnije smanjene u 2020., povećali su neto imovinu obveznih mirovinskih fondova za 5,7 % na godišnjoj razini pa je ona na kraju 2020. iznosila 119,1 mlrd. kuna. S obzirom na to da su mjere za očuvanje radnih mjesta dijelom amortizirale negativan utjecaj zatvaranja gospodarstva na tržište rada, broj članova obveznih mirovinskih fondova povećan je za 2,3 % u odnosu na kraj 2019. godine. Tako su krajem 2020. obvezni mirovinski fondovi imali 2,1 mil. članova. Većina osiguranika u mirovinskom sustavu članovi su obveznih fondova B kategorije (93,6 % osiguranika), koji imaju relativno balansiranu strategiju ulaganja prema razini preuzetog rizika. Zakonske izmjene iz 2019., prema kojima će osiguranik koji sam ne odabere kategoriju obveznog mirovinskog fonda u ovisnosti o svojim godinama biti raspoređen u kategoriju A, rezultirale su povećanjem broja članova te relativno rizičnije kategorije fondova (4,0 % svih osiguranika). Osiguranici najkonzervativnijih fondova C kategorije činili su krajem 2020. 2,4 % svih osiguranika.

Slika 2.3.1. Neto imovina, ukupne uplate, isplate i tržišna kretanja OMF-ova

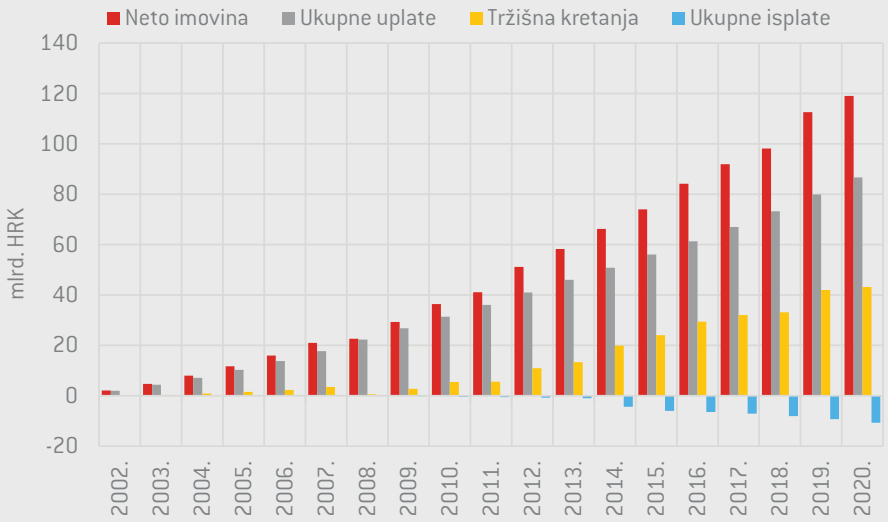

Izvor: Hanfa

Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova nije značajnije promijenjena u odnosu na kraj 2019. godine. Najveće promjene vidljive su kod obveznickih ulaganja čiji se udio smanjio u ukupnoj imovini kod sve tri kategorije obveznih mirovinskih fondova (-8 p.b. u fondovima A kategorije, -3 p.b. u fondovima B kategorije te -10 p.b. u fondovima C kategorije). Posljedično smanjenju udjela obvezničkog portfelja primjetan je porast udjela ulaganja u novčana sredstva, depozite i udjele u investicijskim fondovima, dok je zastupljenost ulaganja u dionice na približno istim razinama iz prethodne godine. U budućim razdobljima mogu se očekivati određene promjene u strategiji ulaganja ponajprije zbog okruženja relativno niskih kamatnih stopa, ali i zakonskih izmjena iz 2019. koje su donijele veći stupanj liberalizacije određenih segmenata politike investiranja obveznih mirovinskih fondova. Konkretno riječ je o prepoznavanju infrastrukturnih projekata kao nove klase imovine, mogućnosti ulaganja u prenosive vlasničke i/ili dužničke vrijednosne papire koji služe za financiranje ili sekuritizaciju infrastrukturnih projekata na području Republike Hrvatske te ulaganju u *start-up* projekte, kojima se želi stimulirati razvoj domaćeg tržišta malih i srednjih poduzeća.

Slika 2.3.2. Struktura imovine OMF-ova prema vrsti ulaganja

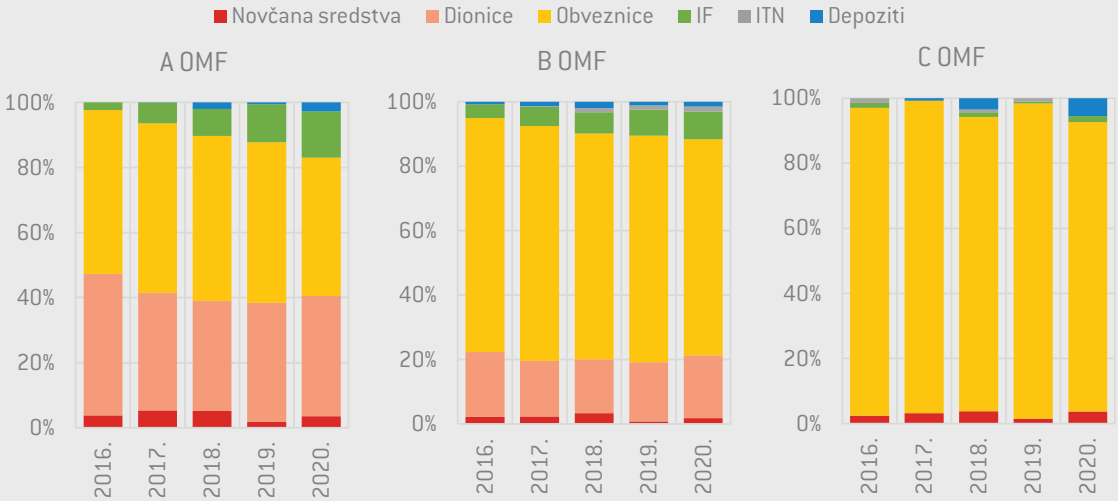

Napomena: IF – investicijski fondovi, ITN – instrumenti tržišta novca

Izvor: Hanfa

Iako je njihova razina daleko ispod onih ostvarenih u 2019., sve su kategorije obveznih mirovinskih fondova ostvarile pozitivne prinose u 2020. unatoč značajnim korekcijama cijena i volatilnosti na domaćem i inozemnim financijskim tržištima. Time je vrijednost imovine osiguranika očuvana, odnosno uvećana je za 0,43 % kod fondova A kategorije, 0,94 % kod fondova B kategorije te za 1,2 % kod fondova C kategorije.

Slika 2.3.3. Prinosi OMF-ova

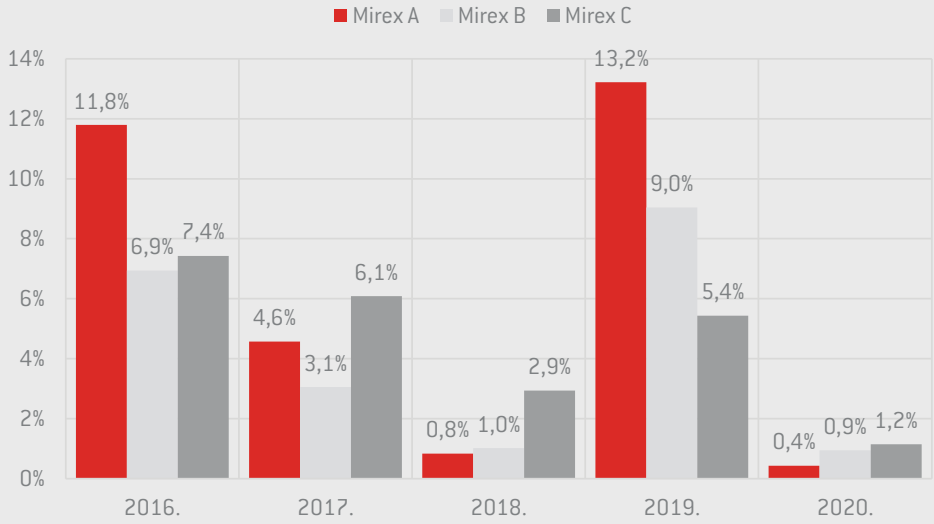

Izvor: Hanfa

Dobrovoljni mirovinski fondovi (DMF)

Na kraju vrlo izazovne 2020. neto imovina dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF) iznosila je 6,7 mlrd. kuna te je bila za 8,4 % viša u odnosu na 2019. godinu. Od toga se 5,5 mlrd. kuna odnosilo na neto imovinu otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ODMF), dok je neto imovina zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila 1,2 mlrd. kuna. Broj članova DMF-ova na kraju godine iznosio je 380.555, što predstavlja povećanje od 4,2 %. Za očekivati je kako će se broj članova DMF-ova kroz naredne godine vjerojatno nastaviti povećavati s obzirom na to da se taj oblik mirovinske štednje može početi isplaćivati članovima već s navršenih 55 godina života. Isplata se može, pod određenim uvjetima, realizirati kroz jedan od tri modaliteta: i) preko mirovinskog fonda u kojem su sredstva ušteđena, ii) prebacivanjem ušteđenih sredstva u mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD) koje vrši isplatu, ili iii) prebacivanjem sredstava u društvo za životno osiguranje koje potom isplaćuje mirovinu. Moguće je izabrati i kombiniranu isplatu (dio preko mirovinskog fonda, a dio preko MOD-a), a važno je napomenuti i da se članu jednokratno može isplatiti do najviše 30 posto ušteđenih sredstava.

ISPLATA MIROVINA IZ DMF-ova

Isplatu mirovine iz dobrovoljnih mirovinskih fondova mogu provoditi mirovinska osiguravajuća društva (MOD i HRMOD), društva za životno osiguranje koja imaju dozvolu ili odobrenje Hanfe te društva za upravljanje mirovinskim fondovima, ali samo u slučaju kada to izabere član i pod određenim uvjetima (najviše do 100.000 kuna).

Slika 2.3.4. Neto imovina DMF-ova i godišnje stope promjene neto imovine i članova

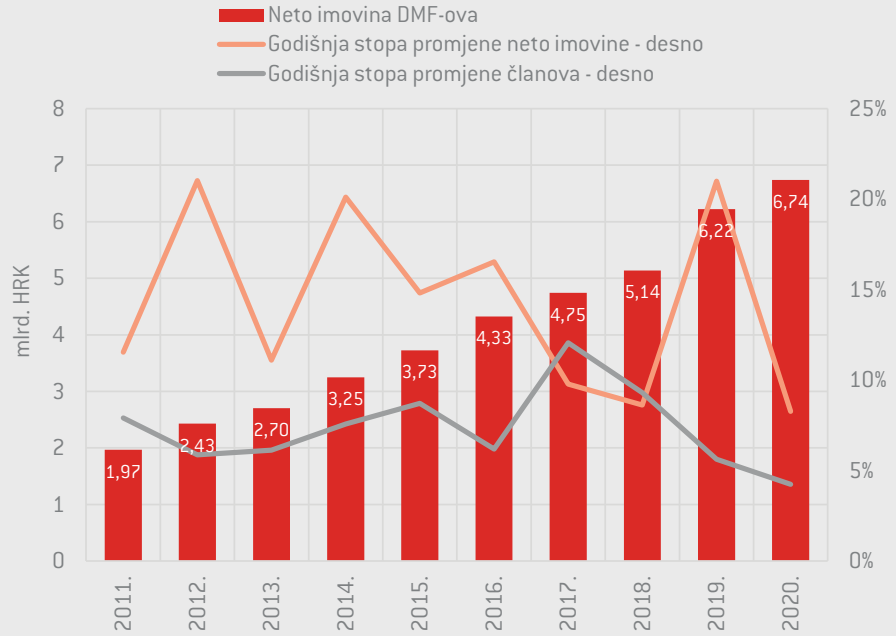

Izvor: Hanfa

Dobrovoljni mirovinski fondovi, jednako kao i obvezni, uglavnom najveći dio imovine ulažu u domaće državne obveznice čija je cijena manje volatilna u odnosu na dionička ulaganja. Na kraju 2020. obveznička ulaganja činila su 60,1 % ukupnih ulaganja DMF-ova, što je za 2,0 p.b. manje u odnosu na 2019. godinu. Istodobno su DMF-ovi blago povećali držanje novčanih sredstava na 7,3 % svih ulaganja. Ulaganje u dionice iznosilo je 23,8 % ukupnih ulaganja te je bilo na istoj razini kao i prethodne godine. S obzirom na negativna tržišna kretanja iz prvog polugodišta 2020. koja na pojedinim segmentima domaćeg tržišta kapitala nisu u cijelosti nadoknađena do kraja godine, DMF-ovi su ostvarili prinose u rasponu od -3,0 % do 2,3 %, znatno niže od onih iz 2019. godine.

Slika 2.3.5. Godišnji prinosi DMF-ova

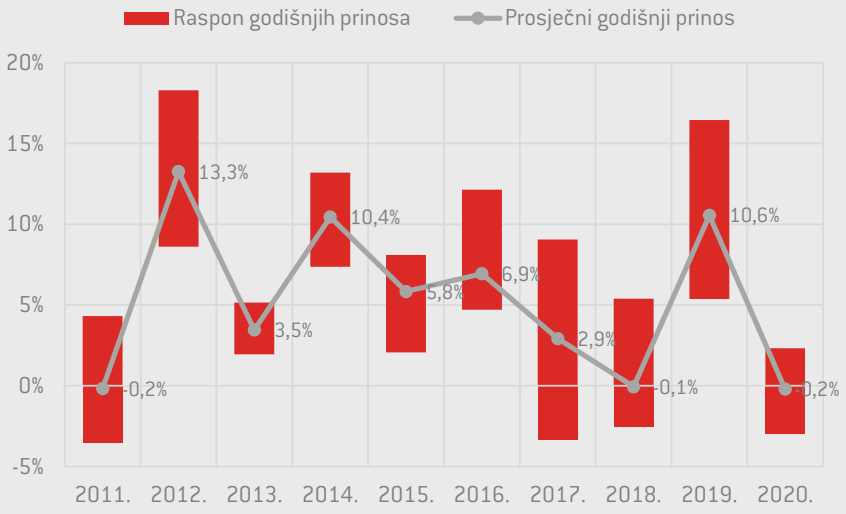

Izvor: Hanfa

Slika 2.3.6. Struktura ulaganja ODMF-ova

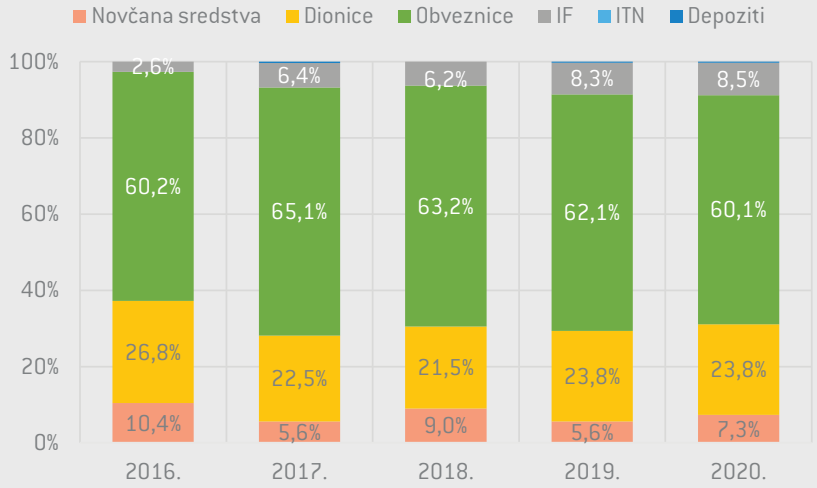

Napomena: IF – investicijski fondovi, ITN – instrumenti tržišta novca

Izvor: Hanfa

Mirovinska društva

U Hrvatskoj je na kraju 2020. poslovalo pet društava za upravljanje mirovinskim fondovima. Tri društva imaju dozvolu za upravljanje i obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dok je jedno društvo ovlašteno upravljati samo obveznim, a jedno samo dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Dobit nakon oporezivanja mirovinskih društava u 2020. iznosila je 140,1 mil. kuna te je bila za 9,2 % manja u odnosu na prethodnu godinu. Razlozi smanjenja dobiti su nešto manja naknada za upravljanje (zakonske izmjene koje su uz smanjenje naknada također predvidjele da se dio naplaćene naknade za upravljanje mirovinskih društava vrati osiguranicima kroz uplatu u obvezni mirovinski fond) i porastu troškova vezanih uz upravljanje fondovima.

Mirovinska osiguravajuća društva (MOD)

Hanfa je sredinom 2020. odobrila rad novom mirovinskom osiguravajućem društvu u vlasništvu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Stoga su na kraju 2020. bila aktivna ukupno dva mirovinska osiguravajuća društva, odnosno jedno više nego godinu ranije. Ukupna aktiva mirovinskih osiguravajućih društva iznosila je 1,4 mlrd. kuna, što je za 64,9 % više u odnosu na kraj prethodne godine. Posljedica je to demografskih kretanja, odnosno kontinuiranog prirasta novih osiguranika, poglavito iz drugog stupa mirovinskog osiguranja, a čemu su pogodovale i zakonske izmjene kojima se dodatak na mirovinu ostvaruje i u slučaju realizacije kombinirane ispate mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja tj. dodatak na mirovinu se isplaćuje i na iznos sredstava ušteđenih u okviru II. stupa obveznog mirovinskog osiguranja. Navedeno se odrazilo na značajno povećanje i broj korisnika mirovine kao i ugovora o mirovinskom osiguranju pa je na kraju godine bilo ukupno 10.700 korisnika mirovine (15,9 % više u odnosu na 2019.) koji su potpisali 10.809 ugovora o mirovinskom osiguranju (14,7 % više u odnosu na 2019.). Pri tom je rastao broj korisnika/ugovora iz segmenta obveznog osiguranja uz istodobno smanjenje kako korisnika tako i ugovora iz dobrovoljnog osiguranja budući da su zakonskim izmjenama iz 2019. proširene mogućnosti isplate dobrovoljne mirovinske štednje i na same mirovinske fondove te društva za životno osiguranje.

Najznačajniju stavku aktive mirovinskih osiguravajućih društava predstavljaju ulaganja koja su na kraju 2020. iznosila 1,3 mlrd. kuna (rast od 59,4 % na godišnjoj razini). Glavnina imovine MOD-ova uložena je u državne obveznice koje su na kraju 2020. činile čak 73,7 % ukupnih ulaganja. Takva struktura ulaganja reflektira zakonske odredbe, odnosno potrebu da se sredstva ulažu u skladu s vrstom i trajanjem očeki-

vanih budućih mirovina osiguranika, uzimajući u obzir ponajprije načelo sigurnosti, ali i načela kvalitete, likvidnosti i profitabilnosti. Istodobno je solventnost MOD-a bila zadovoljavajuća s obzirom na to da je adekvatnost kapitala, koja je propisana Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima[3], na kraju 2020. bila iznad sva tri zakonski propisana praga. Dominantna stavka pasive bile su tehničke pričuve u iznosu od 1,2 mlrd. kuna (rast od 71,0 % na godišnjoj razini), glavnina kojih je formirana za isplatu pojedinačnih doživotnih starosnih mirovina (70,4 %).

U 2020. društva za mirovinsko osiguranje ostvarila su dobit nakon oporezivanja od 8,9 mil. kuna, što predstavlja rast od 54,5 % u usporedbi s prethodnom godinom. Najznačajnija su stavka prihodi s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba koji su na kraju godine iznosili 723,6 mil. kuna te su bili veći za 87,3 % u odnosu na 2019. godinu. Rashodi s osnove ugovora o mirovini iznose 724,3 mil. kuna i na godišnjoj su razini također porasli za 78,6 %.

Slika 2.3.7. Korisnici, ugovori i godišnje stope promjene broja korisnika mirovinskog osiguranja

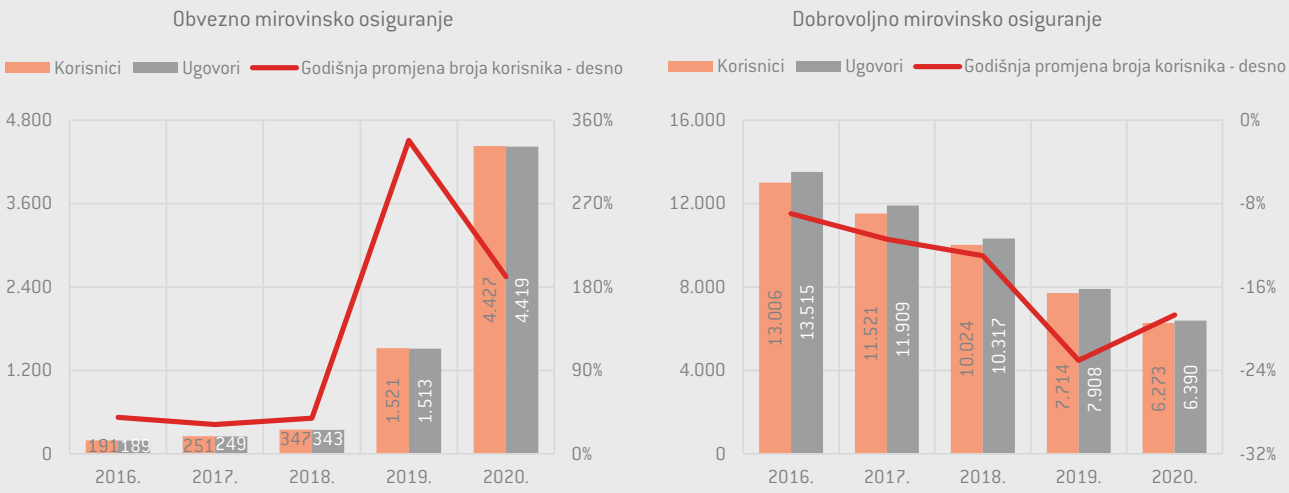

Izvor: Hanfa

2.4. Osiguranje

Početkom godine u Hrvatskoj je poslovalo 16 društava za osiguranje, tri društva za životno osiguranje, pet društava za neživotno osiguranje i osam složenih društava za osiguranje. Tijekom godine jedno društvo za neživotno osiguranje prenijelo je svoj portfelj osiguranja na drugo društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj tako da se na kraju 2020. sektor osiguranja sastojao od 15 društava. Time je nastavljen proces konsolidacije u sektoru osiguranja koji je prisutan već duži niz godina. Name, prije samo pet godina u Hrvatskoj je bilo aktivno 26 društava za osiguranje.

Na kraju 2020. ukupna zaračunata bruto premija iznosila je 10,5 mlrd. kuna, isto kao i u 2019. godini. U kategoriji neživotnih osiguranja ostvaren je rast bruto zaračunate premije od 5,6 % koja je iznosila 7,8 mlrd. kuna, dok je u kategoriji životnih osiguranja iznos zaračunate premije smanjen za 13,7 % u odnosu na 2019. te je ona iznosila 2,6 mlrd. kuna. Rast premije neživotnih osiguranja prvenstveno je generiran rastom premije osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (14,9 %), osiguranja od požara i elementarnih šteta (7,5 %) i ostalih osiguranja imovine (7,3 %), a na što je svakako utjecalo i iskustvo razornih potresa. Premijski pad životnih osiguranja prisutan je u svim vrstama životnih osiguranja, izuzev rentnog, a posljedica je pandemije bolesti COVID-19 odnosno njezinih negativnih ekonomskih učinaka,

3 NN, br. 22/14, 29/18, 115/18

izmijenjenih uvjeta stambenog kreditiranja banka kao i dugotrajnog okruženja niskih kamatnih stopa. Navedeno je u značajnoj mjeri utjecalo na ponašanje i navike ugovaratelja osiguranja te je dovelo do pada atraktivnosti proizvoda životnog osiguranja.

Likvidirane štete u 2020. iznosile su 6,5 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 9,6 % u odnosu na 2019. Najviše su porasle likvidirane štete za osiguranja imovine s pokrićem rizika od potresa koje su na kraju 2020. iznosile 247,4 mil. kuna, dok su iste u 2019. iznosile svega 136,9 tis. kuna te štete po ugovorima osiguranja života s obzirom na redovna dospijeća polica, ali i zbog nešto većih iznosa prijevremenih otkupa.

Slika 2.4.1. Zaračunata bruto premija i likvidirane štete

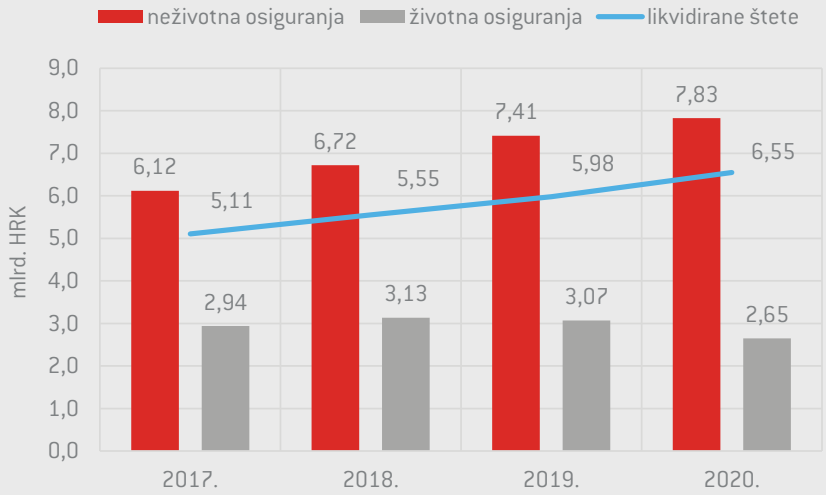

Izvor: Hanfa

Ukupna aktiva društava za osiguranje 31. prosinca 2020. iznosila je 47,5 mlrd. kuna, odnosno 4,6 % više nego prethodne godine. Ulaganja su činila najznačajniji dio aktive (74,8 %), dok se najveći dio pasive odnosio na tehničke pričuve (61,7 %) te kapital i rezerve (25 %). Državne obveznice i dalje su dominantna vrsta ulaganja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj, a na kraju 2020. iznosile su 61,0 % ukupnih ulaganja (pad od 3,0 % u odnosu na 2019. godinu). Od ostalih oblika imovine najzastupljenija su bila ulaganja u nekretnine, koja su činila 8,2 % ukupnih ulaganja (rast od 7,1 % u odnosu na 2019. godinu). Slijedila su ih ulaganja u dionice i poslovne udjele s udjelom od 7,6 % u ukupnim ulaganjima (rast od 8,2 % u odnosu na 2019. godinu) te ulaganja u investicijske fondove u visini od 6,3 % ukupnih ulaganja (rast od 27,8 % u odnosu na 2019. godinu). U 2020. nastavljen je trend rasta ulaganja u korporativne obveznice u potrazi za nešto višim prinosima (27,8 % na godišnjoj razini).

Najveći utjecaj na profitabilnost društava za osiguranje u 2020. vidljiv je kroz smanjeni volumen premije kod društava za životno osiguranje s obzirom na bitno niže garantirane stope povrata po tim ugovorima nego što je to bio slučaj u prijašnjim godinama. Istodobno utjecaj prijevremenih raskida ugovora o osiguranju na razini sektora osiguranja nije bio značajan (stopa prijevremenih raskida ugovora iznosila je 3 % i bila je neznatno manja u odnosu na prethodnu godinu, dok je iznos otkupne vrijednosti bio viši za 13 %). Usto su smanjeni i prihodi od ulaganja s obzirom na volatilna tržišna kretanja u 2020., dok su isplate šteta rasle zbog dospijeća starijeg portfelja životnih osiguranja kao i isplata zbog potresa. Unatoč navedenom i društva za životno osiguranje i društva za neživotno osiguranje ostvarila su dobit u 2020. iako je ona bila manja nego godinu ranije. Tako su društva za životno osiguranje ostvarila dobit u iznosu od 141,5 mil. kuna, što je za 31,0 % manje u odnosu na 2019., dok su društva za neživotno osiguranje ostvarila dobit u iznosu od 431,2 mil. kuna, odnosno 26,5 % manje nego u 2019. godini.

Unatoč negativnim tržišnim kretanjima u 2020. te padu profitabilnosti sektor osiguranja i dalje je visoko kapitaliziran. Nakon smanjenja u prvoj polovici godine, razina kapitaliziranosti ostala je stabilna u nastavku 2020. te je i dalje bila znatno iznad regulatornog minimuma jer je medijalni SCR omjer na kraju godine iznosio 189 % te je bio za 7 p.b. viši nego godinu ranije.

SCR

Omjer solventnosti predstavlja prosjek omjera prihvatljivih vlastitih sredstava i potrebnog kapitala (SCR ili MCR, ovisno o tome koji je veći) društava za osiguranje.

Slika 2.4.2. Medijan omjera solventnosti društava za osiguranje

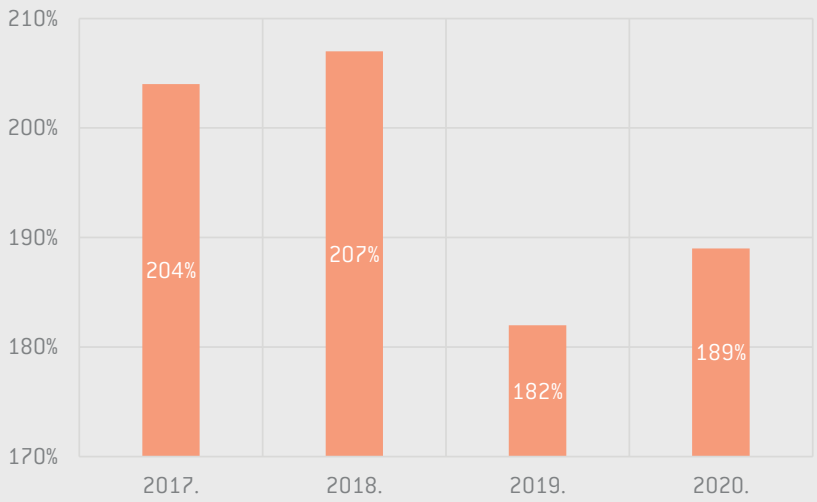

Izvor: Hanfa

Hrvatski ured za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) posluje kao udruženje društava za osiguranje koje financiraju njegovi članovi. Obvezni su članovi HUO-a sva društva za osiguranje koja svojim ugovarateljima nude mogućnost sklapanja polica obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti, dok je za ostala društva članstvo dobrovoljno.

HUO je tijekom 2020. obavljao poslove udruženja društava za osiguranje, poslove nacionalnog ureda za osiguranje i druge poslove utvrđene međunarodnim sporazumima o osiguranju vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama, poslove predstavljanja i zastupanja interesa društava za osiguranje u međunarodnim institucijama, poslove vođenja Garancijskog fonda, poslove Ureda za naknadu, poslove Informacijskog centra, poslove statistike osiguranja te druge poslove od općeg i zajedničkog interesa za djelatnost osiguranja.

GARANCIJSKI FOND

Garancijski fond pri Hrvatskom uredu za osiguranje osnovan je s ciljem zaštite žrtava prometnih nesreća uzrokovanih neosiguranim i nepoznatim motornim vozilima, vozilima osiguranih kod društava za osiguranje u stečaju ili društava koja su prestala postojati, kao i zaštite žrtava nesreća uzrokovanih neosiguranim brodicama na motorni pogon i neosiguranim zrakoplovima.

Prema podacima iz bilance redovite djelatnosti HUO-a na dan 31. prosinca 2020. ukupna imovina HUO-a iznosila je 11,1 mil. kuna. Na strani pasive ukupne obveze iznosile su istodobno 3,7 mil. kuna,

a izvori financiranja 7,4 mil. kuna. Prihodi HUO-a bili su 8,4 mil. kuna, odnosno 2,0 % viši nego u prethodnoj godini, a najznačajniji je prihod onaj od članova. Istodobno su rashodi iznosili 8,4 mil. kuna, što je za 1,5 % manje u odnosu na 2019. godinu, a u njima su dominantni rashodi za redovno poslovanje ureda. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 15,1 mil. kuna, što je za 1,5 % više u odnosu na prethodnu godinu.

Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

Na dan 31. prosinca 2020. osnivači i članovi POOL-a bila su četiri društva za osiguranje iz Republike Hrvatske. Članovi/osnivači POOL-a zajednički preuzimaju izvanredne rizike koji se odnose na osiguranje, suosiguranje i reosiguranje nuklearnih postrojenja, odnosno rizika koji proizlaze iz uporabe nuklearne energije u mirnodopske svrhe. Ukupna ulaganja POOL-a na kraju godine iznosila su 77,3 mil. kuna, a bila su raspoređena na novac na računu u iznosu od 7,6 mil. kuna (9,9 % ulaganja), ulaganja u investicijske fondove u iznosu od 33,9 mil. kuna (43,9 % ulaganja) te u imovinu kojom je upravljalo investicijsko društvo u iznosu od 35,8 mil. kuna (46,2 % ulaganja). Ukupne tehničke pričuve 31. prosinca 2020. iznosile su 75,5 mil. kuna, odnosno bile su za 1,0 % veće nego prethodne godine. Iznos isplaćenih šteta bio je znatno manji nego u 2019., tako da je na kraju 2020. POOL iskazao dobit u iznosu od 43,5 tis. kuna.

2.5. Nebankarsko financiranje

Leasing društva

Sektor leasinga bio je značajno pogođen gospodarskom krizom uzrokovanom pandemijom koronavirusa. Glavni je razlog tome visoka izloženost sektoru turizma, odnosno s njime povezanim djelatnostima trgovine, prijevoza, smještaja te pripreme i usluživanja hrane koje su bile najviše pogođene mjerama zatvaranja i zaustavljanjem gospodarske aktivnosti.

Na kraju 2020. u Hrvatskoj je poslovalo 15 leasing društava, odnosno jedno više nego 2019. godine. Njihova ukupna aktiva na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 19,7 mlrd. kuna, odnosno 7,6 % manje nego godinu prije. Najznačajnija stavka aktive, potraživanja po osnovi financijskog leasinga, iznosila je 13,7 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 5,0% u odnosu na prethodnu godinu. Primarni izvor financiranja poslovanja leasing društava, a samim time i dominantna stavka u pasivi, su obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija, koje su u 2020. iznosile 14,2 mlrd. kuna, što je za 8,0 % manje u odnosu na 2019. godinu.

Slika 2.5.1. Kretanje aktive i broja leasing društava

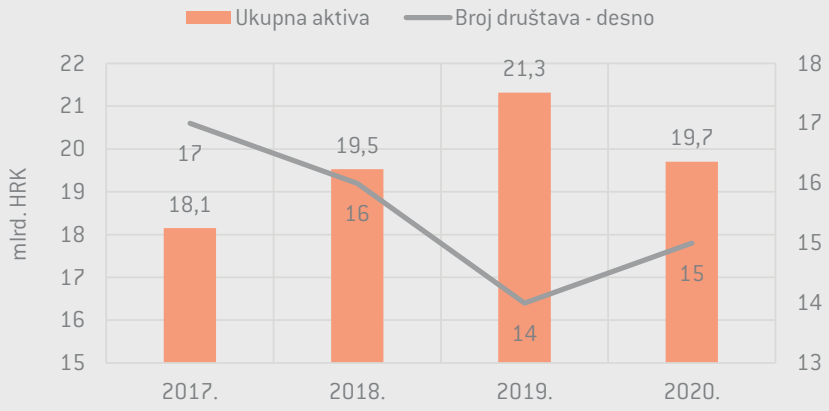

Izvor: Hanfa

Profitabilnost leasing društava znatno je smanjena u odnosu na 2019., ponajprije zbog značajnog pada broja i vrijednosti novosklopljenih ugovora u obama segmentima poslovanja. Kod operativnog leasinga broj novosklopljenih ugovora smanjen je za 30,0 %, dok je vrijednost po istima manja za 24,0 % na godišnjoj razini. Još izraženiji pad zabilježen je u segmentu financijskog leasinga s obzirom na to da je broj novosklopljenih ugovora bio manji za 40,7 %, dok se vrijednost novosklopljenih ugovora smanjila za 37,6 % u odnosu na 2019. godinu. Smanjenje novog poslovanja, uz pad prihoda po postojećim ugovorima i povezani rast troškova ispravaka vrijednosti tih ugovora s obzirom na otežanu gospodarsku situaciju, rezultiralo je padom dobiti nakon poreza od čak 70,4 % na godišnjoj razini. Na taj je način prekinut višegodišnji pozitivan trend rasta tržišta leasinga u Republici Hrvatskoj.

U strukturi vrijednosti svih aktivnih ugovora u 2020. prevladavao je segment vozila (osobna i gospodarska) koji je iznosio 12,0 mlrd. kuna, odnosno 73,8 % vrijednosti svih aktivnih ugovora. Što se tiče sektorske podjele za poslovne se subjekte tradicionalno veže većina ugovora, koja je na kraju 2020. iznosila 11,8 mlrd. kuna (72,7 % svih aktivnih ugovora), što je za 10,8 % manje u odnosu na 2019. godinu. Sektor stanovništva zabilježio je blagi rast od 0,2 % na godišnjoj razini, s udjelom od 19,4 % u ukupnoj vrijednosti aktivnih ugovora.

Faktoring društva

Nakon što je proces konsolidacije tržišta faktoringa zaustavljen u 2019. on je u velikoj mjeri nastavljen u 2020., što je posljedica negativnih ekonomskih učinaka pandemije koronavirusa, ali i značajnog prebacivanja poslovanja na kreditne institucije i bankarski sektor. Ukupna potraživanja po poslovima faktoringa u bankama 31. prosinca 2020. iznosila su 1,8 mlrd kuna (rast od 43,3 % u odnosu na prethodnu godinu), odnosno oko deset puta više nego kod faktoring društava.

Ukupna aktiva faktoring društava na kraju 2020. iznosila je 325,2 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od čak 76,1 % u odnosu na 2019. godinu. Isto tako, u svim segmentima faktoring poslovanja primjetno je značajno smanjenje volumena transakcija. Najveći pad volumena transakcija primjetan je kod dobavljačkog (obrnutog) faktoringa koji je iznosio 87,9 % na godišnjoj razini, kod faktoringa koji uključuje otkup mjenica pad volumena transakcija iznosio je 60,0 % dok je kod običnog faktoringa iznosio 58,1 % u odnosu na 2019. godinu. Promatrajući sve segmente faktoring poslovanja volumen transakcija u 2020. iznosio je 993,7 mil. kuna te je bio za 68,1 % manji nego prethodne godine.

Potraživanja faktoring društava 31. prosinca 2020. iznosila su 178,8 mil. kuna, od čega se na faktoring odnosilo 116,1 mil. kuna, na faktoring koji uključuje otkup mjenica 24,4 mil. kuna, a na dobavljački (obrnuti) faktoring 38,3 mil. kuna.

Slika 2.5.2. Kretanje aktive i broja faktoring društava

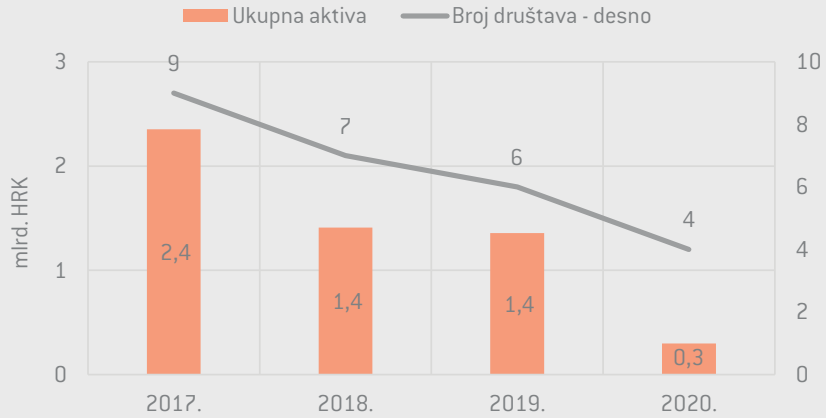

Izvor: Hanfa

Nadzorne aktivnosti

3. Nadzorne aktivnosti

Hanfa kao nadzorno tijelo provodi nadzor nad poslovanjem burzi i uređenih tržišta, investicijskih društava i izdavatelja vrijednosnih papira, brokera i investicijskih savjetnika, vezanih zastupnika, središnjeg klirinškog depozitarnog društva, društava za osiguranje i reosiguranje, zastupnika i posrednika u osiguranju i reosiguranju, društava za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, mirovinskih osiguravajućih društava, investicijskih i mirovinskih fondova, Središnjeg registra osiguranika, Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i pravnih osoba koje se bave poslovima leasinga i faktoringa, osim ako ih banke obavljaju unutar svoje registrirane djelatnosti, a sve kako je propisano Zakonom o Hanfi. Kroz postupke posrednog i neposrednog nadzora Hanfa kontinuirano provjerava posluju li subjekti nadzora u skladu sa zakonskom regulativom i drugim propisima, propisima o upravljanju rizicima, usvojenim internim aktima i pravilima struke te općenito na način koji omogućuje njihovo uredno funkcioniranje. U provođenju svojih nadzornih aktivnosti zaposlenici Hanfe drže se temeljnih vrijednosti kao što su neovisno, nepristrano i dosljedno postupanje, visoki profesionalni standardi, odgovornost, timski rad i proaktivnost s ciljem provjere zakonitosti te procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja subjekata nadzora radi zaštite interesa korisnika financijskih usluga i javnog interesa te radi doprinosa stabilnosti financijskog tržišta.

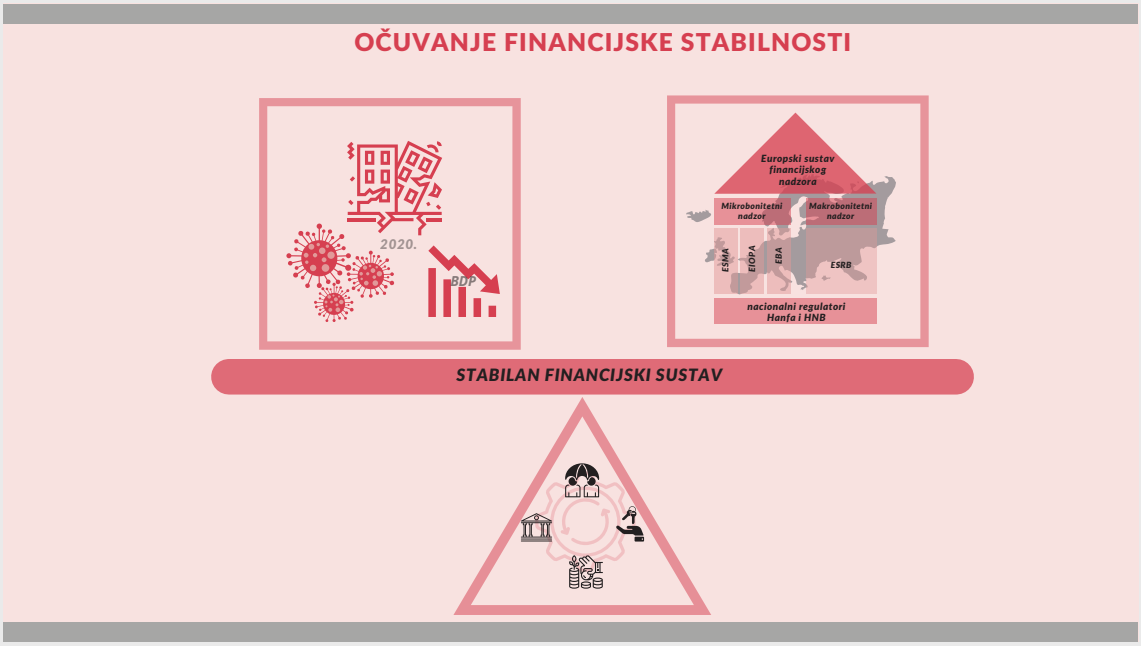

3.1. Mikrobonitetni nadzor

Tržište kapitala

Supervizija subjekata tržišne infrastrukture i izdavatelja uvrštenih na uređeno tržište i MTP provodi se kroz postupke nadzora tržišta kapitala. Sistemski značaj subjekata tržišne infrastrukture kao i ovlasti Hanfe u nadzoru izdavatelja zahtijevaju da se nadzor provodi posredno i kontinuirano kako bi imao preventivan učinak. Subjekti infrastrukture tržišta kapitala su ZSE kao jedini operater uređenog tržišta i MTP-a te Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD) kao jedini pružatelj usluga poravnanja i namire. Budući da su to nezamjenjivi subjekti infrastrukture tržišta kapitala, nadzor njihova rada i poslovanja izuzetno je važan za stabilnost, rast i razvoj tržišta kapitala. Kontinuiranim posrednim nadzorom ZSE-a i SKDD-a Hanfa nastoji preventivno djelovati na potencijalne nepravilnosti i nezakonitosti u njihovu radu i poslovanju. Kao nadzorno tijelo tržišta kapitala Hanfa također nadzire i izdavatelje čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u pogledu postupanja s propisanim i ostalim informacijama te provodi nadzor nad financijskim izvještajima izdavatelja. Nad izdavateljima se provodi posredni nadzor u okviru kojeg se nadzire pravovremenost objava propisanih i ostalih informacija, njihov opseg i sadržaj te usklađenost s relevantnim zakonskim okvirom, a sve u cilju uspostavljanja učinkovitog procesa upravljanja propisanim informacijama. Pored nadzornih, Hanfa također provodi i edukativne aktivnosti kroz radionice, prezentacije te izravnu komunikaciju s izdavateljima.

Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Tijekom 2020. Hanfa je kontinuirano posredno nadzirala rad i poslovanje ZSE-a tako da je prikupljala i analizirala izvještaje o poslovanju uređenog tržišta i MTP-a koji se u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala[4] (dalje u tekstu: ZTK) dostavljaju Hanfi. Osim posrednog nadzora ZSE-a Hanfa je u listopadu 2020. započela neposredni nadzor ZSE-a u kojem su predmet nadzora bile mjere za postizanje visoke razine kibernetičke sigurnosti[5], obveze povezane s obavješćivanjem o kibernetičkim incidentima[6] te obveze povezane s organizacijskim zahtjevima[7]. Pored toga, Hanfa je tijekom 2020. u stvarnom vremenu nadzirala trgovanje financijskim instrumentima uvrštenim na uređeno tržište i MTP.

U skladu s Pravilnikom o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta[8] Hanfa je od ZSE-a i investicijskih društava zaprimila 15 prijava sumnje na manipulaciju tržištem i dvije prijave sumnje na trgovanje na temelju povlaštenih informacija. U četirima slučajevima utvrđene su nezakonitosti povezane sa zlouporabom tržišta i Uredbom (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta[9] te su donijeta rješenja kojima su izrečene nadzorne mjere.

Hanfa je u 2020. redovito izvještavala ESMA-u o nadzornim aktivnostima te je dostavila sve obavijesti o privremenoj obustavi trgovanja i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, informacije o neto kratkim pozicijama i podatke o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, te podatke o neuspjelim namirama na temelju Hanfine Odluke o izvještavanju o neuspjelim namirama.

---

4 NN, br. 65/18 i 17/20

5 U skladu s člankom 14. Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatera ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga (NN, br. 64/18)

6 U skladu s člankom 21. Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatera ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga (NN, br. 64/18)

7 U skladu s člankom 296. Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 65/18 i 17/20)

8 NN, br. 60/16

9 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

U skladu s obvezama propisanim ZTK-om Hanfa je u 2020. kontinuirano vršila nadzor nad jedinim pružateljem usluge poravnanja i namire – SKDD-om. Hanfa je u kontinuiranom posrednom nadzoru tijekom 2020. analizirala zaprimljena izvješća i financijske izvještaje SKDD-a te kontrolirala njihov sadržaj i pravovremenu dostavu. Isto tako, kroz posredni nadzor praćen je proces implementacije Uredbe EMIR[10] i Uredbe CSDR[11].Kao preduvjet za početak trgovanja ETF-ovima na ZSE-u Hanfa je u 2020. donijela rješenja koja se odnose na proširenje odobrenja za rad SKDD-a u odnosu na ETF-ove, izmjene i dopune Pravila SKDD-a i Uputa SKDD-a. Pored toga, kontinuirano je nadzirano poslovanje SKDD-a kao operatera Fonda za zaštitu ulagatelja te su analizirani polugodišnji i godišnji financijski izvještaji Fonda za zaštitu ulagatelja, koji se obavezno dostavljaju u skladu sa ZTK-om.

Nadzor izdavatelja

Hanfa je tijekom godine provela 237 posrednih nadzora izdavatelja u pogledu postupanja s propisanim informacijama. Najveći broj posrednih nadzora, njih 155, provedeno je u odnosu na objavljivanje propisanih informacija, 35 se odnosilo na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba koje obavljaju rukovoditeljske dužnosti u skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta, dok se 47 posrednih nadzora odnosilo na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica izdavatelja. Kod 77 posrednih nadzora provedene su dodatne aktivnosti traženja očitovanja ili dodatne dokumentacije od izdavatelja. Kod 63 posredna nadzora dodatne aktivnosti poduzete su u odnosu na objave informacija u skladu sa ZTK-om, deset posrednih nadzora provedeno je na temelju objava iz medija, dok su četiri posredna nadzora provedena na temelju predstavki koje je Hanfa zaprimila.

POSTUPANJE S PROPISANIM INFORMACIJAMA

Izdavatelj sa sjedištem u Republici Hrvatskoj čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj obvezan je imati primjerene politike i procedure i poduzimati odgovarajuće primjerene mjere kojima osigurava postojanje učinkovitog procesa upravljanja i postupanja s propisanim informacijama.

Hanfa je u okviru nadzornih aktivnosti nad izdavateljima tijekom godine također kontinuirano provjeravala objavu propisanih informacija izdavatelja na ZSE-u, u Službenom registru propisanih informacija (SRPI-ju) i drugim javnim glasilima kroz analizu predmetnih informacija u smislu njihove potpunosti i pravovremenosti objave, označavanja i potpisivanja propisanih objavljenih informacija[12] te dostavljanja popisa upućenih osoba[13].

Tijekom 2020. odobreno je deset zahtjeva za odobrenje prospekta, od čega devet jedinstvenih te jedan podijeljeni prospekt (registracijski dokument/obavijest o vrijednosnom papiru i sažetak). Sedam zahtjeva za odobrenje prospekata odobreno je zbog uvrštenja vrijednosnih papira, jedan je zahtjev bio u vezi s izdanjem vrijednosnih papira, dok su se dva odnosila na izdanja i uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište. Dva predmetna prospekta odnosila su se na izdanje/uvrštenje obveznica na uređeno tržište, a osam na izdanje/uvrštenje dionica na uređeno tržište. Pored odobrenih prospekata, od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljeno je ukupno 47 notifikacija prospekata koje su se uglavnom odnosile na osnovni prospekt te konačne uvjete u vezi s osnovnim prospektom.

---

10 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

11 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

12 U skladu s Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i u službeni registar propisanih informacija.

13 NN, br. 114/18

Odredbama ZTK-a propisani su slučajevi kada osoba koja namjerava nuditi vrijednosne papire javnosti ili ih uvrstiti za trgovanje na uređenom tržištu nije obvezna objaviti prospekt. S time u vezi zaprimljena je sveukupno 41 obavijest o korištenju iznimke od obveze objave prospekta (izdanja/uvrštenja na uređeno tržište). Najčešće korištene iznimke od obveze objave prospekta u vezi s izdanjem vrijednosnih papira bile su sljedeće: ponuda vrijednosnih papira koja je upućena prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba po državi članici koje nisu kvalificirani ulagatelji (27), ponuda vrijednosnih papira isključivo kvalificiranim ulagateljima (4), ponuda vrijednosnih papira bivšim ili sadašnjim članovima uprave ili zaposlenicima od strane poslodavca ili njegovog povezanog društva (8) te ostale iznimke (2). Zaprimljene obavijesti o korištenju iznimke od prospekta izdanja odnosile su se na dionice (18), obveznice (9) i strukturirane proizvode (14).

Tijekom godine odobrene su tri ponude za preuzimanje. Na temelju ponuda za preuzimanje odobrenih u 2020. za pohranjene dionice isplaćeno je 90 mil. kuna, što je manje u odnosu na prethodnu godinu kada je isplaćeno 334 mil. kuna.

PROSPEKT

Prospekt je dokument koji objavljuje izdavatelj u svrhu javne ponude vrijednosnih papira ili uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište koji sadrži pravne, poslovne, financijske i računovodstvene informacije te informacije o unutarnjoj strukturi izdavatelja na temelju kojih ulagatelji donose odluke o ulaganju

Izdavatelj koji namjerava prospekt koji je odobrila Hanfa kada je Republika Hrvatska matična država članica, koristiti za izdanje ili ponudu vrijednosnih papira i/ili za uvrštenje vrijednosnih papira na uređeno tržište u drugoj državi članici (država članica domaćin), obvezan je Hanfi podnijeti zahtjev za obavješćivanje nadležnog tijela države članice domaćina o odobrenju prospekta (tzv. passporting out*).*

Kad je Republika Hrvatska država članica domaćin, prospekt koji je odobrilo nadležno tijelo matične države članice ima učinak kao prospekt koji je odobrila Hanfa, ako je nadležno tijelo matične države članice dostavilo Hanfi i ESMA-i potvrdu o odobrenju kojom se potvrđuje da je prospekt sastavljen u skladu s Uredbom o prospektu, i to zajedno s elektroničkim primjerkom predmetnog prospekta i prijevodom sažetka prospekta na hrvatski jezik (tzv. passporting in*).*

Na temelju ZTK-a Hanfa je ovlaštena prikupljati, obrađivati i javno objavljivati podatke od izdavatelja u vezi s korporativnim upravljanjem, primjenom Kodeksa korporativnog upravljanja (dalje: Kodeks) i usklađenosti s Kodeksom. Novim Kodeksom koji su Hanfa i ZSE usvojili 15. listopada 2019., a koji se primjenjuje od 1. siječnja 2020., unaprijeđen je okvir korporativnog upravljanja. U upitniku o usklađenosti s Kodeksom koji je izradila Hanfa, izdavatelji dionica[14] se za svaku preporuku iz Kodeksa izjašnjavaju jesu li s njom usklađeni potpuno, djelomično ili uopće nisu usklađeni. U slučaju neusklađenosti ili djelomične neusklađenosti potrebno je obrazložiti razloge te opisati postupanja i mjere koji zamjenjuju preporuke iz Kodeksa. Usklađenost izdavatelja s dobrom poslovnom praksom prati se po pojedinim područjima korporativnog upravljanja (vodstvu, dužnostima članova uprave i nadzornog odbora, imenovanju članova uprave i nadzornog odbora, nadzornom odboru i njegovim odborima, upravi, primicima članova uprave i nadzornog odbora, rizicima, unutarnjoj kontroli i reviziji, objavljivanju i transparentnosti, dioničarima i glavnoj skupštini te dionicima i korporativnoj društvenoj odgovornosti). Prema podacima za 2019. izdavatelji su najbolje usklađeni sa sljedećim poglavljima Kodeksa: Vodstvo, Dioničari i glavna skupština, Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora, Rizici te Unutarnja kontrola i revizija, dok su najmanje usklađeni s poglavljima: Primici članova uprave i nadzornog odbora, Uprava te Nadzorni odbor i njegovi odbori.

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU

U Godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za 2019. koji izrađuje Hanfa po prvi puta prikazana je i usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište s pojedinim poglavljem Kodeksa te ukupna usklađenost s Kodeksom kao cjelinom.

14 Osim izdavatelja dionica zatvorenih investicijskih fondova na koje se Kodeks ne primjenjuje.

Hanfa je također nadzirala usklađenost financijskih izvještaja izdavatelja s relevantnim okvirom za financijsko izvještavanje s ciljem osiguranja dosljednog, transparentnog i kvalitetnog financijskog izvještavanja te pružanja relevantnih i pouzdanih informacija ulagateljima i ostalim dionicima tržišta kapitala. Usto se kontinuirano analiziraju financijski izvještaji izdavatelja, izvješća vanjskih revizora i prate tekuće objave te se, u slučaju potrebe, kontaktiraju izdavatelji u vezi s konkretnom problematikom. U okviru uspostave nadzora nad financijskim izvještajima tijekom 2019. i 2020. proveden je i projekt financiran u sklopu Programa podrške strukturalnim reformama (engl. *Structural Reform Support Programme*) Europske komisije kojim se Hanfi osigurala tehnička pomoć pri implementaciji nadzora financijskih izvještaja izdavatelja, uvid u različite prakse europskih nadzornih tijela te edukacija zaposlenika. Kao rezultat projekta u 2020. je proveden proces odabira uzorka za nadzor godišnjih financijskih izvještaja za 2019. temeljen na metodi procjene pojedinačnog rizika svakog izdavatelja kao i na metodi nasumičnog odabira u skladu s projektom danim Smjernicama o provedbi odredaba koje se odnose na financijske informacije. Pri odabiru uzorka Hanfa je u obzir uzela i izdavatelje kod kojih su prioritetni Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (dalje u tekstu: MSFI), koje na godišnjoj razini određuje ESMA kao zajedničke europske prioritete nadzora financijskih informacija (engl. *European Common Enforcement Priorities*; dalje u tekstu: ECEP[15]), značajno zastupljeni u financijskim izvještajima. Prilikom odabira uzorka određuje se hoće li se nad odabranim izdavateljima provoditi sveobuhvatni ili usredotočeni nadzor. Na temelju odabranog uzorka započeti su sveobuhvatni nadzori triju izdavatelja koji su još u tijeku.

SVEOBUHVATNI I USREDOTOČENI NADZOR

Sveobuhvatni nadzor odnosno ispitivanje financijskih informacija neograničenog opsega podrazumijeva procjenu cjelokupnog sadržaja financijskih informacija kako bi se utvrdila sporna područja koja je potrebno dodatno analizirati te kako bi se procijenilo jesu li financijske informacije usklađene s odgovarajućim okvirom za financijsko izvještavanje. S druge strane, usredotočeni, ciljani nadzor podrazumijeva procjenu prethodno određenih pitanja u vezi s financijskim informacijama.

Tijekom 2020. fokus je bio na utjecaju COVID-19 na poslovanje izdavatelja. ESMA je stoga izdala više javnih objava u cilju osiguranja dosljedne primjene odrednica MSFI-ja u izvanrednim okolnostima koje su nastale zbog utjecaja COVID-19 na poslovanje izdavatelja. Jedna od navedenih je Javna objava u vezi s utjecajem COVID-19 na polugodišnje financijske izvještaje izdana 20. svibnja 2020., u kojoj je ESMA odredila da će se na razini država članica obavljati usredotočeni nadzori određenog broja izdavatelja kako bi se identificirao koliki je utjecaj COVID-19 na poslovanje izdavatelja. U tom smislu, nadzirane su objave izdavatelja u odnosu na izloženost rizicima, računovodstvene procjene, umanjenje vrijednosti imovine te utjecaj COVID-19 na poslovanje izdavatelja. Hanfa je provela ciljane nadzore dvaju izdavatelja na temelju kojih nisu utvrđene nepravilnosti.

Pored toga, ESMA je izdala preporuke izdavateljima u vezi s obavljanjem poslovnih aktivnosti s obzirom na utjecaj COVID-19 na financijska tržišta. Hanfa je u sklopu navedene preporuke u ožujku 2020. zatražila očitovanja izdavatelja o svim značajnim informacijama o utjecaju COVID-19 na njihove temeljne čimbenike poslovanja, izglede ili financijsku situaciju. Sve navedene informacije bit će uzete u obzir prilikom odabira uzorka za nadzor financijskih informacija za 2020. godinu.

Hanfa je također provela analize određenih financijskih informacija objavljenih od strane devet izdavatelja. Na temelju provedenih analiza financijskih izvještaja zatražena su od pojedinih izdavatelja dodatna očitovanja i to na : promjenu prikaza određenih pozicija financijskih izvještaja između dva izvještajna razdoblja, prikaz financijskih rizika, primjenu određenih MSFI-ja (MRS 24 Objavljivanje povezanih osoba, MRS 37 Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina, MRS 36 Umanjenje imovine) i slično.

15 ECEP-i za 2019. godinu bili su Međunarodni standard financijskog izvještavanja 16 Najmovi, MSFI 9 Financijski instrumenti za kreditne institucije, MSFI 15 Prihodi temeljem ugovora s kupcima i MRS 12 Porezi na dobit.

Izdavatelji dostavljaju godišnje i tromjesečne financijske izvještaje u tri različita formata: PDF, XLS i XML te su obvezni prikazivati istovjetne financijske informacije u svim navedenim formatima. Tijekom godine je provedena usporedba financijskih informacija prikazanih u godišnjim izvještajima za 2019. u PDF formatu i XLS formatu te su razlike utvrđene kod većine izdavatelja (69 %). Kod izdavatelja kod kojih su uočene razlike, tek njih 3 % ima objašnjene razlike u Bilješkama u obrascu, 10 % izdavatelja ima nezadovoljavajuća objašnjenja, dok preostalih 87 % izdavatelja nema nikakvo objašnjenje predmetnih razlika. Većina uočenih razlika posljedica je različitog klasificiranja financijskih informacija od strane izdavatelja te grešaka prilikom unosa pojedinih pozicija. Hanfa je ukazala izdavateljima na postojeće razlike, zatražila njihove ispravke u budućim financijskim izvještajima te će i ubuduće pratiti usklađenost revidiranih financijskih izvještaja i propisanih obrazaca.

Od 1. srpnja 2020. na snazi je obvezna primjena odredaba Smjernica o alternativnim mjerama uspješnosti. Cilj je ovih Smjernica promicanje korisnosti i transparentnosti alternativnih mjera uspješnosti u propisanim informacijama. Tijekom 2020. provedena je analiza primjene predmetnih Smjernica na godišnjim financijskim izvještajima za 2018. i 2019. i u tromjesečnim izvještajima za prvo tromjesečje 2020. te u drugim objavama odabranih izdavatelja za 2019. godinu. Na temelju provedene analize i utvrđenih nedostataka u primjeni Smjernica Hanfa je 18. prosinca 2020. donijela vlastite Smjernice za prikazivanje alternativnih mjera uspješnosti.

Hanfa je kontinuirano obavještavala izdavatelje o novostima u pogledu nadzora financijskih informacija putem pisanih obavijesti i edukacija. Tako je Hanfa sudjelovala u organizaciji 11. edukativnog skupa za izdavatelje zajedno sa ZSE-om i SKDD-om koji je održan u lipnju 2020. godine. Na tom je skupu Hanfa predstavila regulatorni okvir Europskog jedinstvenog elektroničkog formata (engl. *European Single Electronic Format*, ESEF) koji predstavlja novi format godišnjeg izvještavanja izdavatelja.

Investicijske usluge

Korektivne nadzorne aktivnosti

Nadzor delegiranih poslova interne revizije

U 2020. Hanfa je provodila postupke posrednog nadzora društava za upravljanje investicijskim fondovima koja su poslove interne revizije, kao dio kontrolnih funkcija društava, prenijela na vanjske izvršitelje. Poseban je naglasak stavljen na društva koja su delegirala poslove interne revizije na internog revizora koji ih obavlja za više društava istovremeno, s namjerom utvrđivanja konzistentnosti postupanja prema svakom pojedinim društvu.

Posrednim je nadzorom utvrđeno kako većina društava za upravljanje koja imaju delegirane poslove interne revizije, nakon revizije svakog pojedinog područja dobiva pisana izvješća o obavljenoj internoj reviziji koja su sadržajnija tj. detaljnija od godišnjih izvještaja, što Hanfa smatra dobrom poslovnom praksom. Stoga je za društva kod kojih nije utvrđena takva praksa izdana preporuka koja se odnosila na izradu dodatnih/periodičkih izvještaja interne revizije u kojima će se detaljnije opisati područja koja su bila predmet revizije, a koja bi se dostavljala društvu nakon obavljene revizije svakog pojedinog područja.

Nadalje, kod određenih je društava utvrđeno da interna revizija, izuzev zakonom propisane revizije politike primitaka te sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, revidira izuzetno mali segment poslovanja, što s obzirom na veličinu društava i broj fondova kojima društva upravljaju Hanfa smatra neprimjerenim. Stoga su predmetna društva pozvana na mijenjanje te prakse, u svrhu unapređenja kvalitete posla koje provodi interna revizija.

Nadzor hedge fondova

Hanfa je u 2020. provela posredni nadzor nad šest društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima koji su na kraju godine upravljali s ukupno 12 *hedge* fondova. U predmetnim postupcima

posrednih nadzora nisu utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti koje bi zahtijevale sastavljanje zapisnika o obavljenom nadzoru. Međutim, zbog utvrđenih manjkavosti poslovnih procesa, društvima su dane pisane preporuke s ciljem unapređenja poslovanja i smanjenja rizika kojima su izloženi u svom poslovanju.

Nadzor upravljanja rizikom likvidnosti UCITS fondova

Još u 2019. ESMA je na razini Stalnog odbora za upravljanje investicijama[16] intenzivirala prijedlog za zajedničku nadzornu vježbu financijskih regulatora u EU-u na temu upravljanja rizikom likvidnosti za UCITS fondove, a u kojoj je sudjelovala i Hanfa. Početkom 2020. usuglašeni su plan, opseg, metodologija i unificirani upitnik za provođenje zajedničke nadzorne vježbe. Vježba je provođena nad društvima koja su uspostavila sustav upravljanja rizikom likvidnosti u pogledu primjene internih akata i praktičnog funkcioniranja samog sustava. Nadzorna vježba provedena je u dvije faze koje su se sastojale od prikupljanja podataka te njihove dubinske analize na uzorku odabranih društava. Rezultati zajedničke nadzorne vježbe u bitnome su pokazali kako u društvima za upravljanje proces analize podataka prije odluke o ulaganju nije primjereno dokumentiran niti formaliziran. Osim toga, kroz prizmu likvidnosti analizirana je i politika otkupa udjela u fondovima, dostupnost i vjerodostojnost podataka te kontrolni mehanizmi u predmetnom procesu.

HEDGE FONDOVI

Hedge fondovi su alternativni investicijski fondovi koji trguju relativno likvidnom imovinom te široko koriste složenije tehnike trgovanja, izgradnje portfelja i upravljanja rizicima u pokušaju poboljšanja performansi portfelja, poput kratke prodaje (engl. short selling), poluge (engl. leverage*) i izvedenica (engl.* derivatives*). Sve navedeno svrstava ovu vrstu fondova u kategoriju visokorizičnih za ulaganje. Iako sam naziv ovakvih fondova sugerira na termin financijske zaštite (engl.* financial hedging*), s njime ga se u ovom kontekstu nikako ne bi smjelo izjednačavati jer se strategije financijske zaštite doista koriste u cilju smanjenja izloženosti različitim financijskim rizicima, dok strategije upravljanja hedge fondovima upravo često impliciraju veliko izlaganje rizicima.*

Po završetku vježbe društva za upravljanje obaviještena su o glavnim nalazima te pozvana da, uvažavajući načelo proporcionalnosti, provedu analize likvidnosti prije samog procesa ulaganja imovine fondova, primjereno propišu i dokumentiraju predmetni proces, ustroje primjeren sustav izvještavanja, osiguraju uključenost drugih kontrolnih funkcija u proces upravljanja likvidnošću te primjereno dokumentiraju eskalacijski proces kao i proces osnivanja novog proizvoda.

Nadzor postupanja po Odluci o trajnom ograničenju stavljanja na tržište, distribucije i prodaje ugovora za razlike (CFD-ova) malim ulagateljima

Hanfa je 25. srpnja 2019., u skladu sa smjernicama ESMA-e, donijela Odluku o trajnoj zabrani trgovanja binarnim opcijama i ograničenju trgovanja CFD-ovima rizičnijih karakteristika za male ulagatelje, s obzirom na to da je riječ o nestandardiziranim proizvodima kojima se trguje na OTC tržištu uz složeni i netransparentni mehanizam formiranja cijene. S tim u vezi, u 2020. proveden je posredni nadzor investicijskih društava iz Europske unije koja temeljem prethodne notifikacije inozemnog nadležnog tijela imaju mogućnost pružanja svojih usluga na području Republike Hrvatske. Naglasak je stavljen na nuđenje usluga trgovanja CFD-ovima s obzirom na navedenu odluku Hanfe, te upozorenja o rizicima koji proizlaze iz predmetnih ugovora. Kod četiri investicijska društva iz EU-a utvrđene su određene neusklađenosti te nedovoljna transparentnost podataka na temelju kojih bi se mogla provjeriti usklađenost s navedenom odlukom o CFD-ovima.

UGOVORI ZA RAZLIKE (CFD-ovi)

CFD-ovi su kompleksni financijski proizvodi kojima se uglavnom trguje na OTC platformama. Posljedično, formiranje cijene, uvjeti trgovanja i namira takvih proizvoda nije standardizirana te je manje transparentna, čime se ugrožava mogućnost malih ulagatelja da razumiju uvjete takvih proizvoda.

16 Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)

Hanfa je stoga kontaktirala matične regulatore konkretnih investicijskih društava u vezi s utvrđenim neusklađenostima.

Nadzor funkcionalne nezavisnosti vrednovanja imovine fondova za gospodarsku suradnju

U 2020. Hanfa je dovršila neposredne nadzore započete krajem 2019. nad četiri društva za upravljanje investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom, koja upravljaju s ukupno pet fondova za gospodarsku suradnju (dalje u tekstu: FGS). FGS-ovi su otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom koji su osnovani Uredbom Vlade RH i posluju u skladu sa Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: ZAIF). Osnovano je ukupno pet FGS-ova od kojih četiri prestaju s radom do kraja 2021. dok će jedan prestati s radom početkom ožujka 2023. Predmet navedenih nadzora bila je provjera funkcionalne nezavisnosti vrednovanja imovine FGS-ova od procesa upravljanja imovinom. U postupku nadzora kod sva četiri društva utvrđeno je kako proces vrednovanja imovine nije organiziran na način da je funkcionalno nezavisan od procesa upravljanja imovinom s obzirom na to da organizacijske jedinice u društvima koje su zadužene za poslove upravljanja imovinom FGS-ova ujedno izrađuju procjene fer vrijednosti pojedinih ulaganja fondova, što je suprotno odredbama ZAIF-a.

Slijedom toga, Hanfa je donijela rješenja kojima je društvima koja upravljaju FGS-ovima naloženo otklanjanje nezakonitosti i unaprjeđenje predmetnog poslovnog procesa. Sva su društva postupila u skladu s izdanim rješenjima Hanfe te su ispravila utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti.

Hanfa je u 2020. obavila i posredne nadzore nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima i jednim društvom za upravljanje alternativnim investicijskim fondom u sklopu kojih je utvrđeno da je regulatorni kapital društava pao ispod minimalno propisane zakonske razine. Jedno je društvo izvršilo dokapitalizaciju prije izdavanja odgovarajuće nadzorne mjere, dok je drugom društvu Hanfa rješenjem naložila usklađenje razine regulatornog kapitala u skladu sa zakonskim odredbama. Društvo je postupilo u skladu s naloženom mjerom.

Mirovinska štednja

Korektivne nadzorne aktivnosti

Tijekom 2020. provedena su četiri neposredna nadzora nad poslovanjem mirovinskih društava u kojima je predmet nadzora bio poslovni proces informiranja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova prilikom ostvarivanja prava na mirovinu, dok je dodatno u jednom mirovinskom društvu predmet nadzora bio i investicijski proces te ulaganje imovine mirovinskih fondova, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te međunarodne mjere ograničavanja.

U odnosu na nalaze provedenih neposrednih nadzora jednom mirovinskom društvu rješenjem je izrečena opomena zbog neuspostavljanja poslovnog procesa isplate kombinirane mirovine i nepružanja odgovarajuće informacije o dostupnim mogućnostima isplate mirovine članovima mirovinskih fondova pod upravljanjem. Za dva mirovinska društva rješenjem su izdane preporuke u vezi s unaprjeđenjem procedura i postupaka namijenjenih kontroli rada te procesom edukacije prodajnih zastupnika te je naložena uspostava mehanizama postupanja i komuniciranja prema prodajnim zastupnicima u slučaju zaprimanja pritužbi članova fondova na njihov rad. Nadalje, jednom je mirovinskom društvu rješenjem naloženo da osigura pružanje cjelovitih i potpunih informacija članovima dobrovoljnih mirovinskih fondova prilikom ostvarivanja prava na mirovinu, unapređenje procesa zaprimanja i evidentiranja pritužbi članova fondova, ugovora o poslovnoj suradnji s određenim zastupnikom koji obavlja poslove nuđenja mirovinskih programa te poslovanje funkcije praćenja usklađenosti, kao i da uspostavi procedure, mjere i postupke namijenjene kontroli rada i procesu edukacije prodajnih zastupnika. Konačno, jednom je mirovinskom društvu rješenjem naloženo unaprjeđenje poslovnih procesa koji se odnose na donošenje pojedinačnih odluka o ulaganju, njihovo kontinuirano praćenje i dokumentiranje, donošenje strategije ulaganja imovine i praćenje njezina ostvarivanja, praćenje ulaganja imovine mirovinskih fondova u financijske izvede-

nice, upravljanje sukobom interesa te unaprjeđenje internih akata i poslovnih procesa vezano za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Osim prethodno navedenih neposrednih nadzora u 2020. proveden je i posredni nadzor nad jednim mirovinskim društvom vezan uz način obračuna naknada za upravljanje. U postupku nadzora utvrđen je pogrešan izračun osnovice za obračun naknade za upravljanje koju je predmetno mirovinsko društvo u postupku nadzora ispravilo. Zbog utvrđenja nezakonitosti Hanfa je mirovinskom društvu kao nadzornu mjeru rješenjem izrekla opomenu.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Početkom 2020. preventivne nadzorne aktivnosti bile su usmjerene na mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima u vezi s ujednačavanjem forme informativnog izračuna mirovine. Naime, uslijed izmjena Pravilnika o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda[17], mirovinska društva imala su rok od 30 dana da usklade svoje poslovanje u području koje se odnosi na izradu informativnih izračuna mirovine za članove fonda. Prije isteka roka za usklađenje od mirovinskih društava zatraženi su novi obrasci, za koje je Hanfa dala upute kako bi se ujednačili i uskladili s predmetnim Pravilnikom.

Zbog pandemije COVID-19, kao i potresa u gradu Zagrebu, Hanfa je u cilju održavanja kontinuiteta poslovanja mirovinskih društava uz istodobnu zaštitu interesa članova mirovinskih fondova i stabilnosti mirovinskog sustava, poduzela niz koraka i mjera kojima se nastojalo operativno rasteretiti poslovanje mirovinskih društava u izvanrednim uvjetima. Mjere su uključivale odluke o dostatnosti potpisa dokumentacije od strane samo jednog člana uprave mirovinskih društava, o produljenju rokova dostave izvještaja članicama Udruge društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava za 30 dana te je olakšan način dostave i predaje dokumenata kao i komunikacija između mirovinskih društava i Hanfe koja se provodila elektroničkim putem. U svrhu stjecanja ažurnog uvida u uspostavljene mjere za očuvanje kontinuiteta poslovanja i zaštitu funkcioniranja mirovinskog tržišta, od mirovinskih društava zatražene su informacije o načinu i planu osiguranja kontinuiteta operativnih procesa te o svim potencijalnim ograničenjima u poslovanju. Nadalje, Hanfa je kroz praćenje valutne izloženosti mirovinskih fondova, kao i analize utjecaja pandemije COVID-19 na neto vrijednost i strukturu imovine mirovinskih fondova, poduzela preventivne aktivnosti u cilju identifikacije potencijalnih problema i poduzimanja potrebnih radnji u svrhu zaštite interesa članova mirovinskih fondova i očuvanja stabilnosti mirovinskog sustava.

U lipnju 2020. Hanfa je donijela Smjernice mirovinskim društvima za osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske, u svrhu unaprjeđenja, razvoja i ujednačavanja postojećih postupanja i poslovne prakse mirovinskih društava u vezi s informiranjem i financijskim opismenjavanjem postojećih i budućih članova mirovinskih fondova. Cilj je Smjernica osiguravanje veće javne prisutnosti i prepoznatljivosti mirovinskih društava i mirovinskih fondova te pojmova povezanih s njihovim poslovanjem čime se jača povjerenje osiguranika u mirovinski sustav, a što u konačnici doprinosi njegovoj dugoročnoj održivosti.

17 NN, br. 2/20

Postupanja mirovinskih društava prema Smjernicama za osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske

Sredinom 2020. Hanfa je donijela Smjernice mirovinskim društvima za osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske u skladu s kojima su sva mirovinska društva postupila te o svojim aktivnostima, koje su provela samostalno i u suradnji s Udrugom društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava (dalje: UMFO), usmjerenima prema povećanju razumijevanja građana mirovinskog sustava i štednje izvijestila Hanfu .

Radom mirovinskih društava, posebice u zajedničkim projektima s UMFO-om, ostvaren je bitan napredak u području približavanja pojmova i tema povezanih s mirovinskim sustavom građanima u odnosu na prethodno razdoblje. Pritom su pojedina mirovinska društva bila vidljivija u javnosti i uložila su veći napor u približavanju građanima osnovnih pojmova financijske pismenosti. Djelatnost mirovinskih društava u financijskom opismenjivanju građana u 2020., uz sve okolnosti iznimno teške godine, bila je prisutna i vidljiva, kako kroz suradnju s obrazovnim ustanovama, tako i kroz tiskane medije te preko internetskih portala i različitih društvenih mreža.

Mirovinska društva su sama, a i u zajedničkom nastupu s UMFO-om, u 2020. radila na tome da građani steknu osnovne pojmove o financijskoj pismenosti i znanja na koji način mogu štedjeti za dane koje će provesti u mirovini. Na taj se način kod građana nastoji osvijestiti briga za njihove "poznije" godine i pružiti im znanja o mogućnostima štednje za mirovinu, kao i o pravima koja će im pripasti prilikom stjecanja uvjeta na ostvarivanje prava na mirovinu u okviru mirovinskog sustava Republike Hrvatske.

S obzirom na to da mirovinski sustav u Republici Hrvatskoj nije jednostavan i automatiziran, kao što je to bilo u vrijeme kad se za mirovine izdvajalo samo u sadašnji tzv. I. stup, važno je educirati građane o mogućnostima koje im se pružaju pri odlasku u mirovinu. Nužno je stoga da se građane educira o mogućnostima i prednostima štednje u sva tri stupa mirovinske štednje u radno aktivnoj dobi i da ih se također educira o mogućnostima, pravima i izboru prilikom ostvarivanja prava na mirovinu.

Stoga je iznimno važno da mirovinska društva svako za sebe, a i u suradnji s UMFO-om, educiraju građane kako bi imali dovoljno znanja i relevantnih podataka nužnih za odabir najpovoljnije mogućnosti u okviru mirovinskog sustava.

Prema izvještaju mirovinskih društava, u skladu sa Smjernicama 2020. godine realizirano je 11 većih medijskih kampanja o važnosti štednje za mirovinu. Uz kampanje u medijima i na vlastitim *online* platformama i kanalima društava, održano je i desetak radionica i konferencija. Uz samostalne aktivnosti, društva su u suradnji s UMFO-om sudjelovala u nizu projekata među kojima se ističu:

- kampanja "MAFIN", odnosno Mala akademija financija, namijenjena učenicima osnovnih škola, roditeljima i nastavnicima, u suradnji s Ekonomskim fakultetom u Zagrebu, Ministarstvom znanosti i obrazovanja, AZOO-om i Večernjim listom
- kampanja u tiskanom i digitalnom izdanju 24 sata "Moja mirovina"
- tiskana i digitalna kampanja "THINK FIN – financije za svakog" u sklopu koje je po prvi put osmišljen i informativni virtualni savjetnik na Viberu
- ciklus emisija na radiju Poslovni FM
- UMFO je pokrenuo digitalnu platformu mirovinskifondovi.hr kako bi građani na jednom mjestu dobili jednostavne informacije o mirovinskom sustavu, obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i svojim mirovinama. Na toj su platformi vodiči, analize, osvrti, izvještaji koji bi trebali pomoći napraviti dobar plan za mirovinu.

Nadalje, u lipnju 2020. Hanfa je pokrenula vlastitu edukativnu internetsku stranicu "Novac za sutra" u okviru koje se objavljuju i posebne teme o važnosti štednje za budućnost i za bolju mirovinu. Hanfa će i dalje nadzirati mirovinska društva u provedbi Smjernica, poticati nove ideje i kampanje, a sve s ciljem najboljeg interesa građana i dugoročne održivosti mirovinskog sustava, kao i povjerenja građana u mirovinski sustav.

Projekt MojaMirovina.hr

Početkom 2020. završen je projekt pod nazivom "Uloga informiranosti o mirovinama i poticanje mirovinske štednje" (engl. *The Role of Pension Awareness and Promoting Pension Savings*), koji je započet tijekom 2019., a u kojem je Hanfa imala aktivnu ulogu. Radilo se o projektu financiranom u sklopu Programa podrške strukturalnim reformama Europske komisije, za koji su se prijavili Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Osim Hanfe, iz Republike Hrvatske sudjelovali su i Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnji registar osiguranika (Regos) te Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava.

Konačni cilj prema kojem je ovaj projekt bio usmjeren je uspostava internetske platforme "MojaMirovina.hr", čija je svrha pružiti svim mirovinskim osiguranicima jedinstveno mjesto informiranja o sva tri mirovinska stupa. Time bi građani koristeći usluge platforme na jednostavan i razumljiv način u vrlo kratkom vremenu mogli doći do jedinstvenog podatka o procijenjenim budućim mirovinskim primanjima iz sva tri stupa.

Finalni je proizvod projekta dokument u kojem se detaljno opisuju svi preduvjeti i koraci koje je potrebno ispuniti za uspostavu takve platforme, ali i za njezin daljnji uspješni rad. Po završetku projekta pristupilo se izradi navedene internetske platforme, pri čemu je Regos određen kao institucija koja bi upravljala platformom. S obzirom na to da se radi o uistinu složenom projektu, očekivano trajanje uspostave je nekoliko godina.

Osiguranje

Korektivne nadzorne aktivnosti

U 2020. Hanfa je provodila dva postupka neposrednih nadzora, od kojih je jedan bio izvanredan i započet 2019. te završen 2020., dok je drugi bio redovan i započet u 2020. godini. Predmeti nadzora bili su: vrednovanje najbolje procjene za životna osiguranja, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba, adekvatnost sustava nadgledanja i upravljanja proizvodima, adekvatnost premije i proces oblikovanja pričuva šteta prema računovodstvenim propisima te dostatnost pričuva šteta za vrstu rizika 10.01[18], adekvatnost sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i upravljanja kibernetičkom sigurnošću, izdvajanje poslova te održavanje kontinuiteta poslovanja. Doneseno je jedno rješenje kojim su društvu naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti, a s obzirom na utvrđeno nepostupanje u skladu sa zahtjevima određenih članaka Uredbe PRIIP[19] i

18 Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama

19 Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi), SL L 352, 9.12.2014.

Delegirane uredbe PRIIP[20] koji propisuju oblik i sadržaj dokumenta s ključnim informacijama (KID), što može dovesti do otežanog razumijevanja karakteristika proizvoda te dovođenja u zabludu ugovaratelja osiguranja (malih ulagatelja), a u vezi s time i do njihovih potencijalnih gubitaka. Hanfa je u skladu s člankom 7. točkom 6. Zakona o provedbi Uredbe PRIIP[21] bila dužna objaviti na svojoj internetskoj stranici informacije o izrečenim mjerama.

Hanfa je u 2020. provodila pet postupaka posrednih nadzora, dva započeta u 2019., a tri u 2020. godini. Predmeti nadzora bili su: način sklapanja ugovora o osiguranju, organizacija poslovnog procesa obrade i likvidacije šteta, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba te upravljanje rizikom ulaganja. U sklopu provedbe posrednih nadzora izdana su dva rješenja kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti. Jednim rješenjem utvrđeno je da društvo nije postupilo po prethodnom rješenju stoga su ponovno izdane mjere za uklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u procesu obrade i likvidacije šteta, a drugim su rješenjem naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti u odnosu na usklađivanje predugovorne dokumentacije sa zakonskim odredbama.

KID (ENGL. KEY INFORMATION DOCUMENT – DOKUMENT S KLJUČNIM PODACIMA)

KID je predugovorni dokument koji se uručuje potencijalnom ugovaratelju investicijskih proizvoda osiguranja, odnosno kod ugovaranja proizvoda osiguranja koji nudi vrijednost po dospijeću ili otkupnu vrijednost osiguranja i kod kojeg je ta vrijednost po dospijeću ili otkupna vrijednost u potpunosti ili dijelom, izravno ili neizravno, izložena fluktuacijama na tržištu. Sadrži ključne informacije, posebno što se tiče prirode i obilježja proizvoda, uključujući podatak o tome je li moguće izgubiti kapital, troškove i profil rizičnosti proizvoda, kao i relevantne informacije o uspješnosti i druge posebne informacije koje mogu biti potrebne za razumijevanje obilježja pojedinih vrsta proizvoda.

Preventivne nadzorne aktivnosti

U cilju zaštite potrošača, Hanfa je provela šest postupaka neposrednog tajnog nadzora, od kojih su tri provedena nad posrednicima u osiguranju. Predmet neposrednih tajnih nadzora bila je usklađenost pružanja usluga distribucije zdravstvenog osiguranja i životnog ili rentnog osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja. Po predmetnim nadzorima izdana su dva rješenja kojima je naloženo otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u odnosu na poslovni proces obavljanja poslova distribucije osiguranja, odnosno predugovornog informiranja.

Tijekom 2020. Hanfa je kontinuirano nadzirala i provjeravala redovne financijske, nadzorne i ostale izvještaje koje su društva za osiguranje bila dužna dostaviti. Osim društava za osiguranje, Hanfa je zaprimala i obavljala kontrolu potpunosti financijskih i statističkih izvještaja MOD-ova, HUO-a, Hrvatskog Nuklearnog POOL-a te osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Osim toga, kao dio preventivnih aktivnosti u 2020., Hanfa je održavala individualne sastanke s revizorskim društvima koja provode zakonsku reviziju i reviziju izvještaja društava za osiguranje i mirovinskih osiguravajućih društava za potrebe Hanfe s ciljem razmjene mišljenja i bitnih činjenica povezanih s pojedinim društvima.

U cilju doprinosa stabilnosti poslovanja društava za osiguranje i ublažavanja posljedica izvanrednih okolnosti utjecaja pandemije COVID-19 na njihovo poslovanje, zaštite interesa ugovaratelja osiguranja te

20 Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/653 od 8. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) utvrđivanjem regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom dokumenata s ključnim informacijama te uvjetima za ispunjavanje zahtjeva za dostavu tih dokumenata, SL L 100, 12.4.2017.

21 Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 1286/2014 o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode NN, br. 112/18)

stabilnosti financijskog sustava u Republici Hrvatskoj, Hanfa je donijela 13 rješenja kojima je društvima za osiguranje zabranila isplatu dividendi do 30. travnja 2021. godine.

U sklopu vlastitog sustava upravljanja rizicima društva za osiguranje dužna su najmanje jedanput godišnje obaviti vlastitu procjenu rizika i solventnosti (engl. *Own Risk and Solvency Assessment*, dalje u tekstu: ORSA). Pored redovitog ORSA izvještaja društva bi trebala provesti vlastitu procjenu rizika i solventnosti nakon svake značajne promjene u svojem profilu rizičnosti, odnosno ako nastupe neke značajne promjene u poslovanju koje utječu na profil rizičnosti. Zbog izvanredne situacije uzrokovane pandemijom COVID-19, četiri od ukupno 15 društava za osiguranje u 2020. provela su izvanrednu procjenu izloženosti rizicima te su izvanredne ORSA izvještaje dostavila Hanfi. Nakon analize i procjene zaprimljenih izvještaja, nastavljena je komunikacija s društvima kako bi se u što većoj mjeri mogao procijeniti utjecaj novonastale situacije.

Nadalje, Hanfa je tijekom 2020. društvima za osiguranje davala preporuke za održavanje kontinuiteta poslovanja, financijske stabilnosti i solventne pozicije, kao i smanjenje rizika kojima su izložena ili mogu biti izložena. Preporuke koje je Hanfa davala društvima za osiguranje odnosile su se na kontinuitet poslovanja, vodeći računa o informiranosti zaposlenika, distributera i klijenata te omogućavanje sklapanja ugovora o osiguranju na daljinu. Ostale preporuke društvima odnosile su se na ulaganja, poziciju solventnosti i profil rizičnosti društava za osiguranje. Neke od značajnih preporuka bile su:

- izmjene i prilagodbe ugovornih prava i obveza iz ugovora o osiguranju te odgode poduzimanja mjera prisilne naplate premije osiguranja prema ugovarateljima osiguranja koji su uredno podmirivali svoje ugovorne obveze do 31.12.2019., a kojima je utvrđena otežana mogućnost ili privremena nemogućnost daljnjeg urednog plaćanja premije
- omogućavanje otplate obroka po zajmovima/predujmovima ugovarateljima osiguranja s osnove police životnih osiguranja do 180 dana, gdje je primjenjivo
- odluke prema kojima se neće formirati ispravci vrijednosti potraživanja za one klijente koji su uredno podmirivali svoje obveze do 31.12.2019. i kojima je utvrđena nemogućnost izvršenja obveze kao posljedica pandemije, a kojima je zadržano pokriće i koji uredno ne podmire svoje obveze počevši od travnja 2020. godine
- u odnosu na ulaganja, pojačani oprez te suzdržavanje od novih ulaganja i povećanja ulaganja u imovinu koja nije uvrštena na uređeno tržište i imovinu kojom se ne trguje redovito odnosno kojom se nije trgovalo redovito
- u vezi sa solventnom pozicijom društava za osiguranje, Hanfa je skrenula pozornost na važnost izračuna ili barem procjene potrebnog solventnog kapitala društva (SCR-a) svako tromjesečje uzimajući u obzir okolnosti koje su nastupile zbog pandemije koronavirusa, te je zatražila dostavu dodatnih informacija o komponentama SCR-a dostavljenih u okviru tromjesečnih izvještaja, kao i razlozima koji su utjecali na promjenu iznosa kapitalnog zahtjeva u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje
- u odnosu na rizični profil društava za osiguranje, o uključivanju okolnosti odnosno pretpostavki ekonomske situacije uzrokovane pandemijom COVID-19 u buduće ORSA izvještaje.

Osim danih preporuka, Hanfa je uspostavila i proces izvanrednog izvještavanja društava za osiguranje koji se u jednom dijelu odnosi na prikupljanje detaljnijih podataka o likvidiranim štetama životnih osiguranja u svrhu praćenja stope otkupa tih ugovora, iznosa otkupnih vrijednosti i kretanja prosječnih otkupnih vrijednosti društva za osiguranje.

Nadalje, tijekom 2020. uspostavljeno je i mjesečno praćenje likvidnosti društava za osiguranje pri čemu je naglasak bio na praćenju udjela likvidne imovine društava te održivosti novčanih tokova. U svrhu procjene rizika likvidnosti od društava za osiguranje zatražena je procjena utjecaja pandemije na likvidnost te informacije o potencijalnim značajnijim istecima ugovora o osiguranju u narednih šest mjeseci kao i o padu prodaje polica osiguranja te planu prodaje imovine za slučaj ugrožene likvidnosti. Iz dostavljenih očitovanja proizašlo je da društva kratkoročno ne očekuju probleme s likvidnošću.

U odnosu na potres koji je u ožujku 2020. pogodio Zagreb, Hanfa je provela dodatno ispitivanje i analizu tržišta osiguranja u vezi s osiguranjem od rizika potresa kojim je utvrđeno kako su bruto nastale štete za 2020. iznosile 795,26 mil. kn (porast od 70 %), uz istovremeni porast broja novih ugovora o osiguranju (za 32 %) i zaračunate bruto premije (za 30 %). Sva društva imaju posebne reosiguranjeljne programe za pokriće osiguranja od opasnosti potresa koji su, s obzirom na izloženost i intenzitet potresa, bili dostatni za pokriće šteta iznad samopridržaja. Stoga navedene bruto nastale štete nisu značajno utjecale na solventnost i profitabilnost društva za osiguranje. Hanfa je nastavila pojačano pratiti događaje u vezi s potresom posebno nakon potresa iz prosinca 2020. koji je ostavio velike posljedice u Sisku i Petrinji.

Isto tako, značajni utjecaj na poslovanje društava koja obavljaju poslove osiguranja motornih vozila imala je i odluka Vrhovnog Suda Republike Hrvatske donesena 15. lipnja 2020. koja se odnosila na promjenu Orijentacijskih kriterija i iznosa za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete od 29. studenoga 2002. na način da se tada prihvaćeni iznosi naznačeni u novčanim jedinicama (kune) povećavaju za 50 %. Hanfa je analizirala utjecaj promjene Orijentacijskih kriterija i iznosa za utvrđivanje visine novčane naknade nematerijalne štete na tehnički rezultat društva za osiguranje. Utjecaj se kvantificirao i detaljno opisao po vrstama rizika, vrstama pričuva šteta te po godinama nastanka šteta. Društva su također Hanfu izvijestila o svim planiranim aktivnostima pri čemu je posebna pažnja bila usmjerena na kvalitativne i kvantitativne efekte na cjenike osiguranja (za vrste rizika osiguranja na koje navedeno povećanje iznosa pravične novčane naknade ima utjecaj) te utjecaj na pokazatelj kapitaliziranosti (SCR omjer) društava za osiguranje.

U svrhu pripreme za buduće značajne događaje na financijskom tržištu u vezi s planiranim uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, Hanfa je provela analizu utjecaja uvođenja eura na položaj solventnosti društava za osiguranje.

Nadzorne aktivnosti u suradnji s EIOPA-om i drugim nacionalnim supervizorima

U suradnji s nadležnim nadzornim tijelom jedne države članice, Hanfa je sudjelovala u zajedničkom dodatnom neposrednom nadzoru (*engl. follow-up*) podružnice hrvatskog društva za osiguranje u državi članici u vezi s postupkom obrade i likvidacije šteta uz naglasak na nepravilnosti i nedostatke utvrđene u prethodnom postupku neposrednog nadzora.

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su na 13 kolegija nadzornih tijela grupa osiguravatelja u organizaciji nadležnih nadzornih tijela država članica, čija je svrha razmjena informacija i podataka o društvima za osiguranje koja pripadaju grupi osiguravatelja, a obavljaju poslove osiguranja u drugim državama članicama.

EIOPA je u 2020. nastavila s prikupljanjem podataka, mišljenja i analiza za potrebe revizije Direktive Solventnost II. Hanfa je sudjelovala u postupku prikupljanja podataka od društava za osiguranje koji se odnose na procjenu troškova revizije Direktive Solventnost II, kao i u davanju mišljenja i analiza o utjecaju predloženih promjena. EIOPA je u dva navrata (drugi puta u svjetlu pandemije Covid-19) zatražila informacije od industrije. Zahtjev za informacijama upućen je reprezentativnom uzorku društava za osiguranje koja podliježu obvezama iz direktive Solventnost II. Na hrvatskom tržištu uzorak je obuhvatio sedam društva za osiguranje. Hanfa je validirala podatke koje su društva dostavila, a EIOPA je na osnovu rezultata svih zemalja EGP-a ažurirala Mišljenje o reviziji Direktive Solventnost II (*engl. Opinion on the 2020 Review of Solvency II*) .

Nebankovno financiranje

Korektivne nadzorne aktivnosti

Leasing

Tijekom 2020. završen je postupak posrednog nadzora jednog leasing društva započet u 2019. godini, u vezi s obračunom kamatnih stopa po ugovorima o leasingu. Predmetnim nadzorom utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti u obračunu kamata primateljima leasinga, a čije je otklanjanje naloženo rješenjem

kao i obračunavanje kamatnih stopa na jasan i razumljiv način te izvještavanje o aktivnostima koje je društvo poduzelo prema svim primateljima leasinga čije su ugovorne obveze neosnovano i netransparentno jednostrano izmijenjene.

Osim ovog, tijekom 2020. pokrenuto je još osam postupaka posrednih nadzora u vezi s obračunom kamatnih stopa po ugovorima o leasingu. Zapisnici o obavljenom nadzoru sastavljeni su za četiri postupka posrednih nadzora u kojima su utvrđene nepravilnosti u obračunima kamatnih stopa za razdoblje od 2008. do 2020. godine. U jednom postupku posrednog nadzora nisu utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti, dok su tri postupka nadzora u tijeku. Krajem 2020. pokrenut je posredni nadzor jednog leasing društva, čiji je predmet nadzora bila primjena *zero floor* klauzule po ugovorima o leasingu.

Faktoring

U 2020. postupalo se po dva neposredna nadzora faktoring društava čiji je predmet nadzora bio usklađenost s odredbama Zakona o faktoringu[22] u pogledu djelatnosti, upravljanja rizicima i financijskog izvještavanja te nadzor primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[23]. Po jednom postupku neposrednog nadzora doneseno je rješenje kojim je konstatirano da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene, dok je drugi postupak nadzora u tijeku.

Preventivne nadzorne aktivnosti

S obzirom na pandemiju COVID-19 i njezin utjecaj na i poslovanje nefinancijskih poduzeća i ukupnu gospodarsku aktivnost, Hanfa je tijekom 2020. u dva navrata donijela preporuke leasing društvima (ožujak i svibanj) kojima je cilj bio olakšavanje financijskog položaja onih primatelja leasinga koji su do nastupanja pandemije redovito podmirivali obveze po ugovorima o leasingu. Time je Hanfa leasing društvima preporučila da prema takvim primateljima leasinga ne poduzimaju mjere prisilne naplate i zaračunavanje zateznih kamata te odobre odgode plaćanja na rokove koji su dulji od tri mjeseca. S druge strane, leasing društva nisu bila u obvezi formirati ispravke vrijednosti za potraživanja po navedenim ugovorima o leasingu. Isto tako, Hanfa je podržala sva postupanja leasing društava koja su izašla u susret primateljima leasinga s područja pogođenih potresima koji su u 2020. uzrokovali velike materijalne štete. Tijekom godine Hanfa je kontinuirano prikupljala podatke u vezi s brojem i vrijednosti zatraženih i odobrenih reprograma (odgoda plaćanja) leasing ugovora. Kao i za leasing društva, slične preporuke Hanfa je u ožujku 2020. izdala i faktoring društvima.

S obzirom na to da su leasing i faktoring društva dužna tijekom godine Hanfi dostaviti redovna izvješća, koja uključuju financijske, dodatne te revizorske izvještaje, Hanfa je tijekom 2020. kontinuirano provodila nadzor i provjeru svih elemenata njihova redovnog izvještavanja, a zatraženi su i brojni dodatni izvještaji, informacije i dokumentacija, koji su također bili predmet analize i posrednog nadzora.

Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Hanfa nadzire provedbu mjera, radnji i postupaka za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma. Izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[24] (dalje u tekstu: ZID ZSPNFT), koje su stupile na snagu 1. siječnja 2020., proširen je krug subjekata nadzora Hanfe. Hanfa je tako postala nadležna za nadzor osoba koje se bave pružanjem usluge razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i pružanjem skrbničke usluge novčanika. ZID ZSPNFT-om je propisano da su navedene osobe dužne javiti se Hanfi prije početka obavljanja navedenih djelatnosti. Do kraja 2020. Hanfi se prijavilo 14 društava koje se bave pružanjem usluge razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i pružanjem skrbničke usluge novčanika.

22 NN, br.94/14, 85/15, 41/16

23 NN, br. 108/17, 39/19

24 NN, br. 39/19

Hanfa je prepoznala važnost i potrebu jačanja sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma pa je u 2020. ustrojena zasebna organizacijska jedinica – Ured za sprječavanje pranja novca (dalje u tekstu: USPN). USPN je u suradnji s drugim organizacijskim jedinicama Hanfe provodio nadzorne aktivnosti nad subjektima nadzora koje su bile usmjerene na provjeru usklađenosti internih akata sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[25] i pravilnicima, provedbu mjera dubinske analize i prijavu sumnjivih transakcija.

VIRTUALNE VALUTE

Virtualna valuta jest digitalni prikaz vrijednosti koji nije izdala i za koji ne jamči središnja banka ni javno tijelo, koji nije nužno povezan sa zakonski uspostavljenom valutom te nema pravni status valute ili novca, ali ga fizičke ili pravne osobe prihvaćaju kao sredstvo razmjene i može se prenositi, pohranjivati te se njime može trgovati elektroničkim putem.

SKRBNIČKA USLUGA NOVČANIKA

Skrbnička usluga novčanika omogućava čuvanja privatnih kriptografskih ključeva u ime stranaka radi držanja, pohrane i prijenosa virtualnih valuta.

Tijekom 2020. Hanfa je pokrenula ukupno pet postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima, društvima za osiguranje i pružateljima usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta te skrbničke usluge novčanika. Od toga su četiri bila neposredna, a jedan posredan postupak nadzora. Na osnovi obavljenih postupaka neposrednih nadzora u 2020., Hanfa je donijela dva rješenja za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti . U jednom postupku nadzora otklonjene su nezakonitosti i nepravilnosti od strane subjekta nadzora prije donošenja rješenja kojim se izriče odgovarajuća nadzorna mjera, dok je u jednom postupku posrednog nadzora Hanfa dala preporuke. U jednom postupku nadzorne aktivnosti još uvijek traju.

Hanfa je aktivno radila na pripremi za 5. krug evaluacije Republike Hrvatske od strane MONEYVAL-a[26]. Evaluacija se odnosi na tehničku usklađenost sa preporukama FATF-a[27] i procjenu učinkovitosti sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u skladu s ispunjenjem neposrednih ciljeva propisanih u Metodologiji za procjenu usklađenosti s Preporukama FATF-a. S tim u vezi, Hanfa je prikupila potrebnu dokumentaciju i popunila upitnike sa podacima iz svog djelokruga te iste poslala Uredu za sprječavanje pranja novca. Suradnja s drugim nadzornim tijelima nastavljena je u sklopu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Najvažnije teme bile su vezane uz predstojeću Moneyval evaluaciju.

Krajem 2020., Hanfa je u suradnji s HGK održala online godišnju edukaciju o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za svoje subjekte nadzora. Na predmetnoj edukaciji obrađene su teme nacionalne procjene rizika, rizika povezanih s pandemijom COVID-19 te razvoja propisa i prakse na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

MAKROBONITETNA POLITIKA

Makrobonitetna politika je politika koja obuhvaća mjere, instrumente i aktivnosti potrebne za očuvanje stabilnosti financijskog sustava u cjelini jačanjem otpornosti financijskog sustava te izbjegavanjem i smanjenjem sistemskih rizika.

3.2. Makrobonitetni nadzor

Sistemski rizik je svaki rizik kojem je sustav izložen, a koji može imati negativne posljedice za funkcioniranje dijela ili cijelog financijskog sustava uzrokujući pritom i ozbiljan negativan utjecaj na realno gospodarstvo. Praćenje i prevencija materijalizacije sistemskog rizika, koji je u sustavu uvijek

25 NN, br. 108/17, 39/19

26 Odbor stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

27 Grupa za financijsku akciju protiv pranja novca *(engl. Financial Action Task Force)*

prisutan, jedna je od temeljnih zadaća makrobonitetne politike kojom se nastoji spriječiti prekomjerno akumuliranje rizika potaknutih nekim vanjskim čimbenicima i nedostacima tržišta radi izglađivanja financijskog ciklusa (vremenska dimenzija), učiniti financijski sektor otpornijim i ograničiti učinke zaraze (međusektorska dimenzija) te poticati izradu financijskih propisa iz perspektive cijelog sustava kako bi se stvorio odgovarajući skup poticaja za sudionike na tržištu (strukturna dimenzija). S nepovoljnim uvjetima koji su nastupili početkom godine, kada je brzo i iznenadno širenje korona virusa u vrlo kratkom razdoblju usporilo globalno gospodarstvo, značajno je porasla vjerojatnost materijalizacije sistemskih rizika s potencijalom narušavanja financijske stabilnosti. Stoga je eskalacija pandemije bolesti COVID-19 u značajnoj mjeri utjecala na makrobonitetne aktivnosti Hanfe tijekom prošle godine.

ZABRANA ISPLATA DIVIDENDI

S ciljem stabilizacije poslovanja društava za osiguranje i pružanja dodatne potpore likvidnosti, zaštite interesa korisnika osiguranja te održavanja zadovoljavajuće razine kapitaliziranosti sustava, Hanfa je 26. ožujka 2020. godine privremeno zabranila isplatu dividendi društvima za osiguranje.

Jedna od najvažnijih makrobonitetnih odluka Hanfe bila je mjera donesena 26. ožujka 2020. kojom je Hanfa društvima za osiguranje privremeno, do 30. travnja 2021., zabranila isplatu dividendi iz dobiti ostvarenih u 2019., ali i prethodnim godinama. Prije donošenja navedene zabrane Hanfa je sredinom ožujka 2020. društvima za osiguranje preporučila da smanje i ograniče sve nepotrebne operativne i investicijske troškove, uključujući isplatu nagrada i bonusa. Navedena odluka donesena je s ciljem stabilizacije poslovanja društava i pružanja dodatne potpore likvidnosti, zaštite interesa korisnika osiguranja te u konačnici održavanja zadovoljavajuće razine kapitaliziranosti sustava. Uzimajući u obzir izvanredne tržišne okolnosti te značaj osigurateljnog sektora za domaći financijski sektor, tom je mjerom posredno očuvana financijska stabilnost. Naime, društva za osiguranje krajem ožujka 2020. činila su 22 % domaćeg sektora financijskih usluga, odnosno 7 % cjelokupnog hrvatskog financijskog sustava. Stoga je stabilnost osigurateljnog sektora od iznimne značajnosti za stabilnost cjelokupnog financijskog sustava Hrvatske, posebno ako se u obzir uzme i značajna indirektna povezanost s ostalim dijelovima financijskog sustava kroz koncentraciju ulaganja u domaće državne dužničke vrijednosne papire. Tijekom 2020. Hanfa je redovno i pomno pratila kretanja na tržištu kako bi procijenila utjecaj negativnih kretanja uzrokovanih koronakrizom i potresom na solventnost i likvidnost društava. Analize su pokazale da su pozicije solventnosti i likvidnosti osiguravatelja ostale relativno stabilne usprkos negativnim kretanjima, i to zahvaljujući visokim razinama kapitaliziranosti i zadovoljavajućoj likvidnosti sektora prije početka krize, čemu je pozitivno doprinijela i apsorpcijska sposobnost privremene zabrane isplate dividende.

Druga važna mjera makrobonitetnog karaktera bile su preporuke leasing društvima koje su se u prvoj fazi, krajem ožujka, odnosile na odgodu plaćanja glavnice od tri mjeseca za one klijente čiji je bonitet ozbiljno narušen zbog gubitka ili smanjenja izvora prihoda, kao i za one čiji je prihod značajno umanjen u odnosu na ukupan prihod u prethodnom razdoblju. U svibnju je Hanfa izdala dodatne preporuke leasing društvima koje su uključivale mogućnost ugovaranja moratorija na razdoblje duže od tri mjeseca, prestanak naplaćivanja obračunatih kamata u razdoblju moratorija kao i zateznih kamata onim primateljima leasinga kojima je odobrena odgoda plaćanja te obustava svih postupaka prisilne naplate tijekom ugovorenog razdoblja moratorija za ranije uredne korisnike. Uz zaštitu potrošača, Hanfa je preporukama nastojala, u okviru svojih zakonskih ovlasti, olakšati poslovanje leasing društvima. Stoga im je omogućeno usvajanje odluke po kojoj nisu obavezni klasificirati spomenuta potraživanja kao neprihodonosne plasmane te za njih formirati ispravke vrijednosti.

S ciljem stabilizacije domaćeg obvezničkog tržišta, početkom travnja 2020. Hanfa je odobrila osnivanje Fonda za stabilnost. Riječ je o otvorenom investicijskom fondu s javnom ponudom (UCITS fond) čija je svrha zajedničko ulaganje imovine i to prvenstveno u prenosive dužničke vrijednosne papire i instrumente tržišta novca čiji je izdavatelj ili za koje jamči Republika Hrvatska te udjele u UCITS fondovima koji su osnovani na području Republike Hrvatske, a koji svoju imovinu pretežito ulažu u obveznice, te manjim

dijelom u depozite[28]. Glavna prednost fonda s makrobonitetnog stajališta jest stvaranje dodatnog likvidnosnog amortizera obveznickog tržišta s obzirom na to da fond ima potencijal otkupa državnih obveznica u iznosu od 500 mil. kuna.

Tijekom izazovne 2020. Hanfa je intenzivno surađivala s ostalim nositeljima makrobonitetne politike na europskoj i nacionalnoj razini. Na razini Europske unije vođenje makrobonitetne politike povjereno je Europskom odboru za sistemske rizike (engl. *European Systemic Risk bord*, dalje u tekstu: ESRB) koji svojim preporukama aktivno sudjeluje u procesu razvoja institucija i instrumentarija za provođenje makrobonitetne politike u zemljama članicama. Rad ESRB-a tijekom pandemijske godine obilježio je povećan broj izdanih preporuka kojima se nastojalo ublažiti učinke koronakrize[29]. Hanfa je kontinuirano pratila i postupala u skladu s preporukama pri čemu je kontinuirano surađivala s ostalim regulatornim tijelima u Republici Hrvatskoj zajednički okupljenima u Vijeću za financijsku stabilnost. Tijekom 2020. održane su dvije sjednice Vijeća, na kojim su u skladu sa Zakonom o Vijeću za financijsku stabilnost[30] aktivno sudjelovali i predstavnici Hanfe. Na sjednicama se raspravljalo o relevantnim kretanjima u financijskom sektoru, praćenju učinaka pandemije koronavirusa na gospodarstvo te o regulatornim aktivnostima institucija čiji su predstavnici članovi Vijeća. Vijeće je identificiralo, razmatralo i ocjenjivalo sistemske rizike, osiguravalo suradnju i razmjenu informacija između nadležnih tijela, razmatralo aktivnosti povezane s ispunjavanjem zahtjeva iz preporuka ESRB-a te obavljalo ostale zadatke određene Zakonom o Vijeću za financijsku stabilnost.

U 2020. Hanfa je nastavila redovito komunicirati i obavještavati javnost o glavnim rizicima za stabilnost financijskog sustava, kao i mjerama za ublažavanje tih rizika putem publikacije Makroprudencijalni skener rizika. Tijekom 2020. Hanfa je provela i makroekonomsko ispitivanje otpornosti sektora financijskih usluga na malo vjerojatne, ali moguće poremećaje. Rezultati provedene simulacije pokazali su da bi čak i u najkonzervativnijem scenariju, veličina procijenjenih gubitaka fondova u 2020, bila manja od veličine dobitaka ostvarenih u 2019., dok bi istodobno bilance društava za osiguranje u takvom zamišljenom scenariju apsorbirale proizvedeni šok na financijskim tržištima.

VIJEĆE ZA FINANCIJSKU STABILNOST

Vijeće za financijsku stabilnost međuinstitucionalno je tijelo koje oblikuje makrobonitetnu politiku Republike Hrvatske, a sastavljeno je od predstavnika institucija ključnih za očuvanje financijske stabilnosti u Republici Hrvatskoj – Hanfe, HNB-a, Ministarstva financija Republike Hrvatske i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Mjere donesene s ciljem očuvanja financijske stabilnosti

Pojava koronavirusa i njegovo ubrzano širenje iz Kine na ostatak azijskog kontinenta, a potom i na ostatak svijeta, dodatno su naglasili značaj koordiniranog djelovanja nositelja ekonomske politike unutar zemalja, kao i važnost suradnje nacionalnih regulatora i međunarodnih nadzornih tijela. Naime, eskalacijom pandemije virusa u Europi postalo je jasno kako će rezultat epidemioloških mjera vlada i javnih institucija, kojima su potpuno zaustavljeni pojedini segmenti gospodarstva s ciljem obuzdavanja virusa, biti znatno smanjenje ekonomske aktivnosti. Stoga su epidemiološke

28 Osim toga, Fond može ulagati u prenosive dužničke vrijednosne papire i instrumente tržišta novca čiji je izdavatelj ili za koje jamči druga država članica ili država članica Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, dalje u tekstu: OECD) te HNB ili središnja banka druge države članice, odnosno države članice OECD-a, odnosno javno međunarodno tijelo kojemu pripada većina država članica prenosivih dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca, uvrštenih na uređeno tržište u smislu odredaba zakona i propisa koji uređuju tržište kapitala.

29 Detaljnije o preporukama i radu ESRB-a u 2020. godini može se naći u poglavlju o međunarodnoj suradnji.

30 NN, br. 159/13

mjere morale biti praćene donošenjem brojnih mjera fiskalnog, monetarnog te bonitetnog (makro i mikro) karaktera kako bi se negativni učinci na gospodarstvo koje je donijelo zatvaranje minimizirali.

S obzirom na visoku razinu integriranosti gospodarstava država članica EU-a, različite mjere koje provodi jedna država članica mogu imati utjecaj na ostale države članice kroz pozitivna ili negativna prelijevanja. Stoga je ESRB na razini EU-a već početkom zdravstvene krize inicirao prikupljanje podataka o poduzetim mjerama koje su donijele zemlje članice EU27, Island, Lihtenštajn i Norveška. Pri tom su obuhvaćene i mjere europskih nadzornih tijela, prije svega EIOPA-e, koje se primjenjuju na europodručje i/ili čitav EU. Prikupljanje spomenutih podataka formalizirano je krajem svibnja 2020. u obliku Preporuke o praćenju utjecaja moratorija na dugove na financijsku stabilnost, te sustava državnih jamstava i drugih mjera fiskalne prirode poduzetih radi zaštite realnog gospodarstva kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 ESRB/2020/8[31] (dalje u tekstu: Preporuka).

Preporuka je podijeljena u dva dijela: dio A koji propisuje konceptualni okvir za praćenje utjecaja mjera na stabilnost financijskih sustava od strane nacionalnih makrobonitetnih tijela, te dio B u kojem se propisuju detaljni obrasci za izvještavanje ESRB-a o poduzetim mjerama s posebnim naglaskom na međusektorske i prekogranične utjecaje. U Preporuci je opisano očekivano postupanje nacionalnih makrobonitetnih tijela i ostalih institucija u suzbijanju i ublažavanju ekonomskih posljedica zdravstvene krize. Jedna od važnih prednosti spomenute Preporuke jest izgradnja centralizirane baze podataka o svim mjerama donesenima u europskom gospodarskom prostoru te njezino tromjesečno ažuriranje, što omogućuje detaljnu analizu usvojenih mjera i bolje praćenje njihovih mogućih prekograničnih učinaka.

Analiza mjera[32] usvojenih do kraja 2020. pokazuje kako se krajem 2020. gotovo polovina donesenih mjera odnosila na odgode plaćanja i fiskalne mjere sa značajem za financijsku stabilnost. Prema prvim procjenama raspoloživi paketi fiskalne potpore povezane s pandemijom COVID-19 iznose oko 14 % zajedničkog BDP-a zemalja članica (više od 2400 milijardi eura)[33]. Ti paketi uključuju državna jamstva, javne zajmove, izravne potpore i porezne mjere. Do rujna 2020. prijavljeno je korištenje ovih programa u iznosu oko 4 % ukupnog BDP-a zemalja članica. Pored fiskalnih mjera pomoći gospodarstvu, nacionalni su regulatori donijeli i značajan broj mjera mikrobonitetnog i makorobonitetnog karaktera čija je namjena bila olakšati poslovanje financijskim institucijama u uvjetima potencijalno povišenog operativnog rizika te očuvati stabilnost nacionalnih financijskih sustava. Stoga je gotovo 20 % svih mjera koje su u državama članicama bile donijete zbog pandemije koronavrusa bilo bonitetne prirode.

Diferencijacija mjera po zemljama odražava različit stupanj izloženosti pandemiji. Tako je kod zemlja koje su bile više pogođene pandemijom, tj. kod kojih je zbog intenzivnijeg širenja virusa zaključavanje gospodarstva bilo dugotrajnije, a mjere stože, zabilježen veći iznos fiskalnih programa pomoći i veći udio u njihovu korištenju. Podaci također pokazuju da je sklapanje odgoda plaćanja povezano s pretkriznim razinama privatnog duga pa su tako, u prosjeku, reprograme češće ugovarali subjekti koji su bili zaduženiji prije početka koronakrize. Prema ukupnom broju mjera, Hrvatska se s pedesetak donesenih mjera nalazi u gornjem dijelu distribucije i pripada skupini zemalja čiji je broj mjera iznad medijalne i prosječne vrijednosti EU-a (slika 1.)[34].

31 Tekst Preporuke dostupan je na adresi.

32 Većina mjera javno je objavljena i dostupna na adresi.

33 Prema izvješću *Financial stability implications of support measures to protect the real economy from the COVID-19 pandemic* dostupnom na adresi.

34 Medijan je 40, a prosječan broj mjera u EU-u iznosi 49.

Slika 1. Broj mjera po zemljama iskazan kao udio u ukupnom broju mjera, u %

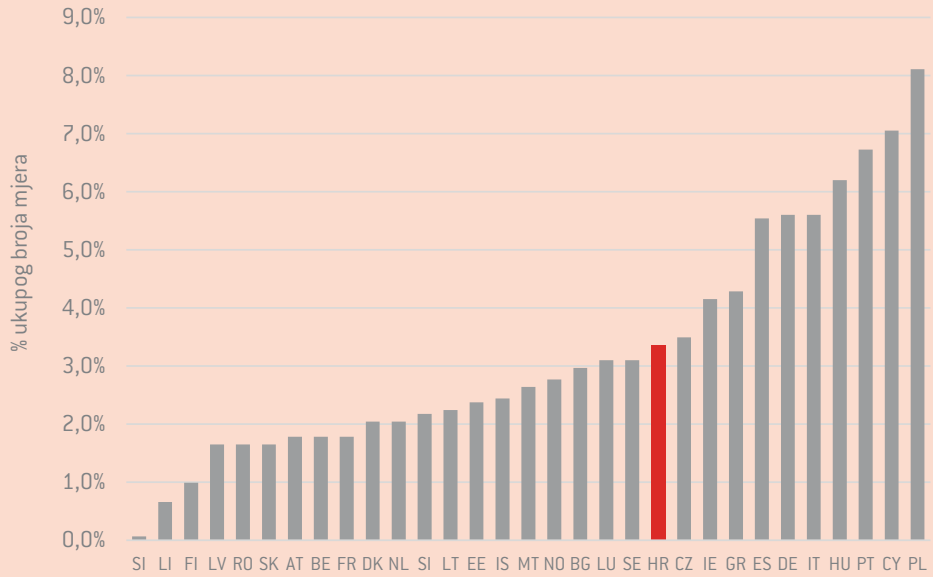

Izvori: ESRB i Hanfa

Na europskoj su razini oba segmenta financijskog sektora, i kreditne institucije i sektor financijskih usluga, bila podjednako zastupljena u broju donesenih mjera. Pri tome je od ukupnog broja mjera za sektor financijskih usluga najveći dio njih bio usmjeren prema društvima za osiguranje, oko 38 %. Bitno je istaknuti kako su regulatori osiguranja u EU-u promptno reagirali na pandemiju jer su prve mjere namijenjene društvima za osiguranje donesene čak i prije strogih epidemioloških mjera, već u prvoj polovini ožujka. I Hanfa je, kao i ostali regulatori, intenzivno pratila kretanja i donosila mjere namijenjene društvima za osiguranje. Tako je Hanfa već krajem ožujka s ciljem osiguranja stabilnosti poslovanja društava te pružanja dodatne potpore likvidnosti, zabranila isplate dividendi društvima za osiguranje. Ta je odluka donesena prije Preporuke ESRB-a o ograničenju raspodjela tijekom pandemije COVID-19 (ESRB/2020/7) objavljene u svibnju 2020., kojom se nacionalnim regulatorima preporučilo da destimuliraju društva za osiguranje i reosiguranje, investicijska društva, kreditne institucije i središnje druge ugovorne strane od raspodjela dobiti. Skup mjera namijenjenih sektoru osiguranja kontinuirano je nadopunjavan. Pored mjera povezanih s izvještajnim zahtjevima i raspodjelom dividendi, nacionalni regulatori su za sektor osiguranja donosili i ostale mjere mikrobonitetnog karaktera, koje su uključivale mjere za likvidnost, određena očekivanja u pogledu nadzora društava, uspostavljanje tjednih telekonferencija s društvima za osiguranje, itd. U Hrvatskoj je, primjerice, društvima za osiguranje preporučeno da, ovisno o primjenjivosti, omoguće ugovarateljima osiguranja odgode rokove plaćanja premija, odgode mjere prisilne naplate te otplate obroka po zajmovima/predujmovima s osnove police životnih osiguranja do 180 dana, a svim potrošačima omogućavanje nastavka sklapanja ugovora na daljinu (*online*). Prema ukupnom broju mjera za taj sektor Hrvatska je pri samom vrhu (slika 2.).

Slika 2. Broj mjera namijenjenih sektoru osiguranja po zemljama iskazan kao udio u ukupnom broju mjera za sektor osiguranja, u %

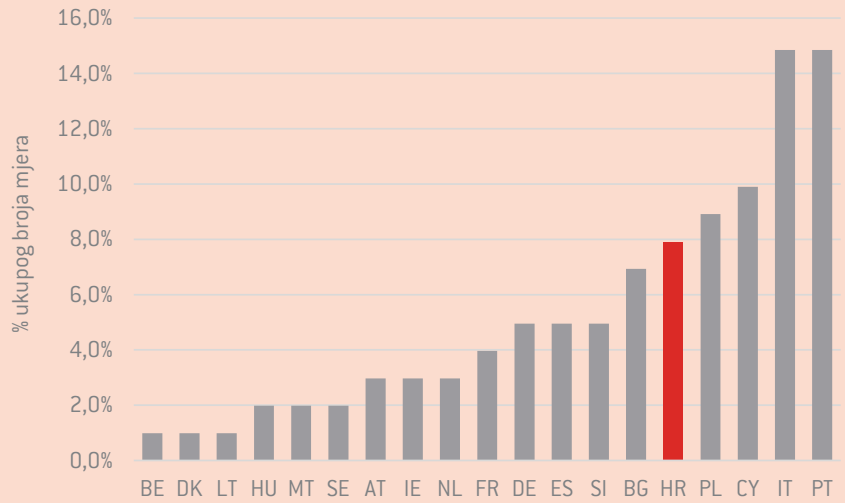

Izvori: ESRB i Hanfa

Uz već spomenute mjere namijenjene društvima za osiguranje, Hanfa je tijekom 2020. donijela i čitav niz drugih mjera i preporuka kako bi ublažila negativne ekonomske efekte izazvane pandemijom COVID-19 na sektore koje nadzire, korisnike financijskih usluga te gospodarstva u cjelini, od kojih su neke dio smjernica europskih regulatora za financijsko tržište EIOPA-e i ESMA-e. Među donesenim mjerama i preporukama za poduzimanje aktivnosti radi ublažavanja negativnih posljedica na stabilnost poslovanja i zaštitu korisnika usluga leasinga, valja istaknuti Hanfinu preporuku leasing društvima o nepoduzimanju mjera prisilne naplate prema do tada urednim korisnicima leasinga te o pružanju mogućnosti ugovaranja moratorija na razdoblje duže od tri mjeseca. Za odgođena potraživanja korisnika navedenih usluga koji su se našli u financijskim poteškoćama, društva su bila oslobođena formiranja ispravaka vrijednosti po sklopljenim ugovorima. Leasing društva su spremno reagirala na Hanfine preporuke i do kraja prosinca 2020. odobrila 81 % ukupno zatraženih reprograma. Vrijednost aktivnih reprograma se do kraja prosinca prepolovila u odnosu na početak srpnja što pokazuje da su reakcije regulatora i leasing društava omogućile korisnicima usluga da se na individualnoj razini prilagode ispunjavanju svojih obveza u novim, stresnim okolnostima. Na kraju prosinca vrijednost aktivnih reprogramiranih ugovora iznosila je 2,17 mlrd. HRK što je oko 11 % vrijednosti aktivnih ugovora u tom trenutku (slika 3.). U strukturi odobrenih reprograma prema djelatnosti primatelja najzastupljeniji su korisnici iz djelatnosti trgovine prijevoza i smještaja. Na kraju prosinca 57 % ukupnih aktivnih reprograma i 46 % vrijednosti ukupnih aktivnih reprograma odnosilo se na djelatnost trgovine, prijevoza i skladištenja, smještaja te pripreme i usluživanja hrane (G, H, I djelatnosti). Takva raspodjela reprograma uvelike odražava kontrakciju turističkih aktivnosti nakon izbijanja pandemije (slika 4.) i posljedično manje poslovne prihode primatelja leasinga iz tih djelatnosti.

Slika 3. Vrijednost ugovora aktivnih, zatraženih i odobrenih reprograma na kraju 2020. godine

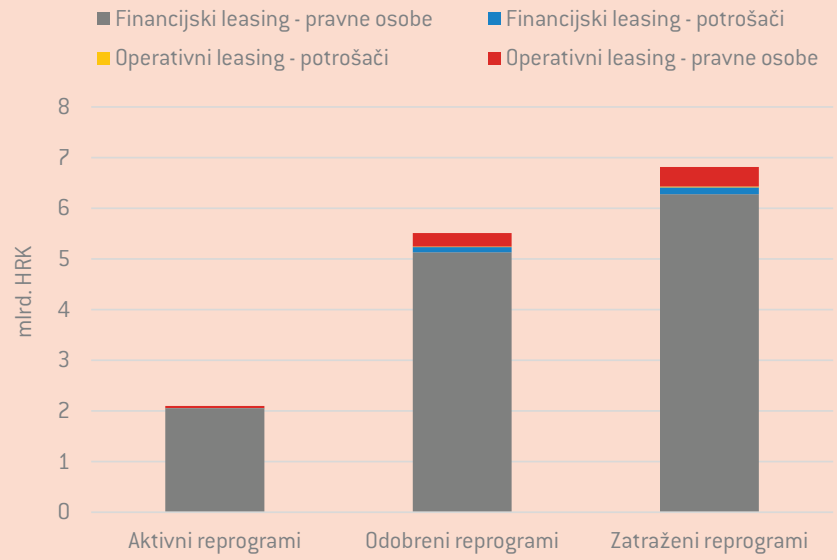

Izvor: Hanfa

Slika 4. Struktura aktivnih reprograma prema djelatnosti primatelja leasinga

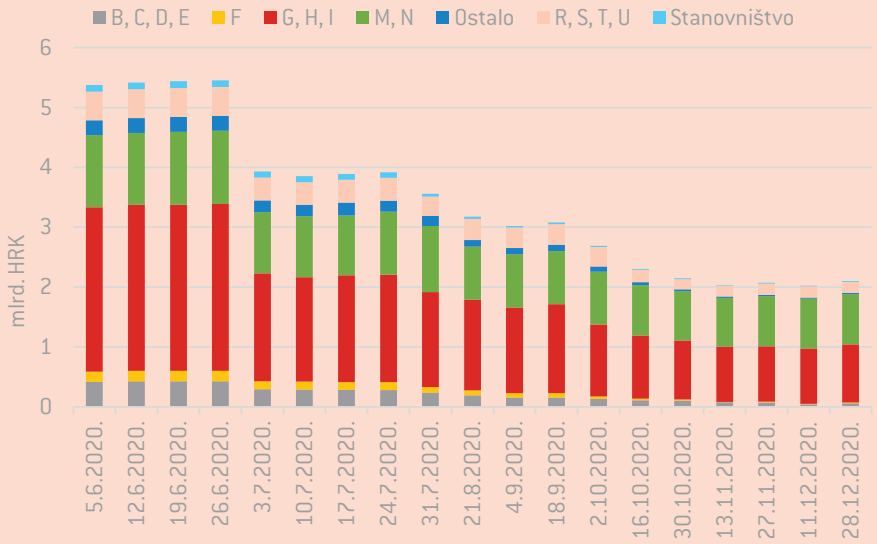

Napomena: Podaci uključuju i leasing društva u likvidaciji. Djelatnosti primatelja leasinga su klasificirane u skladu su NKD 2007 klasifikacijom, tj. B, C, D, E se odnosi na prerađivačku industriju, rudarstvo i vađenje te ostale industrije, F na građevinu, G, H, I na trgovinu, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane, M, N na stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti te R, S, T, U na ostale uslužne djelatnosti.

Izvor: Hanfa

Uz toleriranje obrazloženog i opravdanog kašnjenja objave izvještaja, Hanfa je u svrhu olakšavanja novonastale situacije te smanjenja njihovih troškova poslovanja, donijela i odluku kojom se izdavatelji oslobađaju plaćanja naknade za cijelu 2020., čime je izdavateljima uštađeno oko 4 mil. kuna. Pored spomenutih, donesene su i mnoge druge mjere, a o svim su odlukama redovito, na tromjesečnoj frekvenciji, izvještavani ostali nositelji makrobonitetne politike na europskoj i nacionalnoj razini.

Normativne aktivnosti

4. Normativne aktivnosti

U pogledu normativnih aktivnosti Hanfa aktivno sudjeluje u radnim skupinama za izradu zakona koji uređuju pružanje financijskih usluga te samostalno donosi podzakonske akte iz područja svoje nadležnosti, što osim pravilnika obuhvaća i odluke, smjernice, preporuke i mišljenja o primjeni propisa. Regulatorne aktivnosti Hanfe idu ukorak s regulatornim aktivnostima EU-a, osiguravajući primjenu standarda EU-a u pružanju financijskih usluga kod pružatelja usluga u Republici Hrvatskoj. U 2020. Hanfa je bila izrazito aktivna u radnim skupinama Ministarstva financija za izradu zakonodavnih prijedloga te u donošenju podzakonskih propisa iz gotovo svih područja nadležnosti; Upravno vijeće Hanfe donijelo je sveukupno 44 pravilnika i jedne smjernice. Za sve navedene podzakonske propise prethodno je provedena stručna i javna rasprava putem portala e-Savjetovanja.

4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge

Zakonodavne aktivnosti

Zbog kontinuirane potrebe za usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira tržišta kapitala s onim u EU-u, koji je unazad nekoliko godina iznimno dinamičan, Hanfa je u 2020. sudjelovala u izradi niza zakonodavnih akata kojima se tržište kapitala u Republici Hrvatskoj kontinuirano usklađuje s propisima EU-a.

SEKURITIZACIJA

Sekuritizacija je postupak u kojemu zajmodavac, npr. banka, preoblikuje zajmove koje posjeduje (npr. hipoteke) u vrijednosne papire koji se mogu prodati ulagateljima. Ulagatelji zatim primaju prinose koji nastaju na temelju tih zajmova.

Početkom godine usvojen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju[35]. Između ostaloga, cilj je ovog zakona pokrenuti održivo tržište sekuritizacije koje će poboljšati financiranje gospodarstva EU-a, a istodobno osigurati financijsku stabilnost i zaštitu ulagatelja kroz utvrđivanje općeg okvira za sekuritizaciju. Zakonom su Hanfa i HNB dobili nove nadležnosti u pogledu licenciranja i nadzora subjekata koji se bave sekuritizacijom.

Hanfa je također sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2016/1011 o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti[36] kojim se osigurava izravna primjena Uredbe (EU) 2019/2089 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/1011 u pogledu referentnih vrijednosti EU-a za klimatsku tranziciju i referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom te objavama u vezi s održivošću za referentne vrijednosti (SE L 317, 9.12.2019) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2019/2089). Uredba (EU) 2019/2089 predviđa dvije nove vrste referentnih vrijednosti koje za cilj imaju potaknuti tranziciju EU-a prema održivom financiranju, a to su referentne vrijednosti EU-a za klimatsku tranziciju i referentne vrijednosti EU-a usklađene s Pariškim sporazumom.

Tijekom godine Hanfa je sudjelovala u izradi nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala[37] (dalje u tekstu: ZID ZTK), kojim se osigurava daljnje usklađivanje tržišta kapitala u Repu-

35 NN, br. 63/20

36 NN, br. 46/21

37 Usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala očekuje se tijekom 2021. godine.

blici Hrvatskoj s regulativom EU-a. Novine i dorade koje donosi ovaj prijedlog zakona prvenstveno su povezane s daljnjim usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira tržišta kapitala s pravnom stečevinom EU-a, posebno što se tiče prenošenja Direktive (EU) 2019/2034[38] kojom se propisuju posebni bonitetni zahtjevi za inicijalni kapital investicijskih društava, nadzorne ovlasti i instrumenti za bonitetni nadzor investicijskih društava koje provode nadležna tijela te zahtjevi za objavljivanje za nadležna tijela u području bonitetnih propisa i nadzora. Također se prenose odredbe Direktive (EU) 2021/338[39] koje donose određena rasterećenja za pružatelje investicijskih usluga kako bi se ubrzao oporavak od krize uzrokovane pandemijom COVID-19.

Krajem godine donesen je i novi Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava[40] kojim se uređuju pravila, postupci i instrumenti za sanaciju ovih društava, ovlasti i zadaci sanacijskih i nadležnih tijela te osnivanje, financiranje i korištenje sredstava sanacijskog fonda i upravljanje njime. S tim u vezi, predmetnim zakonom propisana je nova podjela sanacijskih ovlasti na način da je HNB sanacijsko tijelo za kreditne institucije koje nisu dio grupe i grupe u kojima je barem jedna članica grupe kreditna institucija, a Hanfa sanacijsko tijelo za investicijska društva koje nisu dio grupe i grupe u kojima je barem jedna članica grupe investicijsko društvo, a nijedna članica grupe nije kreditna institucija. Hrvatska agencija za osiguranje depozita nastavlja upravljati sanacijskim fondom.

Podzakonski propisi

Hanfa je u 2020. na temelju odredaba Zakona o tržištu kapitala[41] donijela 13 pravilnika iz područja tržišta kapitala. Pravilnici su se većim dijelom odnosili na trenutačne i buduće izvještajne i nadzorne obveze sudionika tržišta kapitala[42], a posebno izdavatelja, pružatelja usluga dostave podataka i osoba koje trguju OTC izvedenicama.

Jedan od važnijih pravilnika koji se odnosi na širi krug dionika je Pravilnik o podacima u vezi s korporativnim upravljanjem koje su izdavatelji obvezni dostavljati Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, te o obliku, rokovima i načinu njihovog dostavljanja[43]. S obzirom na to da je Kodeks korporativnog upravljanja izrađen u suradnji s Europskom bankom za obnovu i razvoj i ZSE usvojen u listopadu 2019., ovim se pravilnikom propisuju detaljni podaci u vezi s primjenom Kodeksa korporativnog upravljanja koji se dostavljaju Hanfi.

Pravilnik o minimalnom obliku i sadržaju informacijskog dokumenta kod iznimke od obveze objave prospekta[44] omogućuje transparentnost izdanja vrijednosnih papira koja se nude javnosti, a za koja izdavatelj nije dužan izraditi prospekt u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala. Pravilnikom su uređeni minimalni sadržaj i oblik informacijskog dokumenta te način objave i ažuriranja informacija sadržanih u tom informacijskom dokumentu.

---

38 Direktiva (EU) 2019/2034 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o bonitetnom nadzoru nad investicijskim društvima i izmjeni direktiva 2002/87/EZ, 2009/65/EZ, 2011/61/EU, 2013/36/EU 2014/59/EU i 2014/65/EU (Tekst značajan za EGP) (SL L 314, 5. 12. 2019.)

39 Direktiva (EU) 2021/338 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2021. o izmjeni Direktive 2014/65/EU u pogledu zahtjeva za informacije, upravljanja proizvodima i ograničenja pozicija, i direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/878 u pogledu njihove primjene na investicijska društva, radi potpore oporavku od krize uzrokovane bolešću COVID-19 (Tekst značajan za EGP) (SL L 68, 26. 2. 2021.)

40 NN, br. 146/20

41 NN, br. 65/18, 17/20

42 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2020. nalazi se u Dodacima.

43 NN, br. 59/20

44 NN, br. 87/20

Pravilnicima o prijavljivanju povreda odnosno sumnji na povredu odredaba Uredbe (EU) br.1286/2014 odnosno Uredbe (EU) 2015/2365[45] osiguravaju se sigurni kanali za prijave tzv. zviždača Hanfi u vezi s povredama regulative koja uređuje ključne informacije za ulagatelje, odnosno transparentnost transakcija financiranja vrijednosnih papira i njihove

4.2. Investicijski fondovi

Podzakonski propisi

Alternativni investicijski fondovi

Hanfa je u 2020. donijela tri nova pravilnika koji uređuju poslovanje upravitelja alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: UAIF) te pet pravilnika o izmjenama i dopunama postojećih pravilnika[46]. Time je regulatorni okvir poslovanja upravitelja alternativnih investicijskih fondova dodatno usklađen sa zakonskim okvirom koji je izmijenjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima[47]. Od važnijih pravilnika ističe se Pravilnik o kriterijima za procjenu uvjeta za članstvo u upravi i nadzornom odboru UAIF-a te u nadzornom odboru zatvorenog AIF-a s vanjskim upraviteljima[48] kojim se detaljnije uređuju uvjeti za iskustvo člana uprave UAIF-a i usklađuje popis dokumentacije koja se dostavlja u postupku s drugim pravilnicima Hanfe te su dopunjene odredbe o ocjenjivanju kandidata za člana uprave UAIF-a. Nadalje, Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda[49] uveden je novi nadzorni izvještaj u svrhu praćenja valutne izloženosti u uvjetima izrazite volatilnosti na tržištima kapitala uzrokovane pandemijom COVID-19.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara AIF-a[50] se, na temelju novog ovlaštenja Hanfe u članku 207. Zakona o alternativnim investicijskim fondovima da detaljnije propisuje način postupanja društva za upravljanje i depozitara kada se društvu za upravljanje ukida prethodna suglasnost na izbor depozitara, uređuje da je prethodni depozitar i dalje dužan u prijelaznom razdoblju nastaviti obavljati poslove za koje ne postoje zakonske prepreke ili okolnosti koje upućuju da bi nastavak obavljanja takvih poslova ugrozio interese UCITS fonda ili ulagatelja u AIF-u, te se propisuju rokovi tog prijelaznog razdoblja. Bitna je novina da je istim pravilnikom propisana obveza da se opseg i način obavljanja poslova depozitara u prijelaznom razdoblju i odgovornost za štetu propisuju ugovorom o obavljanju poslova depozitara, čime se doprinosi pravnoj sigurnosti u slučaju ukidanja prethodne suglasnosti Hanfe na izbor depozitara.

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

Pravilnikom o naknadama koje društvo za upravljanje naplaćuje ulagateljima[51] društvima za upravljanje propisuje se obveza transparentne i jasne objave metode koju koriste za izračun naknade za uspješnost, kao i dinamiku kojom se ista izračunava i naplaćuje.

45 NN, br. 84/20 i 132/20

46 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2020. nalazi se u Dodacima.

47 NN, br. 126/19

48 NN, br. 136/20

49 NN, br. 98/20

50 NN, br. 139/20

51 NN, br. 139/20

Kao i kod alternativnih investicijskih fondova, Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda[52] uveden je novi nadzorni izvještaj u svrhu praćenja valutne izloženosti u uvjetima izrazite volatilnosti na tržištima kapitala uzrokovane pandemijom COVID-19, a Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara UCITS fonda[53] na isti se način kao i kod AIF-ova propisuje način postupanja društva za upravljanje i depozitara kada se društvu za upravljanje ukida prethodna suglasnost na izbor depozitara.

4.3. Mirovinski sustav

Zakonodavne aktivnosti

Hanfa je uključena u radnu skupinu Ministarstva financija za izradu Nacrta prijedloga Zakona o provedbi Uredbe o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP)[54], kojom se omogućuje stvaranje osobnog mirovinskog proizvoda dugoročne mirovinske prirode kojim će se u najvećoj mogućoj mjeri u obzir uzeti okolišni, socijalni i upravljački čimbenici. Taj bi mirovinski proizvod trebao biti jednostavan, siguran, transparentan, prilagođen potrošačima i prenosiv širom EU-a te bi trebao imati razumnu cijenu, a dopunjavat će postojeće sustave u državama članicama.

Podzakonski propisi

Tijekom godine najznačajnije normativne aktivnosti Hanfe u vezi sa sudionicima mirovinskog sustava bile su usmjerene prema učinkovitom i potpunom izvještavanju članova, Hanfe i cjelokupne investicijske javnosti. Ukupno je tijekom godine doneseno sedam pravilnika i jedne smjernice kojima se dodatno uređuje poslovanje sudionika mirovinskog sustava.[55]

Hanfa je s ciljem unaprjeđenja, razvoja i ujednačavanja postojećih postupanja i poslovne prakse mirovinskih društava u vezi s informiranjem i financijskim opismenjavanjem postojećih i budućih članova mirovinskih fondova, odnosno šire javnosti, donijela Smjernice mirovinskim društvima za osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske. Svrha je smjernica osiguravanje veće javne prisutnosti i prepoznatljivosti mirovinskih društava i mirovinskih fondova te pojmova povezanih s njihovim poslovanjem. S obzirom da je u široj javnosti i dalje u značajnoj mjeri prisutna percepcija mirovinskih društava kao nedovoljno otvorenih institucija, a pojmovi u vezi s mirovinskim sustavom i dalje su nedovoljno poznati javnosti, mirovinska društva trebala bi kroz svoje aktivnosti težiti većoj javnoj prepoznatljivosti, unaprjeđenju vidljivosti te jasnoj i sveobuhvatnoj komunikaciji svojih aktivnosti. Smjernicama su obuhvaćene strategije provođenja aktivnosti usmjerenih na osnaživanje financijske pismenosti, sadržajni obuhvat i segmentacija tih aktivnosti u skladu s identificiranim ciljnim skupinama te eksternalizacija, financiranje i izvještavanje o njima.

Obvezni mirovinski fondovi

U pogledu obveza mirovinskog društva u vezi s informiranjem članova, Pravilnikom o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova[56] propisana je ujednačena struktura prikaza podataka kako bi se osiguralo da je informativni prospekt obveznog mirovin-

52 NN, br. 98/20

53 NN, br. 139/20

54 Uredba (EU) 2019/1238 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), SL L 198

55 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2020. nalazi se u Dodacima.

56 NN, br. 2/20

skog fonda jednostavan za čitanje i razumijevanje te da je usredotočen na informacije bitne za člana fonda. Stoga se navedenim pravilnikom uvodi obveza izrade pregledne tablice na početku informativnog prospekta u kojoj se moraju nalaziti podaci o naknadama i troškovima, ciljevima ulaganja i ciljanoj strukturi portfelja mirovinskog fonda, kratki pregled alokacije imovine mirovinskog fonda uz popis ulaganja imovine mirovinskog fonda u infrastrukturne projekte i vlasničke vrijednosne papire čiji je udio u izdanju veći od deset posto kao i podaci o profilu rizičnosti i izloženosti rizicima te o povijesnim prinosima fonda. Izmjenama navedenog pravilnika iz srpnja 2020.[57] iz obveze objave podataka isključuju se vrijednosni papiri čiji je izdavatelj ili za koje jamči Republika Hrvatska, EU ili OECD.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja obveznog mirovinskog fonda[58] uveden je novi nadzorni izvještaj u svrhu praćenja valutne izloženosti obveznih mirovinskih fondova u uvjetima izrazite volatilnosti na tržištima kapitala uzrokovane pandemijom COVID-19.

Dobrovoljni mirovinski fondovi

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja dobrovoljnog mirovinskog fonda[59] također je, kao i kod obveznih mirovinskih fondova, uveden novi nadzorni izvještaj u svrhu praćenja valutne izloženosti dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Mirovinska osiguravajuća društva

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva[60] propisuju se dodatni izvještaji za mirovinsko osiguravajuće društvo: izvještaj o izračunu naknade za upravljanje imovinom, izvještaj o pregledu broja korisnika i ugovora prema vrsti i obliku mirovine te izvještaj o pregledu isplata mirovina i primljenih doznaka prema vrsti i obliku mirovine.

4.4. Osiguranje

Zakonodavne aktivnosti

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju[61] izmijenjene su odredbe koje se odnose na izračun minimalnog potrebnog kapitala, uvjete koje trebaju ispuniti društva za osiguranje kako bi se kvalificirala kao mala društva te iznose uključene u velike rizike na način da su kunski iznosi zamijenjeni iznosima u eurima. Isto tako, prijedlogom zakona propisuje se obveza ishođenja prethodnog odobrenja Hanfe za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje te uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora, prestanak važenja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora i ukidanje odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora. Time se osigurava standard za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora neposrednom provjerom navedenih uvjeta s obzirom na ulogu i važnost nadzornog odbora u društvu za osiguranje. Na kraju, prijedlogom zakona proširen je i krug posrednika u osiguranju tako što je leasing društvima dana mogućnost obavljanja poslova distribucije osiguranja.

57 NN, br. 80/20

58 NN, br. 98/20

59 NN, br. 98/20

60 NN, br. 98/20

61 NN, br. 63/20

Hanfa je u 2020. kao dio radne skupine Ministarstva financija sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju[62]. Radi ispunjenja obveze dosljedne primjene Direktive Solventnost II[63] navedenim zakonskim izmjenama propisana je snažnija suradnja i međusobno obavještavanje nadzornih tijela država članica EU, a Hanfi je dana ovlast da pravilnikom propiše minimalni sadržaj plana oporavka za društvo za osiguranje.

Podzakonski propisi

Na temelju odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju[64] Hanfa je u 2020. donijela 10 pravilnika kojima se uređuje poslovanje društava za osiguranje i distribuciju osiguranja u Republici Hrvatskoj[65]. Najznačajniji pravilnici uređuju licenciranje stjecatelja kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje, članova uprave i nadzornog odbora društva za osiguranje te uvjete za obavljanje ključnih funkcija u društvu za osiguranje. Pravilnikom o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje[66] detaljnije je propisan postupak prethodne provjere uvjeta i izdavanja odobrenja članovima nadzornih odbora društava za osiguranje.

4.5. Ostale normativne aktivnosti

Zakonodavne aktivnosti

Hanfa je u 2020. sudjelovala i u izradi niza zakonodavnih akata koji se izravno i neizravno odnose na njezine subjekte nadzora.

Zakonom o provedbi Uredbe (EU) 2017/2394 Europskoga parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004[67], u čijoj je izradi u radnoj skupini Ministarstva gospodarstva Hanfa također sudjelovala, propisana je koordinacija i suradnja čitavog niza institucija u Republici Hrvatskoj radi konzistentne i učinkovite zaštite interesa potrošača.

Stručnjaci iz Hanfe sudjelovali su u 2020. i u radu radnih skupina za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama[68], Zakona o sustavu osiguranja depozita[69] i Zakona o prisilnoj likvidaciji kreditnih institucija[70].

Tijekom godine Ministarstvo financija osnovalo je i radnu skupinu za izradu Prijedloga zakona o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica kreditnih institucija[71] kojim se u hrvatski

62 NN, br. 133/20

63 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335/1, kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2019/2177 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2019. o izmjeni Direktive 2009/138/EZ o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), Direktive 2014/65/EU o tržištu financijskih instrumenata i Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma (SL L 334, 27. 12. 2019.)

64 NN, br. 63/20

65 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2020. nalazi se u Dodacima.

66 NN, br. 102/20

67 NN, br. 54/2020

68 NN, br. 146/20

69 NN, br. 146/20

70 NN, br. 146/20

71 Donošenje zakona očekuje se u 2021. godini.

pravni sustav prenosi Direktiva (EU) 2019/2162[72]. Predmetnim zakonom donijet će se pravni okvir za izdavanje pokrivenih obveznica u Republici Hrvatskoj i javni nadzor pokrivenih obveznica.

Najznačajniji međusektorski propis na čijoj je izradi sudjelovala Hanfa tijekom godine svakako je Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga i Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088[73], a kojim se utvrđuje opći okvir za objave povezane s održivosti u financijskom sektoru i donose se usklađena pravila o transparentnosti za sudionike na financijskim tržištima i financijske savjetnike u pogledu uključivanja rizika održivosti i uzimanja u obzir štetnih učinaka na održivost u njihovim poslovnim procesima, donošenju investicijskih odluka i davanju investicijskih savjeta te prilikom pružanja informacija povezanih s održivosti u vezi s financijskim proizvodima.

ODRŽIVO ULAGANJE

Održivo ulaganje je ulaganje u gospodarsku djelatnost kojom se:

1. *doprinosi ostvarenju okolišnih ciljeva ("E")*
2. *doprinosi ostvarenju društvenih ciljeva ("S")*
3. *ne nanosi bitna šteta bilo kojem od navedenih okolišnih ili društvenih ciljeva i*
4. *ulaže u društva koja slijede prakse dobrog upravljanja ("G"), a osobito u pogledu dobrih upravljačkih struktura, odnosa sa zaposlenicima, isplaćivanja naknada za osoblje i izvršavanje poreznih obveza.*

72 Direktiva (EU) 2019/2162 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica i izmjeni direktiva 2009/65/EZ i 2014/59/EU (SL L 328/29, 18.12.2019.)

73 Donošenje zakona očekuje se u 2021. godini.

Licenciranje i edukacija

5. Licenciranje i edukacija

Postupak licenciranja prvi je korak u procesu kontinuiranog nadzora i osiguranja zakonitosti, pravilnosti i primjerenosti rada institucija sektora financijskih usluga, kao i osoba koje pružaju te usluge. Naime, u postupcima licenciranja Hanfa provjerava ispunjavanje propisanih uvjeta u vezi s regulatornim zahtjevima za osnivanje društava poput visine temeljnog kapitala i uvjeta u vezi s organizacijskim zahtjevima društava. Također, prilikom licenciranja članova uprave i nadzornog odbora subjekata nadzora Hanfa prije izdavanja odobrenja provjerava dobar ugled kandidata, radno iskustvo, stručnost i ostale uvjete propisane zakonskim i podzakonskim propisima. I imatelji kvalificiranih udjela moraju u postupku pred Hanfom dokazati svoj dobar ugled, financijsko stanje te podrijetlo sredstava za financiranje namjeravanog stjecanja. Uz spomenute, Hanfa provodi i brojne druge postupke licenciranja te izdaje odobrenja i suglasnosti. U vezi s tim Hanfa organizira i stručnu edukaciju te provodi ispitni postupak za stjecanje primjerenih znanja i kvalifikacija fizičkih osoba koje se bave djelatnostima iz Hanfine nadležnosti.

5.1. Licenciranje

Tijekom 2020. Hanfa je provela ukupno 211 postupaka licenciranja, koji su obuhvaćali izdavanje brojnih odobrenja (odobrenja za rad te proširenja već izdanih odobrenja, odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora, stjecanje kvalificiranog udjela, statusne promjene, preuzimanje portfelja osiguranja, delegiranje poslova na treće osobe, izdvajanje poslova i funkcija), izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja te donošenje odluka o prestanku važenja dozvola (tablica 5.1.1.).

Tablica 5.1.1. Licenciranje

Izdavanje odobrenja, suglasnosti, dozvola i ovlaštenja	2018.	2019.	2020.
Izdavanje suglasnosti za članove uprave investicijskih društava	4	5	1
Izdavanje prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji	3	2	-
Ukidanje odobrenja za rad investicijskom društvu	-	-	1
Odobrenje/suglasnost za obavljanje funkcije članova uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima	11	24	12
Odobrenje/suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje investicijskim fondovima	1	7	11
Odobrenje društvu za upravljanje investicijskim fondovima za delegiranje poslova na treću osobu	2	1	1
Odobrenje društvu za upravljanje investicijskim fondovima za pripajanje drugog trgovačkog društva	-	-	1
Odobrenje za proširenje odobrenja za rad za obavljanje pomoćnih djelatnosti, i to upravljanje portfeljem i investicijsko savjetovanje u vezi s financijskim instrumentima	-	-	1
Odobrenje za rad velikog UAIF-a (nova društva)	-	-	1
Odobrenje za rad velikog UAIF-a (promjena kategorije postojećih UAIF-ova)	-	-	1
Odobrenje za rad srednjeg UAIF-a (promjena kategorije postojećih UAIF-ova)	3	0	-
Odobrenje za rad srednjeg UAIF-a (nova društva)	0	3	-
Odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	5	4	1
Odobrenje za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	2	12	5
Odobrenje za rad mirovinskog osiguravajućeg društva	0	0	1

Izdavanje odobrenja, suglasnosti, dozvola i ovlaštenja	2018.	2019.	2020.
Odobrenje za izdvajanje poslova ili funkcija mirovinskog osiguravajućeg društva	0	0	6
Odobrenje kandidatima za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog osiguravajućeg društva	0	2	2
Odobrenje kandidatima za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje	5	19	12
Odobrenje društvu za osiguranje za preuzimanje portfelja	0	0	2
Uvjerenje i ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara	5	7	0
Odobrenje kandidatima za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje			8
Izdavanje dozvole obrtu za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja	60	46	56
Izdavanje dozvole društvu za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja	19	14	20
Izdavanje dozvole obrtu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja	0	1	1
Izdavanje dozvole društvu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja	2	6	9
Prestanci važenja/ukidanja dozvole obrtu za zastupanje u osiguranju	24	21	28
Prestanci važenja/ukidanja dozvole društvu za zastupanje u osiguranju	7	16	6
Prestanci važenja/ukidanja dozvole obrtu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju	0	0	0
Prestanci važenja/ukidanja dozvole društvu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju	0	2	0
Prestanci važenja/ukidanja ovlaštenja fizičkoj osobi za obavljanje poslova distribucije osiguranja	1	0	0
Prestanci važenja/ukidanja dozvole kreditnoj instituciji	0	0	0
Izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije članova uprave leasing društava	14	7	12
Izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela leasing društvima	3	6	3
Ukidanje odobrenja za obavljanje poslova leasinga	-	-	2
Izdavanje suglasnosti za statusnu promjenu faktoring društvu	1	-	1
Izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije članova uprave faktoring društava	3	5	4
Izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela faktoring društvima	6	2	2

Izvor: Hanfa

Kao i prošle godine najveći broj zahtjeva za licenciranje u 2020. odnosio se na područje distribucije osiguranja, i to na zahtjeve za izdavanje dozvola i prestanke važenja/ukidanja dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja (56,9 % svih zahtjeva za licenciranje, slika 5.1.1.).

Isto tako, vidljiv je nastavak trendova iz prethodnih godina s obzirom na to da su i u 2020. najveći broj zahtjeva za licenciranje podnijela društva za upravljanje investicijskim fondovima i društva za osiguranje, dok je tradicionalno najmanji broj zahtjeva povezan s investicijskim društvima.

Slika 5.1.1. Izdana odobrenja i suglasnosti

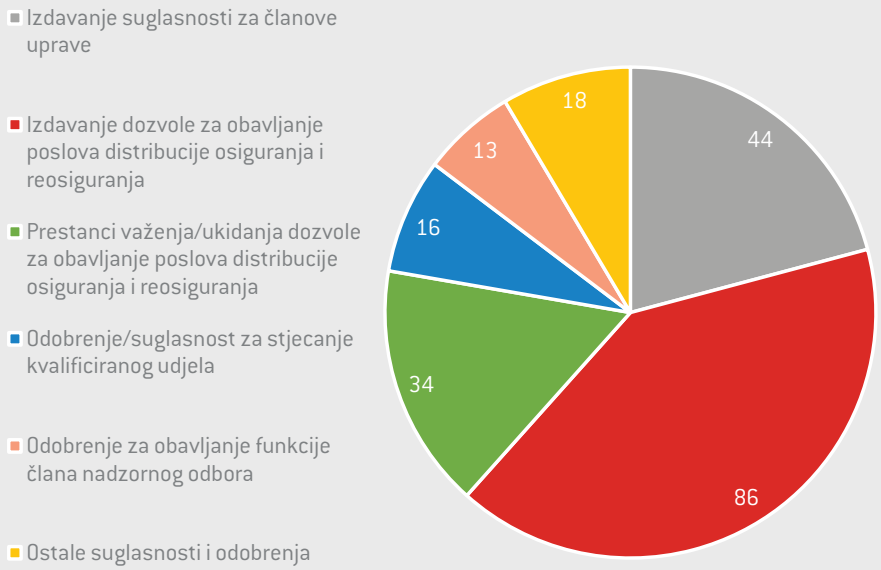

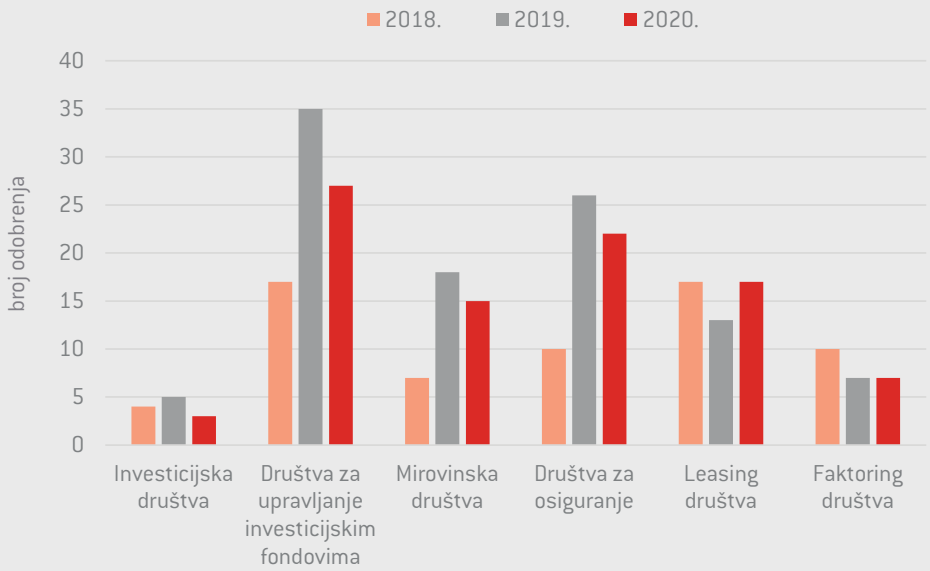

Izvor: Hanfa

Tržište kapitala

U 2020. Hanfa je izdala jednu suglasnost za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva, a zahtjev se odnosio na reizbor postojećeg člana uprave. Jednom investicijskom društvu ukinuto je odobrenje (na vlastiti zahtjev) za obavljanje svih odobrenih investicijskih usluga i aktivnosti te s njima povezanih pomoćnih usluga. Nadalje, Hanfa je u 2020. vodila postupak osnivanja novog investicijskog društva, koji je uključivao postupak izdavanja odobrenja investicijskom društvu, četiri postupka izdavanja suglasnosti članovima uprave i postupak izdavanja odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela. Međutim, svih je šest postupaka na traženje podnositelja obustavljeno.

Investiranje

U 2020. izdana su dva odobrenja za rad društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima u kategoriji veliki UAIF. Odobrenje za rad velikog UAIF-a izdano je novom društvu Invera Equity Partneri d.o.o. te postojećem UAIF-u CGS Capital d.o.o., koje je promijenilo kategoriju iz srednjeg UAIF-a u veliki UAIF.

Također, izdano je 12 odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga su dva odobrenja izdana za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje UCITS-ima, četiri za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje UCITS-ima i AIF-ovima te šest za obavljanje funkcije člana uprave UAIF-ova. U jednom je predmetu obustavljen postupak za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima na zahtjev podnositelja.

Jednom društvu za upravljanje investicijskim fondovima Hanfa je odobrila proširenje odobrenja za rad za obavljanje pomoćnih djelatnosti, i to upravljanje portfeljem i investicijsko savjetovanje u vezi s financijskim instrumentima, a koje se obavljaju prema odredbama ZTK-a.

Isto tako, Hanfa je jednom društvu za upravljanje investicijskim fondovima odobrila pripajanje drugog društva s ograničenom odgovornošću. Navedena društva povezana su istim vlasnikom, a kao razlog pripajanja navedeno je povećanje likvidnosti te dodatno pojačavanje financijske stabilnosti društva za upravljanje investicijskim fondovima.

Tijekom 2020. izdano je 11 suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u društvima za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga se pet suglasnosti odnosilo na izravno, a šest na neizravno stjecanje. Navedene suglasnosti izdane su za stjecanje kvalificiranih udjela u Intercapital Asset Management d.o.o., za izravno stjecanje u visini od 24,1 % te neizravno stjecanje u visini od 17,83 %; u Inspire Investments d.o.o., za izravno stjecanje u visini od 100 % te za dva neizravna stjecanja, od kojih je svako bilo u visini od 50 %; u CGS Capital d.o.o., za izravno stjecanje u visini od 100 % te za dva neizravna stjecanja, od kojih je jedno bilo u visini od 90 %, a drugo u visini od 10 %; u Prosperus – Invest d.o.o., za dva izravna stjecanja, od kojih je jedno bilo u visini od 45 %, a drugo u visini od 10 % te u Maverick Wealth Management d.o.o., za neizravno stjecanje u visini od 90 % temeljnog kapitala i glasačkih prava. U jednom je predmetu obustavljen postupak za izdavanje odobrenja za izravno stjecanje kvalificiranog udjela s obzirom na to da su podnositelji zahtjeva tijekom postupka od njega odustali.

U protekloj godini izdano je i jedno odobrenje društvu za upravljanje investicijskim fondovima za delegiranje poslova interne revizije na treću osobu, a u jednom je predmetu obustavljen postupak za izdavanje odobrenja za delegiranje administrativnih poslova vrednovanje imovine AIF-a i utvrđivanje cijene udjela AIF-a na treću osobu jer je podnositelj zahtjeva tijekom postupka odustao od podnesenog zahtjeva.

Na temelju njihovih vlastitih odluka o prestanku obavljanja djelatnosti Hanfa je ukinula odobrenje za upravljanje UCITS fondovima društvu SQ Capital d.o.o. te odobrenje za obavljanje pomoćne djelatnosti upravljanja portfeljem društvu Auctor Invest d.o.o. Na isti način ukinuto je odobrenje za rad i društvu Platinum Invest d.o.o., nakon čega je društvo promijenilo tvrtku i djelatnost te više nije subjekt nadzora Hanfe.

Mirovinski sustav

Hanfa je u 2020. izdala jedno odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog društva te pet odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora mirovinskog društva.

Tijekom godine Hanfa je izdala odobrenje za rad Hrvatskom mirovinskom osiguravajućem društvu d.d., kao drugom mirovinskom osiguravajućem društvu u Republici Hrvatskoj, uz Raiffeisen mirovinsko osiguravajuće društvo. Navedenom društvu izdano je i šest odobrenja za izdvajanje poslova te dva odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u mirovinskom osiguravajućem društvu.

Osiguranje

U 2020. društvu GENERALI OSIGURANJE d.d. izdana su odobrenja za preuzimanje portfelja osiguranja društva IZVOR OSIGURANJE d.d. te dijela portfelja društva GENERALI zavarovalnica d.d. sa sjedištem u Ljubljani, odnosno svih ugovora o osiguranju koje je društvo GENERALI zavarovalnica d.d. sklopilo putem podružnice GENERALI zavarovalnica d.d, Podružnica Zagreb za osiguranje. Slijedom preuzimanja portfelja društvu IZVOR OSIGURANJE d.d. po sili zakona prestala su važiti odobrenja za obavljanje poslova osiguranja.

Postupak pokrenut u 2019. povodom zahtjeva namjeravanog stjecatelja EUROINS INSURANCE GROUP A.D. iz Skopja (i ostalih neizravnih namjeravanih stjecatelja) za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu Wüstenrot životno osiguranje d.d. u 2020. je obustavljen. Hanfa je u 2020. društvu UNIQA Österreich Versicherungen AG iz Beča izdala odobrenje za izravno stjecanje kvalificiranog udjela u društvu UNIQA osiguranje d.d., Zagreb, u visini od 100 % temeljnog kapitala i glasačkih prava tog društva.

Slijedom zakonskih promjena koje su uvele obvezu licenciranja članova nadzornih odbora društava za osiguranje u 2020. je izdano osam odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje.

Na području distribucije osiguranja i reosiguranja u protekloj je godini izdano 86 dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja posrednicima u osiguranju, među kojima je najveći broj dozvola izdan obrtima za zastupanje u osiguranju. Dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja ukinuta je za 34 posrednika u osiguranju i/ili reosiguranju, od kojih se 28 dozvola odnosilo na obrte i 6 na društva za zastupanje u osiguranju.

Slika 5.1.2. Odobrenja za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili reosiguranja

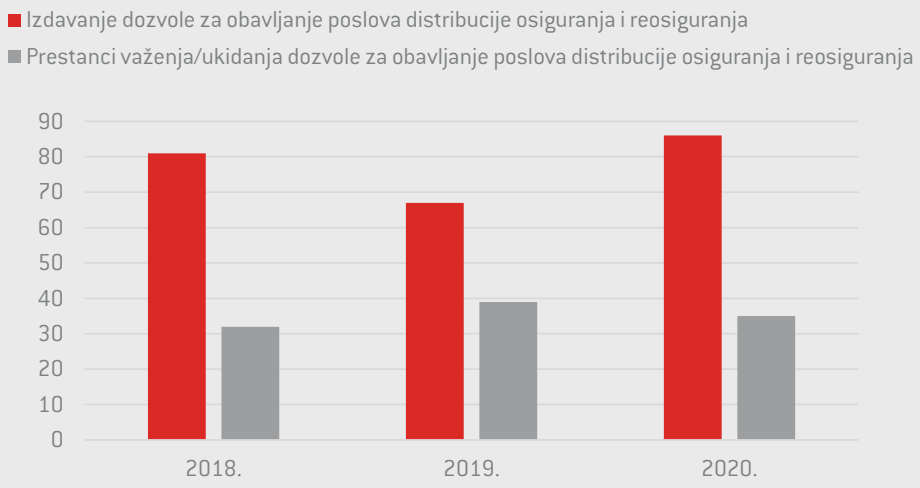

Izvor: Hanfa

Nebankovno financiranje

Leasing društva

U 2020. Hanfa je izdala 12 suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave u leasing društvima i tri suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing duštvima te je ukinula dva odobrenja za obavljanje poslova leasinga.

Što se tiče postupaka stjecanja kvalificiranih udjela, u objedinjenom upravnom postupku Hanfa je izdala suglasnost društvu Meta Leasing GmbH za izravno stjecanje kvalificiranog udjela u visini od 100 %, a

društvima Weinhandl & Co GmbH i NOVA Industriepark-Lobau GmbH, sa sjedištem u Republici Austriji, suglasnost za neizravno stjecanje u visini od 50 % udjela u kapitalu i glasačkim pravima leasing društva HETA Asset Resolution Hrvatska d.o.o. Zagreb.

Faktoring društva

U 2020. izdane su četiri suglasnosti za članove uprave u faktoring društvima, a jedan postupak izdavanja suglasnosti za člana uprave je obustavljen. Nadalje, izdane su dvije suglasnosti fizičkim osobama za stjecanje kvalificiranog udjela u faktoring društvu ESC Factoring d.o.o. u visini od 17 % udjela u temeljnom kapitalu i glasačkim pravima tog društva. Isto tako, izdana je suglasnost za statusnu promjenu društvu ERSTE&STEIERMARKISCHE BANKA d.d., koja se odnosila na pripajanje faktoring društva ERSTE FACTORING d.o.o. Zagreb.

5.2 Ispiti i edukacija

Ispiti za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje te za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom

Tijekom 2020. Hanfa je održala dva obrazovna programa i tri ispitna roka za kandidate koji su se prijavili za stjecanje dozvole za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom[74].

Obrazovni program, koji provode stručni predavači za područje tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, a među kojima je i veći broj zaposlenika Hanfe, održan je u siječnju i rujnu 2020. godine, a pohađalo ga je je u prosjeku 12 polaznika. Ispitima koji su se održavali u veljači, listopadu i studenom pristupilo je 43 kandidata, a njih 29 položilo je ispit. Prolaznost od 67 % blago je poboljšana u odnosu na 2019., kada je ispite položilo 63 % kandidata.

Tablica 5.2.1. Rezultati ispitnih rokova

		Ispitni rok u 2019.		Ispitni rokovi u 2020.	
Pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama	Prijavljeno kandidata	3		1	
	Pristupilo ispitu	3		1	
	Položilo	2	67%	1	100%
	Nije položilo	1	33%	0	0%
Brokerski poslovi	Prijavljeno kandidata	4		5	
	Pristupilo ispitu	4		5	
	Položilo	4	100%	2	40%
	Nije položilo	0	0%	3	60%
Investicijsko savjetovanje	Prijavljeno kandidata	24		33	
	Pristupilo ispitu	18		33	
	Položilo	11	61%	22	67%
	Nije položilo	7	39%	11	33%

74 U skladu s Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje (NN, br. 99/2019) te Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/2019)

		Ispitni rok u 2019.		Ispitni rokovi u 2020.	
Stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova	Prijavljeno kandidata	5		2	
	Pristupilo ispitu	5		2	
	Položilo	4	80%	2	100%
	Nije položilo	1	20%	0	0%
Stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom	Prijavljeno kandidata	5		2	
	Pristupilo ispitu	5		2	
	Položilo	5	100%	2	100%
	Nije položilo	0	0%	0	0%

Izvor: Hanfa

Slika 5.2.1. Prolaznost na ispitu

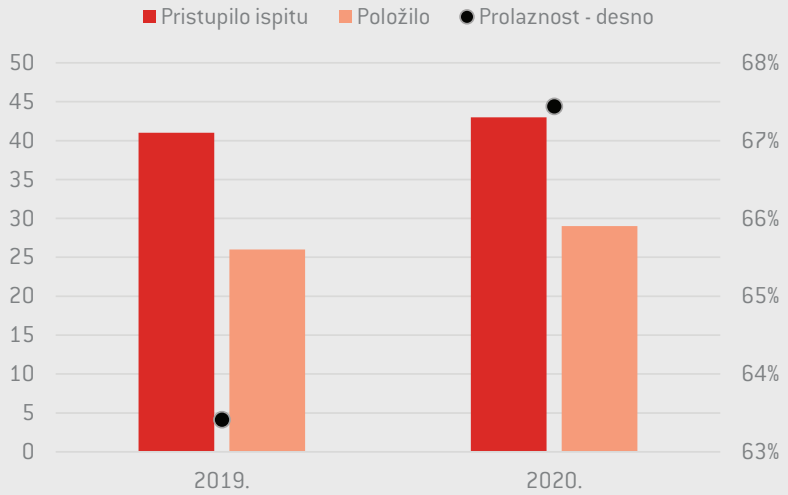

Izvor: Hanfa

Ispiti za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja

Ispit obuhvaća provjeru znanja prema izabranoj skupini osiguranja, kategoriji posrednika i sporednih posrednika u osiguranju i proizvodima osiguranja ili reosiguranja koje posrednik namjerava distribuirati, a provodi se u skladu s Pravilnikom o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar[75].

Ispiti su se u 2020. održavali na klasičan način, no uz primjenu mjera zaštite zbog pandemije koronavirusa u skladu s uputama Ministarstva znanosti te preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Od 2021. godine stručni ispiti se provode online. Održana su tri ispitna roka, kojima je pristupilo ukupno 658 kandidata, a prolaznost na ispitu u 2020. bila je na razini prethodnih godina.

Hanfa je u 2020. godini u skladu s važećom regulativom nastavila pratiti obvezu distributera za stalnim stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem (kontinuirana edukacija) u trajanju od minimalno 15 sati godišnje za zaposlenike društava za osiguranje, zaposlenike društava za reosiguranje i posrednike iz registra Hanfe koji obavljaju poslove distribucije osiguranja odnosno distribucije reosiguranja te od mini-

75 Prema odredbi članka 10. Pravilnika o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar (NN, br. 16/19)

malno 10 sati godišnje za sporedne posrednike u osiguranju. Edukaciju posrednika i sporednih posrednika u osiguranju radi kontinuiranog ispunjavanja uvjeta stručnosti mogu provoditi edukatori kojima je Hanfa odobrila planove i programe edukacija pa je tako u 2020. Hanfa odobrila planove i programe sedam društava koja su ispunila uvjete za provođenje kontinuirane edukacije.

Tablica 5.2.2. Ispitni rokovi za obavljanje poslova distribucije osiguranja odnosno reosiguranja

Ispitni rokovi za obavljanje poslova distribucije osiguranja/reosiguranja		2018.		2019.		2020.	
		broj kandidata	%	broj kandidata	%	broj kandidata	%
Obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja	Prijavljeno kandidata	792		1.720		747	
	Pristupilo ispitu	716		1.605		658	
	Položilo barem jednu vrstu ispita	582	81	1.410	88	565	86
	Nije položilo	134	19	195	12	93	14

Izvor: Hanfa

Edukacija za izdavatelje

Hanfa je sudjelovala u organizaciji 11. edukativnog skupa za izdavatelje zajedno sa ZSE-om i SKDD-om, koji je održan u lipnju 2020. godine. Na tom je skupu Hanfa predstavila regulatorni okvir Europskog jedinstvenog elektroničkog formata (engl. *European Single Electronic Format*, ESEF), koji predstavlja novi format godišnjeg izvještavanja izdavatelja.

Također, u lipnju 2020. održana je i edukacija za izdavatelje na kojoj je predstavljen novi Kodeks korporativnog upravljanja, trenutne prakse upravljanja i način na koji će novi okvir upravljanja utjecati na tvrtke i segment korporativnog upravljanja u sklopu zajedničkog projekta koji je financirala Europska banka za obnovu i razvitak, a čiji su suorganizatori bili ZSE i Hanfa.

Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

Misija je Hanfe osigurati pogodno okruženje za stabilan financijski sustav, graditi povjerenje među sudionicima financijskog tržišta te ujedno poticati jačanje svijesti o koristima i rizicima koji su povezani s različitim vrstama financijskih proizvoda i usluga. Pritom Hanfa posebnu pažnju pridaje zaštiti kolektivnih interesa korisnika financijskih usluga kroz svoje nadzorno i regulatorno postupanje, ali i provođenjem edukativnih aktivnosti usmjerenih na podizanje razine financijske pismenosti korisnika usluga i šire javnosti. To uključuje kontinuirane edukacije ciljnih skupina i šire javnosti, samostalno i u suradnji s drugim dionicima u tom području, te komunikaciju s potrošačima kroz upite i postupanje po njihovim predstavkama.

6.1. Zaštita potrošača

Korisnici financijskih usluga, fizičke i pravne osobe, Hanfi redovno dostavljaju predstavke kojima se ukazuje na eventualno nezakonito i nepravilno postupanje njezinih subjekata nadzora. Hanfa je u 2020. zaprimila 208 predstavki korisnika financijskih usluga, što je za 39 predstavki, odnosno 23,1 % više nego u 2019., te je to ujedno najveći broj predstavki zaprimljen u jednoj godini. Hanfa postupa po svakoj zaprimljenoj predstavci na način da provjerava navode iz predstavke, po potrebi zatraži relevantnu dokumentaciju i očitovanje subjekta nadzora na koji se predstavka odnosi te dostavlja odgovor podnositelju predstavke u roku od 30 dana od njezina zaprimanja. Premda Hanfa nije ovlaštena arbitrirati o imovinsko-pravnim odnosima u pojedinačnim slučajevima primatelja predstavki, već je to u nadležnosti pravosudnih tijela, postupanje povodom predstavki predstavlja važan i koristan alat praćenja zaštite interesa potrošača i osiguranja zakonitosti i stabilnosti poslovanja njezinih subjekata nadzora. Naime, u određenim slučajevima navodi iz pojedine predstavke mogu uputiti na postojanje određenih sustavnih problema ili nedostataka u poslovnim procesima kod subjekta nadzora te saznanja koje Hanfa dobije tim putem mogu biti vrlo korisna za poduzimanje korektivnih i preventivnih aktivnosti iz njezina djelokruga i nadležnosti.

Slika 6.1.1. Broj zaprimljenih predstavki

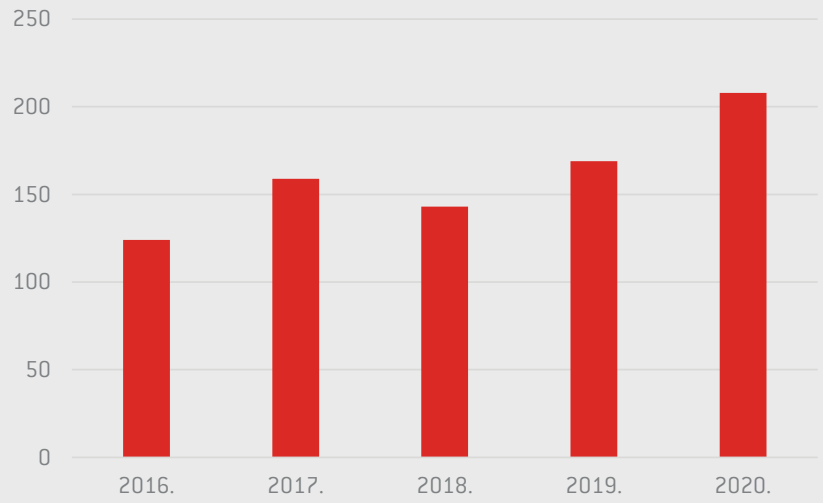

Izvor: Hanfa

Premda se i u 2020. najveći broj pristiglih predstavki odnosio na tržište osiguranja (119, odnosno 57,2 %), primjetan je nastavak blagog trenda pada njihove relativne zastupljenosti u ukupnom broju zaprimljenih predstavki. Dominantna zastupljenost predstavki iz područja osiguranja proizlazi iz razmjerno velikog broja ugovora o osiguranju, koji je krajem 2020. iznosio više od 11 milijuna, te broja osiguranika fizičkih osoba, kao i prirode te financijske usluge, zbog koje se češće mogu javiti prijepori s potrošačima povezani s njihovim pravima i obvezama, poput pitanja osnovanosti odštetnih zahtjeva i visine naknade štete.

Slika 6.1.2. Broj predstavki korisnika financijskih usluga upućenih Hanfi u 2020. po segmentima pružatelja financijskih usluga

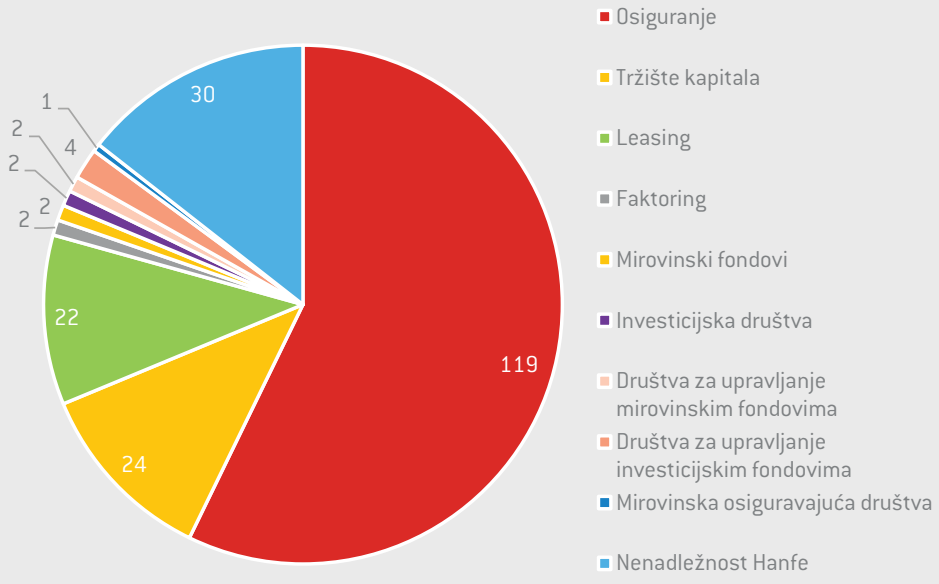

Izvor: Hanfa

Stoga se kao i prethodnih godina najveći broj predstavki podnijetih na postupanje društava za osiguranje odnosio na osnovanost i/ili visinu odštetnog zahtjeva te tumačenje odredaba ugovora o osiguranju, posebno onih povezanih s mogućnosti njihova raskida. Međutim, s obzirom na razorne potrese koji su pogodili Hrvatsku, u 2020. je godini značajno porastao broj upita, pritužbi i predstavki korisnika usluga osiguranja upravo u vezi s osiguranjem od rizika potresa. Tako je u odnosu na 2019. došlo do porasta broja predstavki povezanih s osiguranjem imovine za 72 % na godišnjoj razini, pri čemu se njih 55 % odnosilo na osiguranje od rizika potresa. Hanfa je stoga u 2020. pokrenula postupak posrednog nadzora koji se odnosio na primjereno predugovorno informiranje ugovaratelja osiguranja o značenju i posljedicama ugovaranja odbitne franšize za njihova prava i obveze kao i podosiguranja, a koji je okončan u 2021. godini. Utvrđeno je kako ugovaratelji nisu bili na primjeren način informirani i upoznati s pojmom odbitne franšize, kao ni s mogućnosti njezina otkupa kada je to bilo moguće, te je društvu naloženo da se navedeno detaljno pojasni u uvjetima osiguranja te da se, ako je ugovorena, odbitna franšiza istakne i na samoj polici osiguranja, što je društvo i učinilo. Usto je Hanfa dodatno uputila svim društvima za osiguranje preporuku o potrebi unaprjeđenja informiranosti korisnika usluga društava za osiguranje o značenju i posljedicama ugovaranja odbitne franšize. Uz taj postupak Hanfa je u 2020. na temelju saznanja iz predstavke zaprimljene zbog posljedica potresa pokrenula i postupak posrednog nadzora povezan s unaprjeđenjem poslovnih procesa sklapanja ugovora osiguranja cestovnih vozila kod jednog društva za osiguranje, a koji je okončan rješenjem Hanfe kojim je utvrđeno kako je društvo otklonilo nezakonitosti utvrđene u postupku.

FRANŠIZA

Franšiza ili samopridržaj, ako je ugovorena, podrazumijeva sudjelovanje osiguranika u iznosu naknade štete. U 2020. Hanfa je na temelju navoda iz predstavki koje su podnesene zbog obrade odštetnih zahtjeva zbog potresa pokrenula postupak posrednog nadzora koji se odnosio na primjereno predugovorno informiranje ugovaratelja osiguranja o značenju i posljedicama ugovaranja odbitne franšize za njihova prava i obveze.

Osiguranje od rizika potresa

Osiguranje od rizika potresa kod većine društava za osiguranje nije obuhvaćeno "redovnim" ugovorom o osiguranju imovine, kojim se osigurava imovina od ostalih češćih rizika (požar, poplava i sl.), te se uglavnom mora posebno ugovoriti i platiti dodatna premija. Kako je u odnosu na druge rizike rizik potresa manje vjerojatan, a donosi veće troškove, ugovaratelji osiguranja uglavnom nisu pokazivali velik interes za njegovim ugovaranjem. Premda se većina regija Hrvatske nalaze na trusnom području, relativno dugo razdoblje bez jačih razornih potresa u Hrvatskoj vjerojatno je dovelo do manjeg interesa ugovaratelja osiguranja za ugovaranjem ugovora o osiguranju s pokrićem tog dodatnog rizika.

Potres koji je pogodio Zagreb i okolicu u ožujku 2020., s obzirom na njegovu iznimnu razornost i posljedične troškove obnove (procjenjuju se na 23 % BDP-a), ukazao je na važnost osiguranja imovine čak i od tih malo vjerojatnih rizika. U 2020. godini na razini Hrvatske likvidirano je 7.440 odštetnih zahtjeva za pokriće rizika od potresa, po kojima su društva za osiguranje isplatila 248 mil. kuna u bruto iznosu. Isplaćena bruto vrijednost šteta društava za osiguranje iznosi svega 0,3 % ukupnog iznosa procijenjenog troška obnove potresa iz ožujka. Iako su društva za osiguranje isplatila višemilijunske iznose, to nije utjecalo na njihovu stabilnost i solventnost jer imaju adekvatne reosiguratelјne programe.

Ugovori o osiguranju s pokrićem rizika od potresa čine vrlo mali udio u ukupnom broju ugovora o osiguranju s obzirom na to da se do 2020. godišnje u Hrvatskoj prosječno sklapalo samo 100.000 takvih ugovora, a čiji je iznos bruto zaračunate premije godišnje dosezao prosječno oko 80 mil. kuna. Nakon zagrebačkog potresa došlo je do porasta osiguranja pokrića rizika od potresa kako u

broju novih ugovora tako i u iznosu bruto zaračunate premije. Tako je na kraju 2020. godine udio bruto zaračunate premije za osiguranje od rizika potresa u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji iznosio 1,1 % odnosno 1,4 % u bruto zaračunatoj premiji svih neživotnih osiguranja.

Slika 1. Kretanje udjela BZP-a osiguranja od potresa u BZP-u neživotnih osiguranja odnosno u ukupnom BZP-u po svim vrstama osiguranja

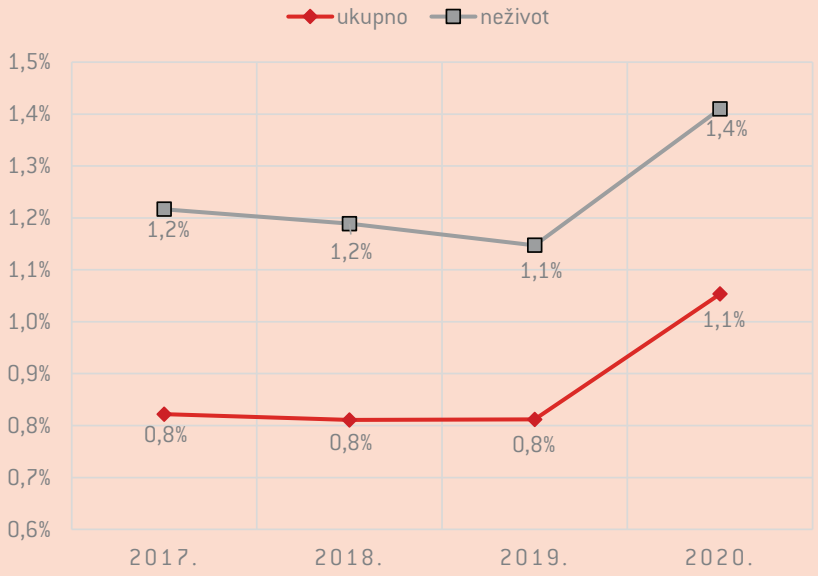

Izvor: Hanfa

Na kraju 2020. godine na razini cijele Hrvatske bilo je više od 140.000 ugovora o osiguranju s pokrićem rizika od potresa, što je u odnosu na 2019. godinu porast od 32 %, dok se iznos bruto zaračunate premije povećao za 30 %.

S obzirom na to da se društva ne susreću često s obradom odštetnih zahtjeva povezanih s potresom, Hanfa je u 2020. provela opsežno ispitivanje društava za osiguranje u vezi s postupcima obrade odštetnih zahtjeva po tim ugovorima. U ispitivanju je sudjelovalo 11 društava za osiguranje koja nude osiguranje s pokrićem rizika potresa. Prema podacima koje su dostavila društva, do kraja svibnja 2020. podneseno je više od 10.000 odštetnih zahtjeva, što je činilo gotovo jednu petinu svih ugovora o osiguranju s pokrićem rizika od potresa aktivnih na dan potresa na pogođenim geografskim područjima.

Međutim, iskustvo potresa ukazalo je, osim na nužnost osiguranja imovine od tog rizika, i na to kako postoje nedostaci povezani s procesom ugovaranja tih osiguranja, a odnose se na primjereno pružanje svih predugovornih informacija nužnih za puno razumijevanje pokrića koje takvi ugovori nude. Jedna od tih informacija jest i informacija o pokrivanju štete uzrokovane potresom samo u slučaju ako je šteta nastala potresom jačine veće od 5 po Richteru, što s obzirom na razornost potresa iz 2020. nije bio razlog prijepora potrošača s društvima. Međutim, u 2020. primjetno je porastao broj predstavki koje su ugovaratelji osiguranja podnijeli u vezi s ugovorima o osiguranju imovine, od čega se više od polovine odnosilo na odštetne zahtjeve u vezi s potresom. Pritom se posebno istaknula tema ugovaranja odbitne franšize u takvim ugovorima, odnosno sudjelovanja osiguranika u šteti (kod 53 % svih zaprimljenih predstavki povezanih s potresom). Naime, iako je, prema anketnim podacima koje su društva za osiguranje dostavila na dan zagrebačkog potresa,

više od jedne četvrtine svih aktivnih ugovora o osiguranju imovine s pokrićem rizika potresa za promatrano geografsko područje imalo ugovorenu franšizu, pokazalo se kako ugovaratelji osiguranja razmjerno često nisu adekvatno razumjeli značenje franšize ni njezin utjecaj na visinu naknade štete, a na što je utjecalo i nedovoljno jasno i transparentno informiranje o franšizi od strane društava prilikom ugovaranja osiguranja.

Slika 2. Udio ugovora o osiguranju imovine s pokrićem rizika od potresa s ugovorenom odbitnom franšizom (na dan 22.3.2020. na potresom pogođenom području)

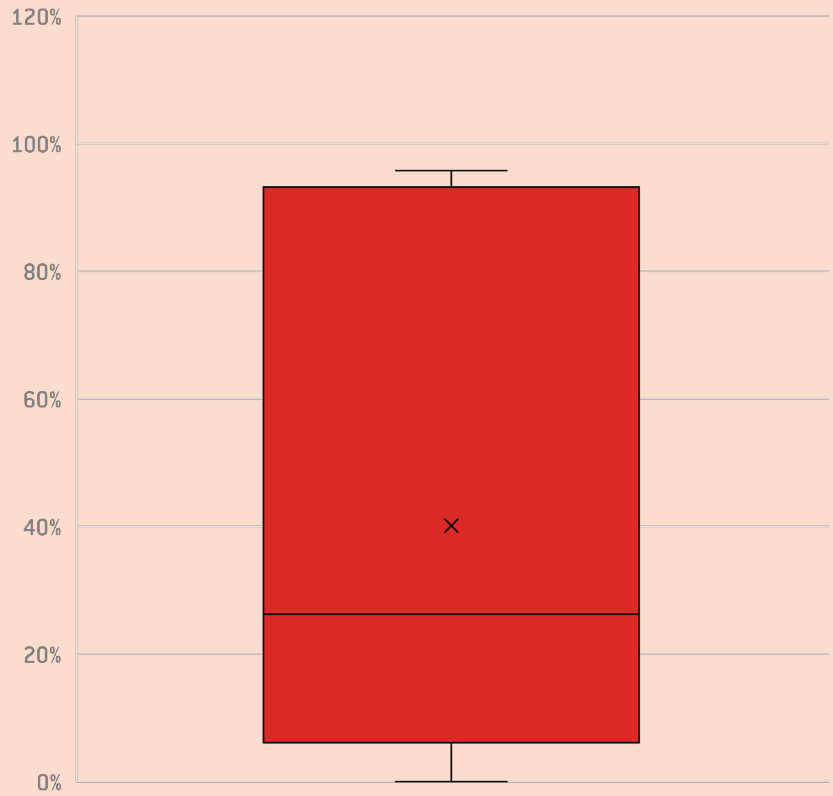

Izvor: Hanfa, prema anketnim podacima koje su dostavila društva za osiguranje

Prepoznavši taj problem, Hanfa je za potrošače izradila i na svojoj internetskoj stranici objavila informativni materijal o franšizi i njezinu značenju za ugovorni odnos. Osim toga, na temelju rezultata provedene ankete o postupanju društava za osiguranje prilikom obrade odštetnih zahtjeva povezanih s potresom, kao i rada na zaprimljenim predstavkama korisnika financijskih usluga, u 2020. pokrenut je i postupak nadzora nad jednim društvom za osiguranje. Nadzor je bio povezan s predugovornim informiranjem kod ugovora o osiguranju imovine s pokrićem rizika od potresa, i to posebno u dijelu povezanim s ugovaranjem odbitne franšize i podosiguranja. Postupkom nadzora utvrđeno je postojanje nepravilnosti te je koje je društvo otklonilo. Tako je postupak nadzora rezultirao izmjenom uvjeta osiguranja ugovora o osiguranju imovine povezanih s franšizom i podosiguranjem te izgleda teksta u polici osiguranja kod ugovora o osiguranju imovine koji su bili obuhvaćeni nadzorom. U vezi s tom problematikom Hanfa je dodatno uputila svim društvima za osiguranje preporuku o potrebi unaprjeđenja informiranosti korisnika usluga društava za osiguranje o značenju i posljedicama ugovaranja franšize.

Na temelju saznanja iz zaprimljenih predstavki Hanfa je u 2020. društvima za osiguranje uputila i preporuku u vezi s dokumentom koji sadrži izvid štete, kojom je društvima preporučila da prilikom dostave tog dokumenta jasno istaknu kako on ne predstavlja odluku o osnovanosti odštetnog zahtjeva ni nalog za popravak vozila, već samo odluku o visini štete, a kako bi se spriječili mogući nesporazumi s korisnicima financijskih usluga.

S obzirom na predstavke zaprimljene tijekom 2020. koje su se odnosile na pitanje neodgovaranja društava za osiguranje na prigovore i pritužbe zainteresiranih osoba u zakonskom roku od 15 dana[76], pitanje informiranja potrošača o mogućnostima raskida ugovora i općenito komunikaciju s klijentima Hanfa je u listopadu 2020. svim društvima za osiguranje uputila preporuku u vezi s navedenim temama. Tom su preporukom društva dodatno upozorena na zakonsku obvezu odgovaranja na prigovore i pritužbe zainteresiranih osoba u zakonom predviđenom roku te im je ukazano na mogućnost poboljšanja poslovnih procesa povezanih s ugovornim informiranjem klijenata o pitanjima raskida ili isteka ugovora, kao i procesa povezanih s komunikacijom s klijentima tijekom i nakon obrade odštetnih zahtjeva, što uključuje i potrebu jasnijeg obrazlaganja odluka o odštetnim zahtjevima i prigovorima/pritužbama.

Osim spomenutih preporuka Hanfa je u studenome 2020. izdala preporuku svim društvima za osiguranje u vezi s funkcijama usklađenosti i interne revizije, kojom je preporučila da te funkcije pri obavljanju poslova iz svog djelokruga i nadležnosti u obzir uzimaju i relevantnu sudsku praksu s obzirom na to da je na temelju saznanja iz predstavki utvrđeno kako su pojedine odredbe uvjeta osiguranja cestovnih vozila određenih društava za osiguranje u suprotnosti s odredbama Zakona o obveznim odnosima[77]. Hanfa je stoga od društava zatražila dostavu uvjeta osiguranja cestovnih vozila, napravila njihovu usporedbu u dijelu odredbi koje uređuju obvezu osiguranika na provođenje alkotesta i zvanje policije nakon nastanka osiguranog slučaja te usporednu tablicu objavila na svojoj internetskoj stranici. Tablica se redovito ažurira u skladu s obavijestima koje dostavljaju društva o izmjenama svojih uvjeta osiguranja cestovnih vozila. Dodatno, Hanfa je u 2020. izdala i četiri individualne preporuke upućene pojedinim društvima, a koje su se odnosile na potencijalno zavaravajuće oglašavanje kod marketinških aktivnosti, potrebu detaljnijeg pojašnjenja posljedice prijevremene otplate ugovora o kreditu za ugovor o osiguranju života za slučaj smrti korisnika kredita, potrebu davanja informacije o donositelju odluke o odštetnom zahtjevu ili prigovoru/pritužbi korisnika financijske usluge te potrebu pažljivog odabira vanjskih suradnika.

Osim rasta broja predstavki koje su korisnici financijskih usluga podnijeli na postupanje društava za osiguranje u 2020. značajno je povećan i broj zaprimljenih predstavki na poslovanje leasing društava (16 predstavki više nego 2019. godine, što je povećanje od 266,7 %). Povećan broj predstavki dijelom je povezan s postupanjem leasing društava u vezi s posljedicama pandemije koronavirusa, u pogledu čega je Hanfa izdala društvima i preporuke. Naime, s obzirom na izvanredne okolnosti pandemije Hanfa je leasing društvima preporučila da do kraja lipnja 2021. ne poduzimaju mjere prisilne naplate prema do tada urednim primateljima leasinga te da za njih omoguće ugovaranje moratorija. Pritom je Hanfa leasing društva za to razdoblje oslobodila od obveze formiranja ispravaka vrijednosti za takva potraživanja. Spomenute preporuke izdane su s ciljem olakšanja ispunjenja obaveza primatelja leasinga u iznimno nepovoljnim ekonomskim uvjetima uz istodobno očuvanje stabilnosti poslovanja leasing društava.

Iako je u 2020. podnesena samo jedna predstavka povezana s mirovinskim osiguravajućim društvima, s obzirom na sve veći broj umirovljenja osiguranika iz drugog mirovinskog stupa očekuje se porast navedenih predstavki u narednom razdoblju. Hanfa je stoga krajem 2020. održala radionicu za mirovinska društva i mirovinska osiguravajuća društva, u kojoj je društvima istaknuta važnost održavanja povjerenja u mirovinski sustav korektnim i transparentnim odnosom s korisnicima i podizanjem razine financijske pismenosti korisnika.

---

76 Članak 378. Zakona o osiguranju (NN, br. 30/15, 112/18, 63/20 i 133/20)

77 NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18

U 2020. Hanfa je zaprimila i relativno značajan broj predstavki za koje nije nadležna (njih 30, odnosno 14,4 % svih zaprimljenih predstavki), a koje su se uglavnom odnosile na postupanje društava za otkup dospjelih potraživanja koja nisu subjekti nadzora Hanfe. Predstavke koje nisu u nadležnosti Hanfe, ako je primjenjivo, prosljeđuju se drugim nadležnim institucijama uz dostavu obavijesti podnositeljima takvih predstavki.

Osim individualne komunikacije s korisnicima financijskih usluga koji se Hanfi obrate podnošenjem predstavke ili slanjem upita, Hanfa s korisnicima financijskih usluga i širom javnosti komunicira i putem javnih objava na svojoj internetskoj stranici. Tako su tijekom 2020. objavljena tri upozorenja za javnost, od čega se dva odnose na internetske platforme za trgovanje CFD-ovima, a jedno na društvo koje nema odobrenje Hanfe poslovati kao investicijsko/brokersko društvo odnosno pružati usluge trgovanja financijskim instrumentima ili savjetovanja u vezi s njima. S obzirom na to da Hanfa nije nadležna za nadzor zakonitosti njihova poslovanja, ne može utjecati na zaštitu prava i interesa ulagatelja koji poslovni odnos uspostavljaju s takvim osobama/društvima. Kod takvih nelicenciranih pružatelja usluga (platformi) vrlo često se radi i o nekom obliku prijevare ulagatelja. Osim spomenutih upozorenja objavljeno je i šest informativnih materijala o pojavama, aktivnostima i proizvodima na tržištu financijskih usluga u kojima se pojašnjavaju pojmovi zanimljivi široj javnosti ili se skreće pozornost na potencijalne rizike (poput franšize u ugovorima o osiguranju, vožnje pod utjecajem alkohola ili gubitka prava iz osiguranja).

Uz samostalne aktivnosti Hanfa je aktivno surađivala i s drugim institucijama na području zaštite potrošača, posebno kroz članstvo u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Praćenje područja zaštite korisnika financijskih usluga na međunarodnoj razini Hanfa vrši kroz rad u odborima ESMA-e i EIOPA-e koji se bave navedenom tematikom, što podrazumijeva, između ostalog, izvještavanje o predstavkama potrošača i dostavu raznih kvantitativnih i kvalitativnih podataka te razmjenu iskustava s drugim državama članicama u vezi sa zaštitom potrošača i korisnika financijskih usluga.

6.2. Edukativne aktivnosti

Hanfa je u 2020. unatoč pandemiji koronavirusa intenzivno provodila brojne edukativne aktivnosti s ciljem podizanja razine financijske pismenosti ciljnih skupina i šire javnosti. Shodno cilju, fokus edukativnih aktivnosti bio je informiranje potrošača o obilježjima financijskih proizvoda i usluga, njihovim specifičnostima te pravima i obvezama korisnika. Unatoč izazovima u njihovu provođenju s obzirom na uvedene antipandemijske mjere socijalnog distanciranja u 2020. održana je 31 edukativna aktivnost, u kojoj je izravno sudjelovalo više od 1.000 sudionika te jednako toliko njih neizravno putem praćenja edukativnih predavanja na Facebook prijenosu i YouTube kanalu. Važno je naglasiti kako je 60 % edukacija realizirano *online*. Teme i sadržaj edukacija prilagođavali su se ovisno o uzrastu, predznanju te potrebama osoba koje su sudjelovale u edukaciji, ali i aktualnostima na tržištu financijskih usluga. Hanfa početkom svake godine objavljuje javni poziv za dostavu prijedloga suradnje u području edukativnih aktivnosti. Na temelju poziva ostvaruje se suradnja s različitim dionicima kako za tekuću godinu tako i za daljnje zajedničke edukativne aktivnosti.

EDUKATIVNE AKTIVNOSTI HANFE

Unatoč pandemiji Hanfa je u 2020. održala više od 30 različitih edukativnih aktivnosti, od čega je njih 60 % bilo online, u skladu s donesenim antipandemijskim mjerama.

EDUKACIJA POTROŠAČA

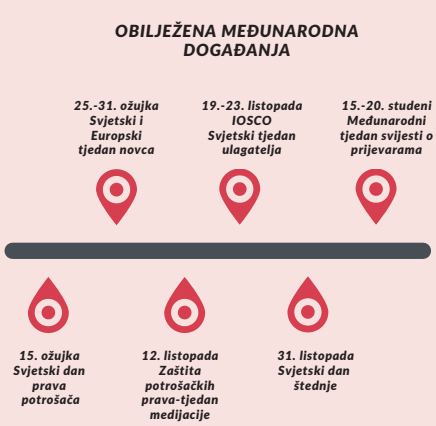

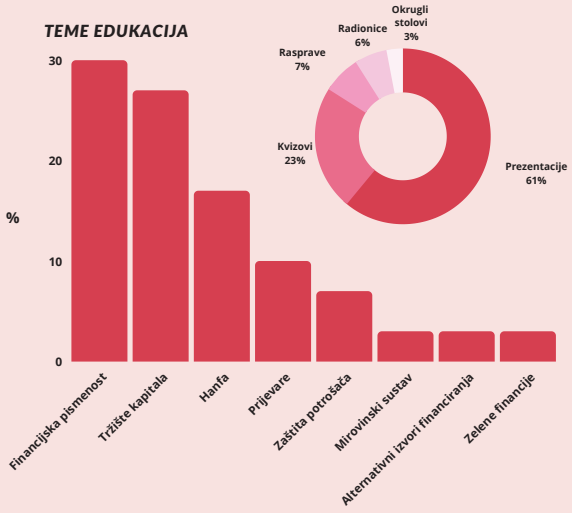

Za povećanje razine financijske pismenosti u Hrvatskoj nužna je suradnja svih dionika na području financijskog opismenjavanja. Hanfa je stoga nastavila suradnju na tom području i kao član u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača te kao član u Operativnoj radnoj grupi za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih u Akcijskom planu za unaprjeđenje financijske pismenosti, čijim radom koordinira Ministarstvo financija. Nastavljena je i suradnja s HGK-om i Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba u provedbi projekta "Više znamo, bolje razumijemo", u okviru kojeg su održana predavanja u zagrebačkim srednjim školama. Hanfa se pridružila i Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta te Ministarstvu znanosti i obrazovanja u nagradnom Natječaju za učenike osnovnih i srednjih škola na temu "Kako postati zeleni potrošač?". Natječaj je raspisan povodom Svjetskog dana prava potrošača s namjerom da se potakne učenike na održivost u potrošnji.

Hanfa je u 2020. aktivno sudjelovala u obilježavanju i drugih prigodnih međunarodnih događaja kao što su Tjedan medijacije, Svjetski tjedan ulagatelja, Svjetski dan štednje te Međunarodni tjedan svijesti o prijevarama. Povodom Svjetskog tjedna ulagatelja održana je prva *online* javna prezentacija za širu javnost na temu "Osnove tržišta kapitala" te prezentacija i radionica za studente. Radionica se odnosila na simulaciju trgovanja na financijskim tržištima te prezentaciju i analizu ostvarenih rezultata. U okviru radionice sa studentima provedena je ulazna i izlazna anketa kako bi se provjerilo koliko je takav modalitet edukacije unaprijedio njihovo poznavanje tržišta kapitala. Prema rezultatima financijsko znanje studenata povećalo se prosječno za 18 % u odnosu na njihovo ulazno znanje. Međunarodni tjedan svijesti o prijevarama obilježen je drugom javnom *online* prezentacijom na temu "Prijevare na tržištu financijskih usluga" te je snimka prezentacije objavljena na internetskoj stranici Hanfe te YouTube kanalu. *Online* javne prezentacije omogućile su direktno educiranje šire javnosti u svim dijelovima Hrvatske, zbog čega se planira nastaviti i dodatno intenzivirati taj oblik edukacije. Osim navedene javne *online* prezentacije u Međunarodnom tjednu svjesnosti o prijevarama održana je i zatvorena prezentacija u sklopu stručnog usavršavanja nastavnika te javna *online* rasprava u suradnji sa studentima Ekonomskog fakulteta Zagreb, koja je također objavljena na internetskoj stranici Hanfe i YouTube kanalu. Iako je bilo planirano i obilježavanje Svjetskog i Europskog tjedna novca u ožujku 2020. zbog eskalacije pandemije koronavirusa ono je otkazano.

U 2020. Hanfa je pokrenula i natječaj za najbolje studentske znanstvene i stručne radove na odabrane teme iz područja financija, a za koji je planirano da se redovno provodi svake godine. Cilj je tog natječaja

potaknuti studente na znanstveno-istraživački rad i uvid u procese na financijskim tržištima te istovremeno unaprijediti suradnju s visokim učilištima. U okviru edukativnih aktivnosti unutar obrazovnog sustava Hanfa je u prošloj godini također intenzivirala suradnju s nastavnicima u okviru njihova stručnog usavršavanja.

S obzirom na to da je za ocjenu efikasnosti te eventualnu modifikaciju edukativnih aktivnosti Hanfe, ali i svih drugih dionika na ovom području, nužno kontinuirano pratiti razinu financijske pismenosti građana, a posebno mladih, koji su prema posljednjem, OECD-ovom istraživanju razine financijske pismenosti iz 2019. ocijenjeni kao najmanje upoznati sa svijetom financija, Hanfa je u 2020. pokrenula i aktivnost redovnog anketnog istraživanja razine financijske pismenosti srednjoškolaca. Ispitivanje se provodi u sklopu edukativnih aktivnosti Hanfe, a saznanja i rezultati koristit će se za prilagodbu i osmišljavanje njezinih edukativnih programa i drugih edukativnih materijala.

NOVAC ZA SUTRA

Hanfa je u 2020. pokrenula u Hrvatskoj prvi takve vrste specijalizirani online portal pod nazivom Novac za sutra, koji na jednostavan i razumljiv način građanima donosi teme povezane s financijama i donošenjem financijskih odluka.

Hanfa je nastavila objavljivati kako upozorenja, brošure i informativne tekstove na svojoj stranici tako i publikacije namijenjene stručnoj javnosti, a objavljene su i dvije animirane te jedna audioprezentacija. Edukativne tekstove primjerene široj javnosti u svrhu financijskog opismenjavanja Hanfa objavljuje i na novom portalu Novac za sutra. Novac za sutra namijenjen je široj javnosti, građanima koji se žele informirati o aktualnim temama na tržištu financijskih usluga, ali i onima koji žele naučiti kako se odgovorno odnositi prema novcu te planirati budućnost. Na portalu se stoga objavljuju savjeti i preporuke za vođenje osobnih financija, trendovi i aktualnosti o samom financijskom tržištu i proizvodima koji se nude, ali i upozorenja te anonimna iskustva građana u vezi s pružanjem financijskih usluga.

Hanfa aktivno sudjeluje i u sastancima, radionicama i drugim aktivnostima u organizaciji Međunarodne mreže za financijsko obrazovanje pri Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD/INFE) te G20-OECD Radne skupine za zaštitu potrošača financijskih usluga. U okviru navedenih aktivnosti u 2020. Hanfa je sudjelovala u nekoliko istraživanja financijske pismenosti putem ispunjavanja upitnika (OECD/INFE upitnik o korištenju digitalnih alata za provedbu financijske edukacije, upitnik o financijskoj edukaciji na radnom mjestu te OECD upitnik o provedbi mjera povezanih sa zaštitom korisnika financijskih usluga u kontekstu pandemije bolesti COVID-19). Na temelju ispunjenih upitnika OECD sastavlja i objavljuje izvješća i preporuke na međunarodnoj razini, zbog čega je sudjelovanje u njima od iznimne važnosti za unaprjeđenje financijske pismenosti i zaštite potrošača u Hrvatskoj.

Komunikacijske aktivnosti

7. Komunikacijske aktivnosti

Komunikacija i odnosi s javnošću predstavljaju značajnu komponentu rada i djelovanja Hanfe, osobito u vremenu krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 te njezinim negativnim utjecajima na cjelokupno gospodarstvo, uključujući i subjekte nadzora Hanfe. Pravovremene i brze informacije i komunikacija u takvim izvanrednim okolnostima bile su ključno obilježje komunikacijskih aktivnosti tijekom 2020. godine kako prema subjektima nadzora tako i prema potrošačima i ukupnoj javnosti. Uz to, kao jedan od ključnih komunikacijskih ciljeva i dalje je ulaganje napora u kontinuiranu edukaciju i podizanje razine financijske pismenosti.

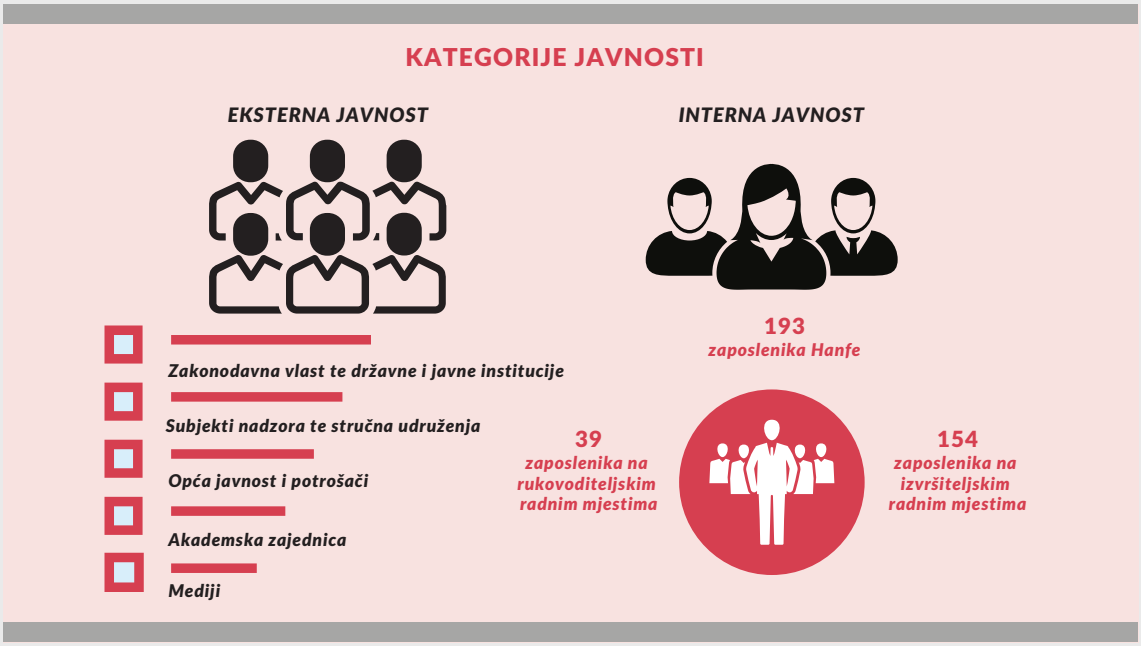

7.1. Komunikacija regulatora u vremenu koronakrize

Već sama pozicija regulatora sektora financijskih usluga komunikaciji Hanfe daje izuzetnu važnost s obzirom na to da svaku objavu i odluku regulatora svi dionici na tržištu razmatraju s velikom pozornošću. To značenje dodatno se osnažuje u trenucima kriza, pa tako i pandemije koja je obilježila 2020. godinu. S obzirom na izvanrednu situaciju Hanfa je u vrlo kratkom roku donijela i komunicirala niz uputa i smjernica za postupanje subjekata nadzora u izvanrednim okolnostima, a samo neke od njih odnosile su se na zaštitu stabilnosti tržišta osiguranja privremenom zabranom isplate dividendi društava za osiguranje, preporuke za postupanje leasing društava prema primateljima leasinga koji su se uslijed usporavanja gospodarske aktivnosti našli u nezavidnoj tržišnoj poziciji, produljivanje rokova za izvještavanje i promjenu interne organizacije poslovanja kako bi se olakšala komunikacija s Hanfom te zaprimanje službene dokumentacije uslijed otežane dostave poštanskih pošiljki zbog pandemije i posljedica potresa na sjedište Hanfe.

Sve te okolnosti zahtijevale su efikasnu i brzu komunikaciju prema svim segmentima javnosti, kako eksterne tako i one interne. Osnovne kategorije javnosti s kojima Hanfa kontinuirano komunicira jesu opća javnost i potrošači, zakonodavna vlast i druge državne i javne institucije, subjekti nadzora Hanfe, stručna i interesna udruženja, akademska zajednica, predstavnici medija te interna javnost. Pritom Hanfa svoje komunikacijske aktivnosti i kanale prilagođava ciljanoj kategoriji i konkretnom događaju. Svakako treba istaknuti i međunarodnu ulogu Hanfe te njezino sudjelovanje u radu međunarodnih institucija poput ESMA-e, EIOPA-e i ESRB-a, a što, osim doprinosa u stručnom smislu, uključuje i prijenos informacija tih institucija prema domaćoj zainteresiranoj i stručnoj javnosti.

7.2. Komunikacijske aktivnosti u 2020.

U 2020. godini Hanfine aktivnosti u okviru odnosa s javnošću značajno je obilježila pandemija bolesti COVID-19 iako je sam početak godine, uz redovne komunikacijske aktivnosti, bio usmjeren na projekt izrade specijaliziranog internetskog portala za edukaciju o financijskim temama iz područja nadležnosti Hanfe poput tržišta kapitala, osiguranja, mirovinskih i investicijskih fondova, leasinga i faktoringa, nazvanog "Novac za sutra".

Portal je zaživio i predstavljen je javnosti, usprkos izvanrednim okolnostima, u lipnju 2020. te je prvi takav specijalizirani internetski portal regulatora s ciljem provođenja financijske edukacije i povećanja razine financijske pismenosti u društvu.

Slika 7.2.1. Novi internetski portal posvećen financijskom opismenjavanju – "Novac za sutra"

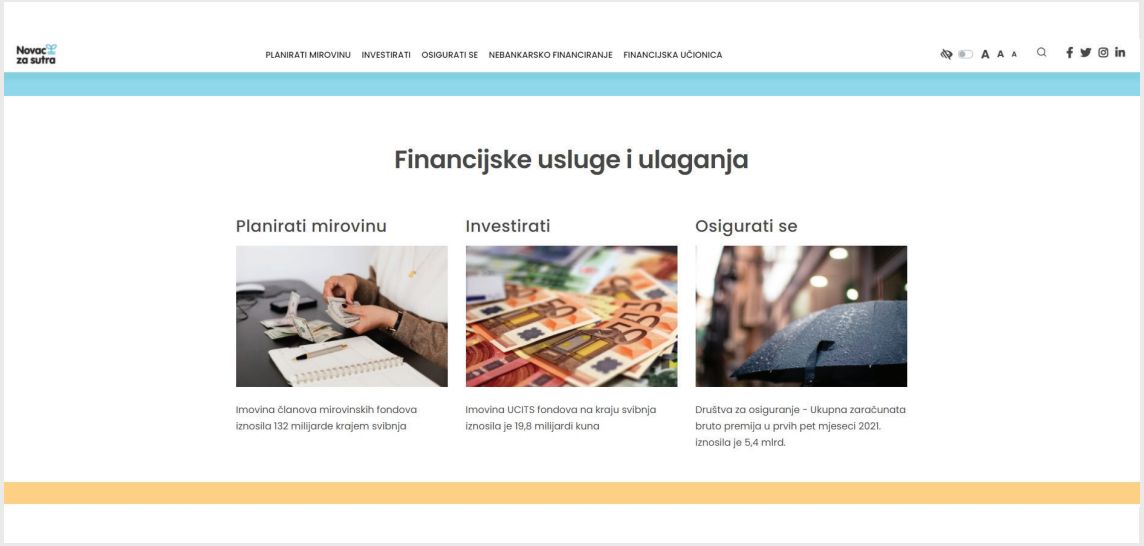

Izvor: www. novaczasutra.hr

Pokretanje internetskog portala popraćeno je i dodatnim digitalnim aktivnostima poput kreiranja istoimenih profila na društvenim mrežama (Facebook, LinkedIn, Instagram, Twitter), čime se Hanfa nakon prvotnog otvaranja službenog LinkedIn profila u potpunosti uključila u komunikaciju na tim popularnim komunikacijskim kanalima.

Na taj način Hanfa se proaktivnom komunikacijom značajnije približila javnosti i prosječnim korisnicima financijskih usluga, nastojeći time povećati razinu informiranosti i znanja te dugoročno utjecati na bolju zaštitu korisnika financijskih usluga i osnaživanje financijskog sustava u cjelini.

Kada su u pitanju klasični mediji, tijekom 2020. odgovoreno je na stotinjak novinarskih upita te je objavljeno šezdesetak medijskih priopćenja za javnost i nekoliko intervjua predsjednika i članova Upravnog vijeća Hanfe. Sredinom godine, u trenutku povoljnih epidemioloških okolnosti, održana je i konferencija za medije, na kojoj je medijima i javnosti predstavljen edukativni portal "Novac za sutra". LinkedIn profil Hanfe, koji je pokrenut 2018., tijekom 2020. imao je oko 5.500 pratitelja, što je dvostruko više nego godinu dana prije. Internetska stranica svakodnevno je ažurirana te su objavljene brojne korisne informacije za subjekte nadzora Hanfe, ali i za ukupnu javnost.

Članovi Upravnog vijeća sudjelovali su i na *online* stručnim konferencijama, prezentacijama i panelima, informirajući stručnu i širu javnost o novostima u vezi sa svim aktivnostima i funkcijama Hanfe. Jednu od takvih konferencija naziva "Tržište kapitala nakon koronakrize, prilika za kompanije i investitore" organizirala je i sama Hanfa, a ključna tema bila je na koji način pripremiti poduzeća i tržišta za rast i prikupljanje kapitala nakon koronakrize.

Hanfa kontinuirano, profesionalno i pravodobno komunicira prema svim kategorijama javnostima, a u cilju održivog razvoja i zaštite financijskog sustava te njegovih sudionika i korisnika, kao i dugoročnog gospodarskog razvoja Republike Hrvatske.

"Novac za sutra" – novi internetski portal na kojem se potrošači mogu informirati o temama iz područja financija

U nastojanju da doprinese boljem poznavanju financijskih usluga te prava i obaveza potrošača te povećanju razine ukupne financijske pismenosti Hanfa je u 2020. godini pokrenula edukativni internetski portal "Novac za sutra" (www.novaczasutra.hr). Iako Hanfa i na svojoj internetskoj stranici www.hanfa.hr redovno objavljuje brojne važne informacije koje se, osim na područje regulacije i nadzora, odnose i na pitanja prava potrošača i druge teme, osnivanju novog portala pristupilo se s ciljem da njegov izričaj, vizualni identitet, oprema tekstova, kao i same teme budu predstavljeni na jednostavniji i pristupačniji način. Takav se pristup pokazao uspješnim te je u 2020. novi portal posjetilo oko 12.500 čitatelja s više od 33.000 pregleda.

Na edukativnom portalu "Novac za sutra" samo u prošloj godini objavljeno je stotinjak edukativnih tekstova iz područja tržišta kapitala, mirovinskih i investicijskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, osiguranja, leasinga i faktoringa te najava zanimljivih događanja i edukativnih kvizova. Struktura stranice napravljena je prema glavnim područjima interesa čitatelja te obuhvaća područja mirovina, investiranja, osiguranja i nebankarskog financiranja te financijsku učionicu. Osim toga, redovito se objavljuju i edukativni videomaterijali, najave potrošačima zanimljivih edukativnih i drugih događanja, kvizovi i ankete putem kojih se provode i manja istraživanja o relevantnim temama. Na portalu svoje mjesto nalaze i nove teme, poput kriptoimovine, a osim sadržaja koje najvećim dijelom pišu Hanfini stručnjaci, povremeno se objavljuju i analize i osvrti vanjskih stručnjaka i analitičara.

Slika 1. Posjećenost i sadržaj portala Novac za sutra

Izvor: Hanfa

Uz spomenute objave, na stranici "Novac za sutra" često se opisuju i primjeri iz prakse te se skreće pozornost na praktične situacije iz svakodnevnog života koje se događaju prilikom ugovaranja i korištenja financijskih usluga. Kroz takve životne primjere potrošače se informira o mogućim rješenjima određenih situacija i prijepora koje mogu imati s pružateljima financijskih usluga ili o njihovim zakonskim pravima i obvezama te pravilima i procedurama pri ugovaranju ili ostvarivanju neke financijske usluge. Time potrošači putem portala dobivaju povratnu informaciju jesu li u nekom slučaju postupili dobro i jesu li u pravu ili ne, čime portal dugoročno doprinosi financijskoj edukaciji građana.

Kako bi se edukativni sadržaj portala što više približio širokom krugu čitatelja, pokrenute su i društvene mreže "Novac za sutra", i to Facebook, Twitter, Instagram i LinkedIn. Osim toga, putem tih kanala omogućena je česta i brza dvosmjerna komunikacija s čitateljima, kao i postavljanje pitanja ili predlaganje tema koje čitatelje posebno interesiraju.

Posljednje istraživanje OECD-a pokazalo je male, ali ipak pozitivne pomake u pogledu rasta financijske pismenosti u Hrvatskoj. U sljedećem razdoblju edukacija će se još više intenzivirati, posebno zbog važnosti rasta individualne štednje za mirovinu zbog starenja stanovništva i sve veće ponude *online* rizičnih špekulativnih ulagačkih proizvoda i usluga koje su iznimno zanimljive mladima. Digitalizacija usluga i ugovaranje usluga na daljinu zahtijeva veće znanje potrošača i bolje predugovorno informiranje, ali i bolje planiranje osobnih financija, odnosno izradu plana prihoda i rashoda.

7.3. Pristup informacijama

U pogledu primjene Zakona o pravu na pristup informacijama[78] u 2020. valja istaknuti da je Hanfa pored redovite proaktivne objave propisanih informacija postupala i po zahtjevima domaćih fizičkih i pravnih osoba za pristup informacijama u posjedu Hanfe.

Vodeći brigu da financijska, a i šira javnost bude pravodobno upoznata sa svim relevantnim događajima te obaviještena o svim važnim informacijama, Hanfa ažurno objavljuje, između ostalog, odluke sa sjednica Upravnog vijeća od interesa za javnost, upozorenja značajna za sprječavanje raznih zlouporaba, propise segmentirane po područjima svoga rada, registre, obrasce, baze podataka te informacije o raspisanim natječajima i rezultatima provedenih natječajnih postupaka. Hanfa redovito prati i potrebe javnosti te nadograđuje svoju internetsku stranicu podacima koji služe za lakše snalaženje javnosti, kao i subjekata nadzora.

Hanfa je zaprimila te u zakonom propisanom roku riješila tri zahtjeva za pristup informacijama zaprimljena u 2020., odnosno udovoljila je zahtjevima podnositelja te im dostavila tražene informacije iz djelokruga svoga rada i nadležnosti. Upiti iz pristiglih zahtjeva odnosili su se na opće podatke o poslovanju Hanfe, kao što je prilagodba organizacije rada Hanfe novim okolnostima povezanim s nastalom epidemiološkom situacijom, na informacije o društveno odgovornom ponašanju Hanfe te na informacije iz područja rada konkretnih segmenata sektora financijskih usluga u nadležnosti Hanfe (npr. podaci o ukupnim prihodima i ukupnim rashodima društava za osiguranje i leasing društava kroz duža vremenska razdoblja).

Hanfa je u skladu sa zakonskom obvezom Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2020. dostavila Povjereniku za informiranje u zakonskom roku, a podaci iz izvješća bit će sastavni dio godišnjeg izvješća Povjerenika za informiranje za 2020. godinu.

78 NN, br. 25/13 i 85/15

Međunarodna suradnja

8. Međunarodna suradnja

Pandemija bolesti COVID-19 značajno je utjecala na Hanfine aktivnosti međunarodne suradnje, koje su bile usredotočene na praćenje utjecaja pandemije na financijska tržišta, kao i na pronalazak odgovarajućih mjera i politika kojima bi se taj utjecaj smanjio. Sudjelovanje Hanfe u radu europskih nadzornih tijela i međunarodnih organizacija tako je značajno intenzivirano kroz povećan broj online sastanaka i opseg rada. Osim pandemije, prvo polugodište 2020. obilježilo je sudjelovanje Hanfe u aktivnostima povezanim s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Hanfa je dala značajan doprinos u postizanju političkog dogovora s Europskim parlamentom oko prijedloga uredbe kojom se uređuje oporavak i sanacija središnjih drugih ugovornih strana te oko dovršetka tehničkih pregovora s Europskim parlamentom u vezi s uredbom koja uređuje poslovanje europskih platformi za skupno financiranje. Na međunarodnoj razini nastavljeno je daljnje uključivanje u rad međunarodnih organizacija, i to prvenstveno u rad IAIS-a, IOPS-a i ESRB-a, a posebno se ističe reizbor predsjednika Upravnog vijeća Hanfe za člana Izvršnog odbora IAIS-a kao predstavnika CEET regije (srednje i istočne Europe i Zakavkazja) na novi mandat u trajanju od dvije godine. Tehnička međunarodna suradnja bila je usmjerena na uspješan završetak Twinning projekata u Crnoj Gori i Srbiji, a jačanje bilateralne suradnje bilo je usmjereno na potpisivanje ESMA-ina Sporazuma o razumijevanju koji se odnosi na savjetovanje, suradnju i razmjenu informacija u vezi s nadzorom subjekata iz Direktive o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova s nadzornim tijelima iz Guernseyja, Katara i Japana.

SURADNJA S MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja

ESMA – Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala

Hanfa aktivno sudjeluje u radu ESMA-e, i to kroz članstvo u Odboru nadzornih tijela ESMA-e te ESMA-inim stalnim odborima, mrežama, radnim skupinama i podskupinama.[79] Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su u radu Odbora nadzornih tijela ESMA-e, dok su zaposlenici Hanfe bili uključeni u rad 14 stalnih odbora, pet radnih skupina, jedne skupine, 11 mreža i jedne podskupine ESMA-e. U 2020. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe izabran je za člana ESMA-inog Savjetodavnog odbora za proporcionalnost, što je iznimno bitno za tržišta kapitala u razvoju poput Hrvatskog. S obzirom na važnost primjene principa proporcionalnosti u svim propisima, taj je savjetodavni odbor nakon uspostavljanja u ožujku 2020. i formalnog početka rada u srpnju 2020. održao šest sastanaka do kraja godine, na kojima je predsjednik Upravnog vijeća Hanfe aktivno sudjelovao u izradi plana i programa rada odbora. Hanfa je tijekom godine sudjelovala u 170 postupaka glasovanja putem pisane procedure[80], putem kojih je ESMA donosila različite odluke, te se uskladila s osam ESMA-inih smjernica.

Uslijed izbijanja pandemije bolesti COVID-19 početkom 2020. standardno dinamična suradnja ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela dodatno se intenzivirala. Tako je tijekom godine održano 15 sastanaka Odbora nadzornih tijela[81] te dodatnih deset sastanka posvećenih isključivo razmatranju pitanja povezanih s reakcijom tržišta na pandemiju. Na takvim dodatnim sastancima koordiniralo se i donošenje zajedničkih odluka u vezi sa stabilizacijom tržišta i olakšavanjem ispunjavanja regulatornih obveza tržišnim sudionicima. Kao odgovor na otežane uvjete rada ESMA i sva nadležna tijela složili su se oko odgode određenih izvještajnih obveza, gdje je bilo moguće, a kako bi se sudionici mogli usredotočiti na operativne izazove i održavanje kontinuiteta poslovanja. ESMA i nacionalna nadzorna tijela razmatrali su pitanja urednog funkcioniranja tržišta u smislu održivosti tržišne infrastrukture uslijed nekoliko puta većeg volumena realiziranih transakcija te velike volatilnosti cijena financijskih instrumenata. Takve okolnosti dovele su do pojave rizika neispunjavanja obveza proizašlih iz sklopljenih transakcija, a posebno kod transakcija neto kratkih prodaja (engl. *short selling*). U svrhu upravljanja takvim rizicima donesena je odluka o zabrani korištenja transakcija neto kratkih prodaja, a koja je bila produljivana višekratno tijekom godine. Izdane su brojne javne objave s uputama tržišnim sudionicima u vezi s održavanjem kontinuiteta poslovanja, pravovremenim korporativnim objavama informacija te financijskim izvještavanjem u vezi s utjecajem pandemije na poslovanje poduzeća, kao i primjerenim upravljanjem rizicima, a u cilju pojačane zaštite ulagatelja. Pojačano su se pratila i kretanja na tržištu u vezi s odljevom imovine iz investicijskih fondova i utjecaj na likvidnost investicijskih fondova te su nacionalna nadzorna tijela ESMA-i češće slala izvještaje o kretanju imovine investicijskih fondova i korištenju alata za upravljanje likvidnošću. Navedeno je bilo potrebno kako bi se na vrijeme reagiralo u slučaju pojave sistemskog problema i nastajanja rizika prelijevanja njihove nelikvidnosti. U tom su se smislu prilikom donošenja zajedničkih odluka konzultirala i druga tijela EU-a poput EIOPA-e, EBA-e i ESRB-a, a kako bi se uspostavila koordinirana akcija u svim segmentima financijskih tržišta. Navedene aktivnosti doprinijele su tome da tržišna infrastruktura (mjesta trgovanja i poravnavanja transakcija vrijednosnim papirima) u velikoj mjeri uredno funkcionira te nisu zabilježeni veći i trajniji ispadi. Predstavnici Hanfe sudjelovali su unutar različitih stalnih odbora ESMA-e u pripremi i dostavi

KRATKA PRODAJA

Kratka prodaja (engl. short selling) investicijska je strategija kod koje ulagatelj posuđuje vrijednosne papire od drugih sudionika na tržištu s namjernom njihove istovremene prodaje špekulirajući kako će cijena tog vrijednosnog papira (najčešće dionice) pasti, s namjerom da ga naknadno kupi po nižoj cijeni od one po kojoj ga je prodao te pritom ostvari zaradu.

79 Popis odbora, mreža, radnih skupina i podskupina ESMA-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

80 U 2019. Hanfa je sudjelovala u 137 pisanih procedura ESMA-e.

81 U 2019. bilo je održano šest sastanaka, što je uobičajen godišnji broj sastanaka.

informacija u vezi s utjecajem pandemije bolesti COVID-19, a poseban fokus bio je na prikupljanju informacija u području poslovanja investicijskih fondova u odnosu na odljeve novčanih sredstava te se izvještavalo o mjerama koje pojedino nadzorno tijelo poduzima s ciljem stabiliziranja poslovanja subjekata nadzora. Hanfini predstavnici sudjelovali su u komentiranju tema povezanih s pandemijom kako na sastancima Odbora nadzornih tijela tako i na drugim radnim tijelima ESMA-e. Neovisno o aktivnostima povezanim s rješavanjem utjecaja pandemije na financijska tržišta paralelno su se odvijale brojne druge regulatorne i nadzorne aktivnosti u smislu pripreme konzultacijskih dokumenata u vezi s usvajanjem propisa druge razine, pokretanja javnih rasprava, sudjelovanja u javnim raspravama Europske komisije, izdavanja preporuka, provođenja zajedničkih nadzornih aktivnosti ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela te drugih alata kojima je svrha uspostavljanje nadzorne usklađenosti na razini EU-a poput ažuriranja dokumenata "Pitanja i odgovori" te objava smjernica iz različitih područja tržišta kapitala.

Osim toga, teme koje su značajnije obilježile djelovanje ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela tijekom godine bile su povezane s Brexitom[82], Akcijskim planom unaprjeđivanja Unije tržišta kapitala (engl. *Capital Markets Union Action Plan*) i izradom tehničkih savjeta iz područja održivog financiranja te iz područja zakonodavnog okvira o tržištima financijskih instrumenata (zakonodavni okvir MIFID II[83]). Što se tiče Brexita, naglasak je bio na rješavanju razdruživanja uz što manji poremećaj funkcioniranja tržišta do kojeg bi moglo doći uslijed prebacivanja poslovanja društava iz UK-a na područje EU-a te na donošenju odluka o dopuštenom privremenom i vremenski ograničenom nastavku pružanja usluga od strane društava iz UK-a koja drže tržišnu infrastrukturu dok se ne stabilizira poslovanje na teritoriju EU-a. U vezi s održivim financiranjem izrađeni su tehnički savjeti za Europsku komisiju povezani sa sadržajem, metodologijom i načinom objavljivanja podataka povezanih s održivosti, iz kojih će proizaći propisi druge razine Europske komisije kojima se razrađuje implementacija uredbi kao propisa prve razine. Ujedno su pokrenuta javna savjetovanja u vezi s daljnjom strategijom održivog financiranja u smislu stvaranja zakonodavnog okvira za izdavanje zelenih obveznica i uspostavljanja standardiziranog okvira za dobivanje okolišnih, socijalnih i upravljačkih oznaka (engl. *Environmental, Social, and Governance* – ESG) za financijske instrumente. Pokrenuta je i rasprava o reviziji Direktive o nefinancijskom izvještavanju (Direktiva NFRD[84]), koja čini temeljni stup uspjeha u implementaciji koncepta održivog financiranja. Hanfa je komentirala dokumente iz navedenih područja, posebno u vezi s održivim financiranjem i Akcijskim planom unaprjeđivanja Unije tržišta kapitala te davala svoje prijedloge za razradu imajući u vidu potrebu uzimanja u obzir načela proporcionalnosti, a kako bi tržišni sudionici u manjim državama EU-a mogli odgovoriti na nove regulatorne zahtjeve.

Hanfa je nastavila s aktivnostima potpisivanja ESMA-ina Sporazuma o razumijevanju koji se odnosi na savjetovanje, suradnju i razmjenu informacija u vezi s nadzorom subjekata iz Direktive o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova[85] (dalje u tekstu: Sporazum) s određenim nadzornim tijelima iz zemalja koje nisu članice EU-a, a koje je započela u 2019. godini. Sklapanjem takvih Sporazuma jača se suradnja u području nadzora subjekata u okviru Direktive AIFMD[86]. Pritom je naglasak stavljen na zaštitu potrošača, održavanje financijskog i tržišnog integriteta, kao i održavanje povjerenja u stabilnost sustava. Za Hanfu to znači nastavak daljnjih inicijativa u vezi s međunarodnom suradnjom s regulatorima

---

82 Izlazak Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske (UK) iz Europske unije poznat je pod nazivom Brexit.

83 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

84 Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (Tekst značajan za EGP), SL L 330/1

85 U sklopu naziva Sporazuma navedena Direktiva o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova odnosi se na Direktivu 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174.

86 Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

iz jurisdikcija izvan EU-a. U veljači 2020. Hanfa je potpisala Sporazum s Komisijom za financijske usluge Guernseyja (engl. *Guernsey Financial Services Commision* – GFSC) i s Katarskim nadzornim tijelom za financijske usluge (engl. *Qatar Financial Centre Regulatory Authority* – QFCRA), a u srpnju 2020. s Japanskom agencijom za financijske usluge (engl. *Japanese Financial Services Agency* – JFSA). Pregovori u vezi s potpisivanjem Sporazuma s još nekoliko nadzornih tijela trećih zemalja bili su odgođeni tijekom 2020. zbog situacije s pandemijom bolesti COVID-19, odnosno zbog toga što su i Hanfa i druga nadzorna tijela s kojima je Hanfa planirala potpisati Sporazum usmjerili svoj rad prvenstveno na one aktivnosti koje su bile povezane s pandemijom i ublažavanjem njenih posljedica na tržište. Hanfa je pregovore ponovno započela krajem godine pa se potpisivanje novih Sporazuma očekuje u 2021. godini.

EIOPA – Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje

Značajan angažman Hanfe u aktivnostima EIOPA-e tijekom godine obuhvatio je sudjelovanje predsjednika Upravnog vijeća Hanfe ili njegove zamjene na pet redovnih, sedam izvanrednih i jednom strateškom sastanku Odbora nadzornih tijela (engl. *Board of Supervisors* – BoS) EIOPA-e.[87] Osim toga, članica Upravnog vijeća Hanfe sudjelovala je u radu Nadzornog upravljačkog odbora (engl. *Supervisory Steering Committee* – SSC) EIOPA-e, u sklopu kojega je održano 11 sastanaka te jedna radionica. Rad preostalih dvaju upravljačkih odbora EIOPA-e, Upravljačkog odbora za politike (engl. *Policy Steering Committee* – PSC) i Upravljačkog odbora za rizike i financijsku stabilnost (engl. *Risk and Financial Steering Committee* – RFSC), pratili su ostali zaposlenici Hanfe uz davanje prijedloga i primjedbi na dokumente kada je to bilo potrebno, prije svega u pogledu specifičnosti hrvatskog tržišta osiguranja. Pored toga, Hanfa je sudjelovala i u 105 pisanih procedura izvršavajući svoje pravo glasa u Odboru nadzornih tijela EIOPA-e. Hanfini zaposlenici sudjelovali su i u radu triju odbora i dvaju pododbora, triju projektnih grupa, triju mreža za suradnju te sedam mreža stručnjaka. Razmjenjivala su se iskustva i nadzorne prakse te dostavljale relevantne informacije, a rad Hanfe koordinirao se s ostalim nadzornim tijelima država članica. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe sudjelovao je kao član Povjerenstva za posredovanje (engl. *Mediation Panel*) EIOPA-e u njegovu radu nepristranog posredovanja u rješavanju sporova između nacionalnih nadležnih tijela.

Najznačajniji napori EIOPA-e i nadležnih nadzornih tijela u njezinu sastavu bili su tijekom godine usmjereni na analize, planiranje, poduzimanje aktivnosti i mjera te komunikaciju u vezi s učinkom pandemije bolesti COVID-19 na financijsko tržište te tržište osiguranja i strukovnih mirovina, ali i neprekidan rad na pripremi Mišljenja o reviziji regulatornog okvira Solventnost II, koje je EIOPA bila u obvezi dostaviti Europskoj komisiji do kraja 2020. godine. Osim navedenoga, u svrhu zaštite potrošača, ojačanja nadzorne konvergencije te zaštite financijske stabilnosti u sektoru osiguranja te strukovnih mirovina EIOPA se tijekom godine usredotočila na uključivanje u pitanje potrebe za uspostavom novog odnosa s UK-om, rastućeg utjecaja globalnog tržišta osiguranja, digitalizacije, održivog financiranja i klimatskih promjena te novih zadataka i ovlasti u kontekstu paneuropskih proizvoda za osobne mirovine (engl. *Pan-European Personal Pension Product* – PEPP). Hanfa je sudjelovala i u radu EIOPA-e usmjerenom na višegodišnje strateške ciljeve: unaprjeđenje regulatornog okvira za vođenje poslova i nadzor, konvergencija prema visoko kvalitetnom nadzoru u Europskoj uniji, ojačanje financijske stabilnosti sektora osiguranja i strukovnih mirovina te učinkovito i djelotvorno provođenje EIOPA-ina mandata, uz stalnu prilagodljivost novim prioritetima i potrebama.

PANEUROPSKI OSOBNI MIROVINSKI PROIZVOD

Paneuropski osobni mirovinski proizvod (engl. Pan-European Personal Pension Product – PEPP*) dobrovoljni je mirovinski proizvod koji je prenosiv na čitavom teritoriju te koji je nadopuna nacionalnih obveznih i dobrovoljnih mirovinskih osiguranja.*

87 Popis odbora, mreža i projektnih grupa EIOPA-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

EBA – Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo

EBA je u okviru novog bonitetnog okvira za investicijska društva dobila mandat za izradu 18 regulatornih tehničkih standarda, triju provedbenih tehničkih standarda i šest smjernica u dijelu kriterija i pragova za investicijska društva za primjenu bankarske regulative, kapitalnih zahtjeva i sastava kapitala, postupaka nadzorne provjere, zahtjeva za objavu, varijabilnih primitaka, upravljanja, okolišnih, socijalnih i upravljačkih rizika i nadzorne konvergencije. Za potrebe izrade navedenih akata pri EBA-i je osnovana nova Podskupina za investicijska društva[88], u koju su imenovani i predstavnici Hanfe kao bonitetnog nadzornog tijela za investicijska društva. Tijekom godine pripremljene su i za javnu raspravu objavljene dvije smjernice i nacrti najznačajnijih regulatornih standarda povezanih s novim regulatornim zahtjevima za investicijska društva, koji bi se trebali početi primjenjivati u drugoj polovici 2021. godine. U okviru rada u navedenoj podskupini zaposlenici Hanfe sudjelovali su zajedno s predstavnicima HNB-a u pripremi materijala za sjednice Odbora nadzornih tijela EBA-e.

ESRB – Europski odbor za sistemske rizike

S obzirom na izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom, rad ESRB-a obilježio je tijekom 2020. povećan broj izdanih preporuka, kojima se nastojalo odgovoriti na materijalizaciju sistemskog rizika s početka godine. Odlukom Općeg odbora u travnju 2020. uveden je krizni način rada, koji je podrazumijevao povećanu učestalost sastanaka i fokusiranje glavnog dijela aktivnosti na pet prioritetnih područja, u kojima je koordinacija između nadležnih tijela u EU-u od posebne važnosti za zaštitu financijske stabilnosti. U tom je razdoblju doneseno više mjera povezanih s posljedicama programa kreditnih jamstava i drugih fiskalnih mjera zaštite realnog gospodarstva za financijski sustav, nelikvidnošću tržišta i njezinim posljedicama za upravitelje imovine i osiguravatelje, učinkom procikličkog smanjenja rejtinga obveznica na tržišta i subjekte u cijelom financijskom sustavu, ograničenjima isplate dividendi, otkupa dionica i drugih isplata na razini sustava te likvidnosnim rizicima koji proizlaze iz poziva na uplatu marže. Jedan od rezultata takvog kriznog načina rada bila je Preporuka o praćenju utjecaja moratorija na dugove na financijsku stabilnost te sustava državnih jamstava i drugih mjera fiskalne prirode poduzetih radi zaštite realnog gospodarstva kao odgovor na pandemiju. Uz nacionalno praćenje utjecaja donesenih mjera na financijsku stabilnost, Preporukom je predviđeno i redovito tromjesečno izvješćivanje ESRB-a o tim mjerama od strane nacionalnih makrobonitetnih tijela. Hanfa je, kao jedan od nositelja makrobonitetne politike u Hrvatskoj, postupala u skladu sa spomenutom Preporukom intenzivno prateći učinke mjera na stabilnost financijskog sustava i surađujući s ostalim nadzornim tijelima u Republici Hrvatskoj. Hrvatska je od strane ESRB-a ocijenjena kao potpuno usklađena sa spomenutom Preporukom. U svibnju je objavljena i Preporuka o ograničenju raspodjela tijekom pandemije bolesti COVID-19, kojom se nacionalnim makrobonitetnim tijelima preporučilo da u okviru svojih ovlasti destimuliraju društva za osiguranje i reosiguranje, investicijska društva, kreditne institucije i središnje druge ugovorne strane od raspodjela dobiti barem do početka 2021. godine. U prosincu 2020. godine ESRB je produljio spomenutu Preporuku o suzdržavanju od raspodjela dobiti određenih financijskih institucija koje dovode do smanjenja iznosa ili kvalitete vlastitih sredstava do 30. rujna 2021. godine. Pritom je naglašeno kako su isplate ipak moguće, no uz krajnji oprez u provođenju raspodjele, pri čemu smanjenje ne smije utjecati na pad solventnosti društava ispod konzervativnog praga koji je postavilo njihovo nadležno tijelo. Hanfa je i prije spomenute Preporuke ESRB-a donijela odluku o uvođenju privremene zabrane isplate dividende s obzirom na to da je bilo neophodno osigurati da društva za osiguranje poduzmu sve potrebne mjere kako bi zaštitila svoj kapitalni položaj i ostala u mogućnosti ispunjavati sve svoje obveze prema klijentima.

Od ostalih preporuka ističe se Preporuka o identifikaciji pravnih osoba, koja je izdana s ciljem daljnjeg promicanja upotrebe globalnog sustava identifikacijske oznake pravnog subjekta (engl. *Legal Entity Identifier* – LEI) za sve stranke u financijskim transakcijama. ESRB preporučuje da nadležna tijela nastave

88 Popis skupina EBA-e u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

ulagati i sistematizirati svoje napore na promicanju usvajanja i upotrebe oznake LEI, koristeći u tu svrhu različite regulatorne ili nadzorne ovlasti koje su im dodijeljene nacionalnim pravom ili pravom EU-a. U velikom dijelu izvještajnih obrazaca Hanfa već prikuplja podatke o oznaci LEI, a daljnje aktivnosti povezane s usklađivanjem s tom preporukom provest će se 2021. godine. Tijekom godine zaposlenici Hanfe redovito su sudjelovali na sastancima Savjetodavnog tehničkog odbora te Radne grupe za analize, a član Upravnog vijeća na sastancima Općeg odbora.[89]

IAIS – Međunarodno udruženje nadzornih tijela u osiguranju

Kako je godinu obilježila pandemija bolesti COVID-19, tako su i aktivnosti u IAIS-u od ožujka do lipnja 2020. bile intenzivno usmjerene na praćenje pandemije i njezina utjecaja na tržišta, regulatore i subjekte nadzora. Pandemija je kao glavna tema u sklopu IAIS-a ostala aktualna i preostali dio godine. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe sudjelovao je tako na šest dodatnih virtualnih sastanaka Izvršnog odbora IAIS-a[90], koji su bili organizirani prvenstveno zbog potrebe za raspravom o pandemiji i njezinu utjecaju na financijska tržišta s naglaskom na tržišta osiguranja, nadzorna tijela za osiguranja te rad i provedbu aktivnosti IAIS-a. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe na tim je sastancima iznosio aktualnosti iz zemlje i regije s obzirom na svoju ulogu predstavnika CEET regije (srednje i istočne Europe i Zakavkazja) u Izvršnom odboru IAIS-a te je s članovima Izvršnog odbora raspravljao i razmjenjivao iskustva i razmišljanja o utjecaju i posljedicama pandemije, kao i o koracima koji bi se trebali poduzeti s ciljem ublažavanja njezinih posljedica te onima potrebnim za nastavak rada i provođenja planiranih aktivnosti IAIS-a. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su i na sedam regularnih sastanaka Izvršnog odbora, godišnjoj raspravi Izvršnog odbora s dionicima tržišta osiguranja te na Glavnoj skupštini IAIS-a, koji su zbog izvanredne situacije većinom održani u virtualnom obliku.

U listopadu 2020., nakon isteka mandata od dvije godine, predsjednika Upravnog vijeća Hanfe članovi IAIS-a iz nadzornih tijela zemalja CEET regije izabrali su da u novom dvogodišnjem mandatu ponovno predstavlja tu regiju u Izvršnom odboru IAIS-a. Taj reizbor potvrdili su i članovi IAIS-a na Glavnoj skupštini IAIS-a održanoj u prosincu 2020. godine. U studenom 2020. na poziv Selekcijskog odbora predsjednik Upravnog vijeća obnovio je svoj mandat i u tom odboru.

Tijekom godine Hanfa je bila aktivna i u radu Makrobonitetnog odbora te Foruma za financijske inovacije, a svoje predstavnike nominirala je i u Radnu grupu za makrobonitetni nadzor te Odbor za reviziju i rizike. Također je sudjelovala na sastancima predstavnika iz zemalja koje se ubrajaju u tržišta u nastajanju i gospodarstva u razvoju. Značajne aktivnosti tijekom godine obuhvaćale su redovito sudjelovanje na sastancima navedenih odbora, pripremu raznih materijala i dokumenata IAIS-a te raspravu i razmjenu informacija s drugim članovima IAIS-a. Posebno se ističe sudjelovanje Hanfe u procjeni usklađenosti odredaba hrvatskih propisa povezanih s osiguranjem iz nadležnosti Hanfe s IAIS-ovim Temeljnim standardom osiguranja 19, koji se odnosi na vođenje poslova (engl. *Insurance Core Principle 19 – Conduct of Business*). Nakon što je IAIS-ov stručni tim proveo procjenu, utvrđena je vrlo visoka usklađenost hrvatskih propisa s navedenim standardom. Budući da je naglasak tijekom godine bio na pandemiji, Hanfa je IAIS-u u više navrata dostavljala informacije o regulatornim i nadzornim mjerama te drugim politikama koje je poduzela kao odgovor na krizu, čime je sudjelovala u izradi IAIS-ove baze podataka za potrebe razmjene važnih informacija povezanih s pandemijom između članova IAIS-a. Hanfa je sudjelovala i u projektu praćenja utjecaja pandemije na globalno tržište osiguranja (engl. *Covid-19 Sector-Wide Monitoring (SWM)*) na način da je dostavljala tražene podatke o hrvatskom tržištu osiguranja. Na temelju prikupljenih podataka IAIS je pripremio analizu i izvješće o utjecaju pandemije na globalno tržište osiguranja. Hanfa će u tom projektu sudjelovati i u 2021. godini.

89 Popis odbora i grupa ESRB-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

90 Popis odbora, foruma i grupa IAIS-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

Kako bi dodatno skrenula pozornost IAIS-a na regionalno tržište osiguranja i potaknula raspravu u sklopu IAIS-a o temama koje su značajne za regiju te dodatno ojačala suradnju s regulatorima tržišta osiguranja, Hanfa se prijavila za domaćinstvo IAIS-ova Globalnog seminara te je na sastanku Izvršnog odbora održanom u prosincu 2020. odlučeno kako će Hanfa biti domaćinom Globalnog seminara, koji bi se 2022. trebao održati u Dubrovniku.

IOPS – Međunarodna organizacija nadzornih tijela za mirovinske sustave

Kao članica IOPS-a Hanfa je u njegovu radu tijekom godine sudjelovala putem virtualnih sastanaka, uključujući glavni sastanak IOPS-a i sastanak tehničkog odbora IOPS-a, kao i na dva zajednička sastanka IOPS-a i Radne skupine za privatne mirovine Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (engl. *Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD). Uz redovne teme u vezi s mirovinskim sustavima i njihovim nadzorom na navedenim sastancima naglasak je bio na učincima pandemije bolesti COVID-19 na mirovinske sustave i na izazovima u nadzoru mirovinskih sustava u takvim okolnostima.

Ispunjavanjem upitnika te davanjem podataka i komentara Hanfa je sudjelovala u provedbi projekata IOPS-a povezanih s analizom nadzornih mjera u kontekstu pandemije, kibernetičkom otpornošću, investicijskim garancijama i supervizijom ulaganja mirovinskih fondova u infrastrukturu. Hanfa je također bila aktivna u razmjeni informacija s ostalim članicama IOPS-a u vezi s različitim pitanjima koje se tiču regulatornog okvira i nadzora kapitalizirane mirovinske štednje. Sudjelovala je i u redovnom godišnjem ažuriranju podataka o supervizorskom profilu mirovinskog sustava Republike Hrvatske, koji se objavljuje u zajedničkoj bazi podatka IOPS-a, OECD-a i Međunarodnog udruženja sustava socijalne sigurnosti (engl. *International Social Security Association* – ISSA), te ažuriranju podataka IOPS-a o naknadama i troškovima institucija koje pružaju usluge u području kapitalizirane mirovinske štednje.

OECD – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Hanfa redovno surađuje s OECD-om u području prikupljanja statističkih i kvalitativnih podataka o sustavu kapitalizirane mirovinske štednje. Tako je u protekloj godini pripremila i dostavila podatke o strukturi ulaganja, prihodima, troškovima i članstvu u mirovinskim fondovima i mirovinskom osiguravajućem društvu za potrebe zajedničke baze podataka OECD-a, IOPS-a i Svjetske banke. Također je ažurirala podatke koji se odnose na pravila ulaganja i ograničenja ulaganja koje OECD objavljuje u svojoj redovnoj godišnjoj publikaciji. Podaci povezani s kapitaliziranom mirovinskom štednjom u Republici Hrvatskoj na taj su način dostupni u statističkim pregledima i publikacijama OECD-a, uključujući i redovnu godišnju publikaciju "Mirovinska tržišta u fokusu" (engl. *Pension Markets in Focus*).

Hanfa također redovno surađuje s OECD-om u području zaštite potrošača, a 2020. je pristupila Međunarodnoj mreži za financijsku edukaciju OECD-a (engl. *International Network on Financial Education* – INFE). Više o sudjelovanju Hanfe u aktivnostima OECD-a u području zaštite korisnika financijskih usluga možete pronaći u Poglavlju 6. ovog izvješća, koje se odnosi na zaštitu potrošača i financijsku pismenost.

IOSCO – Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

Sudjelovanje Hanfe u radu IOSCO-a realizirano je tijekom godine kroz sudjelovanje članova Upravnog vijeća Hanfe na sastancima Odbora predsjednika, Odbora rastućih tržišta i tržišta u razvoju te Europskog regionalnog odbora, kao i kroz sudjelovanje u pisanim procedurama navedenih odbora. Početkom godine Hanfa se uključila u rad Mreže za financijske inovacije, a nastavila je biti aktivna i u Skupini za praćenje provedbe Multilateralnog memoranduma o razumijevanju (IOSCO MMoU).[91] Kao najznačajnije aktivnosti IOSCO-a u kojima je Hanfa sudjelovala tijekom godine ističu se razmjenjivanje informacija s drugim nad-

91 Popis odbora i skupina IOSCO-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

zornim tijelima na temelju IOSCO MMoU-a koji se odnosi na konzultacije i suradnju te razmjenu informacija, sudjelovanje u projektu tehničke pomoći na temu izrade priručnika za nadzor investicijskih društava i društava koja upravljaju imovinom / investicijskim fondovima te sudjelovanje u obilježavanju Svjetskog tjedna ulagatelja. Na temelju IOSCO-ova MMoU-a Hanfa je razmjenjivala informacije s drugim regulatorima, a u svrhu pomoći prilikom provedbe nadzornih aktivnosti. Program tehničke pomoći na temu izrade priručnika za nadzor financijskih usluga pokrenut je krajem godine i nastavit će se provoditi kroz 2021. godinu. Uz Hanfu, u programu sudjeluju nadležni regulatori iz drugih zemalja iz uže i šire regije. Svrha je programa izrada nadzornog priručnika za provođenje neposrednih nadzora, koji uključuje korake kao što su priprema za nadzor, provođenje nadzora, radnje nakon provedenog nadzora te izrada predložaka koji bi se koristili prilikom takvih aktivnosti. Iako Hanfa ima propisane interne akte za provođenje neposrednih i posrednih nadzora, ta je prilika iskorištena za razmjenu iskustava s drugim nadzornim tijelima, kao i potencijalno unaprjeđenje postojećih akata dobrim praksama koje su predstavili IOSCO-ovi treneri putem *online* seminara. Više informacija u vezi s aktivnostima obilježavanja Svjetskog tjedna ulagatelja nalazi se u poglavlju 6. ovog izvješća, koje se odnosi na o zaštitu potrošača i financijsku pismenost.

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija

U ožujku 2020. uspješno je završen *Twinning* projekt "Jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pridruživanja EU-u". Na poziv HNB-a Hanfa je u projektu sudjelovala u aktivnostima povezanima s područjem osiguranja, koje je u Republici Srbiji pod nadzorom Narodne banke Srbije. Tim Hanfinih stručnjaka sudjelovao je u misijama povezanim s temama transpozicije Direktive Solventnost II[92] i Direktive o distribuciji osiguranja[93] u nacionalno zakonodavstvo te temama o garancijskom fondu u osiguranju. *Twinning* projekt bio je usmjeren na kvalitetnu pripremu Narodne banke Srbije za pridruživanje Europskom sustavu središnjih banaka po stupanju Republike Srbije u članstvo EU-a. U provedbi projekta sudjelovao je konzorcij središnjih banaka Njemačke, Hrvatske i Rumunjske, uz uključivanje stručnjaka iz središnjih banaka Engleske, Austrije, Portugala, Slovačke i Slovenije, kao i iz njemačke Savezne agencije za nadzor financijskih usluga (*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* – BaFin) i Hanfe. Osim tema iz područja osiguranja, ostale aktivnosti obuhvaćene projektom bile su teme iz područja ekonomskih istraživanja, financijske stabilnosti, upravljanja deviznim rezervama, financijskog izvještavanja, međunarodne suradnje, liberalizacije kretanja kapitala, zaštite korisnika financijskih usluga, računovodstva te IT izvještavanja i upravljanja. Projektom su ostvareni svi planirani ciljevi te je uspješno realizirano svih 12 projektnih aktivnosti u okviru deset područja poslovanja Narodne banke Srbije. Ovaj *Twinning* projekt financirao je EU s 800.000 eura, a trajao je od rujna 2018. do ožujka 2020. godine.

U srpnju 2020. uspješno je završen *Twinning* projekt za podršku crnogorskim institucijama za nadzor financijskih usluga, a u čijoj su realizaciji, osim Hanfe, sudjelovali stručnjaci središnjih banaka Hrvatske, Njemačke i Nizozemske (HNB, Središnja banka Njemačke, Središnja banka Nizozemske – DNB) te stručnjaci BaFina. Riječ je o projektu naziva "Support to Regulation of Financial Services", putem kojeg su države članice EU-a pružale tehničku pomoć crnogorskim regulatorima financijskih usluga – Komisiji za tržište kapitala Crne Gore, Agenciji za nadzor osiguranja Crne Gore i Centralnoj banci Crne Gore. Projekt je financirao EU iznosom od 1,41 mil. eura, a trajao je od travnja 2018. do srpnja 2020. te su u tom razdoblju uspješno ostvareni svi planirani ciljevi i realizirane sve projektne aktivnosti. Cilj projekta bio je omogućavanje stabilnosti, održivosti i učinkovitosti financijskih usluga u Crnoj Gori, a kako bi se podržao razvoj privatnog sektora te povećala konkurentnost cjelokupnog gospodarstva. Provedbom projekta postignuto

92 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335/1

93 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, SL L 26

je usklađivanje crnogorskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a u dijelu financijskih usluga te su ojačani regulatorni i nadzorni kapaciteti crnogorskih institucija. Projekt je bio podijeljen u tri komponente (A – bankarstvo, B – osiguranje i C – tržište kapitala). Hanfa je sudjelovala u provedbi aktivnosti u sklopu komponente B – osiguranje, zajedno s BaFinom i DNB-om, te u provedbi aktivnosti komponente C – tržište kapitala, u suradnji s BaFinom. U području osiguranja Hanfine aktivnosti bile su usmjerene na implementaciju Direktive Solventnost II u Zakon o osiguranju Crne Gore, sustav izvještavanja subjekata nadzora te izravni i neizravni nadzor tržišta osiguranja. U području tržišta kapitala aktivnosti su bile usmjerene na pripremu Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, izmjenu i dopunu Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, pravilnike iz područja infrastrukture tržišta kapitala, investicijskih društava i prospekta te prijenos znanja, ali i praktičnih iskustava iz postupaka nadzora, uključujući i transparentnost izdavatelja vrijednosnih papira. Tijekom trajanja projekta, osim prijenosa znanja hrvatskih stručnjaka u Crnoj Gori, organizirani su i studijski posjeti crnogorskih stručnjaka Hanfi, a oni su pritom posjetili i ZSE, HGK, HUO, Hrvatsko aktuarsko društvo i Agenciju za nadzor tržišnog natjecanja te se sastali s predstavnicima društava za osiguranje i društava za upravljanje investicijskim fondovima. Bila je to još jedna prilika za prijenos iskustava u vezi s poslovanjem koje je usklađeno s regulatornim okvirom EU-a.

Zbog situacije s pandemijom koronavirusa tijekom godine nisu mogli biti organizirani studijski posjeti Hanfi, kao ni posjeti Hanfinih zaposlenika regulatorima u drugim zemljama. Bilateralna suradnja tako je bila usredotočena na razmjenu informacija i iskustava s drugim nadzornim tijelima, kao i razmjenu zakonodavnih rješenja povezanih s područjem nadzora. Hanfa je započela pregovore s Agencijom za nadzor financijskih usluga Republike Albanije u vezi s potpisivanjem Sporazuma kojim će se urediti razmjena podataka potrebnih za provedbu postupaka iz nadležnosti obaju regulatora, što uključuje postupke nadzora i licenciranja njihovih subjekata nadzora te tehničku suradnju. Iako već postoji sličan sporazum između dvije institucije, on uređuje razmjenu podataka samo u području tržišta kapitala te se novim sporazumom planiraju obuhvatiti i preostala dva segmenta financijskog tržišta u nadležnosti obiju institucija – tržište osiguranja i tržište kapitalizirane mirovinske štednje. Završetak pregovora i potpisivanje Sporazuma realizirani su početkom 2021. godine.

Međunarodnu suradnju obilježio je i izlazak UK iz EU-a s obzirom na to da je razdoblje od veljače do prosinca 2020. bilo prijelazno razdoblje tijekom kojeg su se društva iz UK-a koja su pružala usluge na području EU-a morala prilagoditi uzimajući u obzir činjenicu da će s početkom 2021. postati društva iz treće zemlje u odnosu na države članice EU-a. Hanfa je tako s regulatorima iz UK-a surađivala u vezi s pružateljima usluga iz UK-a i Gibraltara koji su prije Brexita na području Hrvatske izravno pružali svoje usluge na temelju tzv. putovnice.

8.3. Jačanje kapaciteta Hanfe kroz program potpore strukturnim reformama

U 2020. Hanfa je uspješno završila provedbu triju projekata koje je odobrila i financirala Europska komisija u okviru SRSP programa. Projektom "Integracija i unaprjeđenje nadzora na temelju rizika" ostvaren je cilj unaprjeđenja nadzora na temelju rizika na međusektorskoj i sistemskoj razini, unaprijeđena je i povećana učinkovitost cjelokupnog nadzornog procesa te su ojačani kapaciteti Hanfe u provođenju nadzora. Uspješno je implementiran i projekt "Unaprjeđenje nadzora na temelju rizika za sektor osiguranja", koji je svojevrsna dopuna prethodnog projekta s posebnim fokusom na efikasnijem korištenju postojećih nadzornih alata, kao i na uvođenju novih alata u području nadzora društava za osiguranje. Uspješno je priveden kraju i projekt "Uspostavljanje nadzora nad financijskim izvještajima izdavatelja", kojim je Hanfi osigurana tehnička pomoć pri implementaciji nadzora nad financijskim izvještajima izdavatelja, uvid u različite prakse europskih nadzornih tijela te edukacija zaposlenika.

Hanfi je kroz SRSP program odobren projekt povezan s edukacijom nacionalnih europskih regulatora na području osiguranja na temu nadzora i Solventnosti II. Projekt će provoditi EIOPA u suradnji s Europskom

komisijom, a početak njegove provedbe očekuje se u 2021. godini. Također, Hanfa je nastavila s izradom projektnih prijedloga za koje postoji mogućnost prijavljivanja za tehničku pomoć iz EU-a pa su tako u 2020. Hanfa i HNB zajednički prijavili projekt "Unaprjeđenje nadzora na temelju rizika nad sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma". Projekt je odobrila Europska komisija u sklopu Instrumenta za tehničku pomoć (TSI), a početak provedbe očekuje se u 2021. godini.

SRSP I TSI

SRSP je program potpore strukturnim reformama EU-a koji je osnovala Europska komisija za razdoblje od 2017. do 2020. godine. SRSP programom svim se zemljama članicama putem tehničke pomoći pružala potpora u izgradnji djelotvornijih institucija, jačih upravnih okvira i učinkovitih javnih uprava. Uredbom (EU) 2021/240 osnovan je Instrument za tehničku pomoć (TSI) za razdoblje 2021. do 2027. godine. TSI nastavlja se na SRSP i temelji se na iskustvu u izgradnji kapaciteta u državama članicama stečenome u okviru tog programa. Cilj je TSI-ja promicanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije EU-a podupiranjem napora država članica u provedbi reformi. Provedbu projekata koordinira Glavna uprava za potporu strukturnim reformama (DG REFORM) Europske komisije.

Sudjelovanje Hanfe u predsjedanju Republike Hrvatske Vijećem EU-a

Hanfa je sudjelovala u predsjedanju Republike Hrvatske Vijećem EU-a u prvoj polovici 2020. pružajući potporu Ministarstvu financija davanjem stručnih savjeta i sudjelovanjem u vođenju procesa povezanih s prijedlozima zakonodavnih propisa iz svoje nadležnosti. Ti su zakonodavni propisi za vrijeme predsjedanja Republike Hrvatske bili u postupku pregovora između Europskog parlamenta i Vijeća (tzv. trijalozi) ili u postupku postizanja općeg pristupa Vijeća, odnosno usuglašavanja stavova država članica koje prethodi trijalogu. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u aktivnostima predsjedanja kao predsjedatelji, zamjenici predsjedatelja i članovi radnih skupina za pojedine zakonodavne prijedloge, s tim da je dvoje zaposlenika Hanfe bilo privremeno zaposleno u Stalnom predstavništvu Republike Hrvatske pri EU-u na poslovima financijskih usluga.

Uzimajući u obzir posebno izazovne okolnosti predsjedanja na početku pandemije, postignuti su značajni rezultati u području nebankarskih financijskih usluga (u sklopu Radne skupine vijeća za financijske usluge). Za vrijeme hrvatskog predsjedanja započeti su trijalozi s Europskim parlamentom u vezi s Prijedlogom uredbe o okviru za oporavak i sanaciju središnjih ugovornih strana, nakon više od tri godine nemogućnosti postizanja dogovora na tom predmetu. Pod hrvatskim predsjedanjem pregovori su uspješno zaključeni, postignut je politički dogovor te je gotovo završen i tehnički rad na predmetu. Središnje druge ugovorne strane ključne su za stabilnost financijskih tržišta jer preuzimaju rizik druge ugovorne strane posredovanjem između prodavatelja i kupca i pružanjem jamstva da se transakcija može dovršiti. Cilj je tih pravila nacionalnim tijelima dati odgovarajuće alate za upravljanje krizama i rješavanje situacija u kojima središnje druge ugovorne strane uslijed značajnih poremećaja na tržištu mogu zapasti u poteškoće, što za posljedicu može imati nemogućnost ispunjavanja njihove osnovne funkcije. U slučaju da se pojave financijske poteškoće, tim se propisom stvaraju pretpostavke za očuvanje ključnih funkcija središnjih drugih ugovornih strana, a samim time i za očuvanje financijske stabilnosti. Time se ujedno doprinosi sprječavanju nastanka okolnosti u kojima bi bilo nužno da porezni obveznici snose troškove sanacije središnje druge ugovorne strane.

Za vrijeme hrvatskog predsjedanja također su uspješno dovršeni tehnički pregovori s Europskim parlamentom u vezi s Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja (engl. *crowdfunding*) za poduzeća. Za navedenu uredbu već je bio postignut politički dogovor za vrijeme prethodnog predsjedanja Finske. S obzirom na to da ta uredba predstavlja prvi regulatorni okvir za skupno financiranje na razini EU-a, usuglašavanje pojedinih tehničkih aspekata propisa bilo je posebno izazovno. Njom je uređeno poslovanje pružatelja

usluga skupnog financiranja koje se temelji na pozajmljivanju (engl. *lending based*), kao i ono koje se temelji na stjecanju vlasničkih udjela (engl. *equity based*). U tzv. *crowdfunding* paket, koji je finaliziran za vrijeme hrvatskog predsjedanja, bile su uključene i izmjene Direktive o tržištu financijskih instrumenata (Direktiva MIFID II)[94], koje su bile nužne kako bi se izbjegla primjena dvostrukih pravila na investicijska društva i kreditne institucije licencirane prema Zakonu o tržištu kapitala, kojima će biti dozvoljeno pružanje usluga skupnog financiranja u skladu s novom uredbom.

Također su započeti trijalozi s Europskim parlamentom u vezi s izmjenom Direktive o osiguranju od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (Direktiva MID)[95], iznimno važnog propisa za osiguravanje zaštite žrtava u prometnim nesrećama. Za vrijeme hrvatskog predsjedanja postignut je napredak u približavanju stavova Vijeća i Europskog parlamenta, no nije postignut politički dogovor te su se pregovori nastavili nakon završetka hrvatskog predsjedanja.

Osim potpore Ministarstvu financija, Hanfa je za vrijeme predsjedanja također pružila potporu Ministarstvu pravosuđa u vezi s Prijedlogom uredbe o pravu koje se primjenjuje na učinke ustupanja potraživanja na treće osobe.

Zaposlenici Hanfe također su za vrijeme hrvatskog predsjedanja kao stručna podrška bili uključeni u pripreme Ministarstva financija za sastanke Odbora za financijske usluge Vijeća EU-a te sastanke Vijeća za ekonomske i financijske poslove.

8.4. Inovacijski hub

Tijekom godine gotovo je 20 različitih subjekata stupilo u interakciju s Inovacijskim hubom Hanfe. Za razliku od godine prije, u 2020. svi subjekti koji su se obraćali Inovacijskom hubu bili su oni koji financijske usluge ne pružaju izravno, dakle različiti pružatelji tehnoloških usluga i *start-upovi*. Upiti su bili različite prirode, a najčešće su se odnosili na informacije u vezi s uvjetima obavljanja regulirane djelatnosti i provođenja postupaka pred Hanfom, demonstracije proizvoda (uz povratnu informaciju Hanfe) te sastanke, intervjue, prezentacije itd. S namjerom poticanja aktivne suradnje s različitim dionicima predstavnici Inovacijskog huba bili su sudionici deset konferencija i panel-rasprava. To je uključivalo sudjelovanje na događajima u suradnji s akademskom zajednicom, tehnološke i *start-up* konferencije, ali i suradnju s Predstavništvom Europske komisije u vezi s organizacijom javne rasprave o Strategiji za digitalne financije / akcijskom planu za FinTech. U organizaciji Hanfe održana je krajem 2020. međunarodna panel-rasprava na temu "The EU regulatory framework for crypto assets and DLT pilot regime: A balancing act or a regulation that could stifle innovation?", a na kojoj su sudjelovali predstavnici industrije iz Francuske, Austrije, Švicarske i Poljske. Kao i do sada, predstavnici Hanfe sudjelovali su u radu odbora međunarodnih tijela posvećenih financijskim inovacijama, kao što su Forum za financijske inovacije IAIS-a, Stalni odbor za financijske inovacije ESMA-e te Europski forum za podršku inovacijama (engl. *European Forum for Innovation Facilitators*), a tijekom godine priključili su se i radu Mreže za financijske inovacije u sklopu IOSCO-a. U okviru rada navedenog Foruma IAIS-a i Mreže IOSCO-a predstavnici Hanfe sudjeluju u operativnim radnim skupinama koje analiziraju implementaciju tehnologije distribuirane glavne knjige (engl. *Distributed Ledger Technology* – DLT) u financijskoj industriji.

94 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

95 Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, CELEX: 52018PC0336

Sudski postupci

9. Sudski postupci

Hanfa redovito sudjeluje u sudskim postupcima kao ovlašteni tužitelj u prekršajnim postupcima te kao tuženik u upravnim sporovima po tužbama povodom upravnih akata Hanfe. U skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima, Hanfa kao ovlašteni tužitelj podnosi optužne prijedloge Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu (kao isključivo stvarno i mjesno nadležnom sudu) i Financijskom inspektoratu Ministarstva financija Republike Hrvatske, a zaposlenici Hanfe aktivno sudjeluju u navedenim prekršajnim postupcima (odlascima na rasprave, sastavljanjem očitovanja te poduzimanjem svih drugih radnji za koje je Hanfa po zakonu ovlaštena kao ovlašteni tužitelj). Na postupke koje u okviru svoje nadležnosti provodi Hanfa primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku[96] ako zakonom nije drugačije propisano. Hanfa kao javnopravno tijelo vodi upravne postupke u jednom stupnju, stoga se protiv akata Hanfe može pokrenuti upravni spor u kojem Hanfa kao stranka aktivno sudjeluje. Na temelju kazneno-postupovnih propisa Hanfa, u slučaju saznanja da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti, podnosi kaznenu prijavu državnom odvjetništvu.

9.1. Prekršajni postupci[96]

Hanfa je tijekom 2020. pred nadležnim Općinskim prekršajnim sudom u Zagrebu pokrenula dva prekršajna postupka. Navedeni prekršajni postupci proizašli su iz predstavki potrošača u području tržišta osiguranja radi kršenja odredaba Zakona o obveznim osiguranjima u prometu[97]. Radi se o prekršajima u kojima počinitelji nisu oštećenicima u zakonom propisanom roku dostavili obrazloženu ponudu odnosno utemeljeni odgovor na njihov odštetni zahtjev te iz razloga što oštećenicima nisu u istom roku isplatili iznos naknade štete ili nespornog dijela štete kao predujam. U jednom od navedenih postupaka donesena je nepravomoćna presuda kojom su okrivljenici oglašeni krivima te su im izrečene novčane kazne. Predmet se povodom žalbe okrivljenika nalazi na drugostupanjskom sudu. U drugome postupku donesen je prekršajni nalog kojim su također okrivljenici oglašeni krivima te su im izrečene novčane kazne, ali su na njega okrivljenici uložili prigovor te je postupak nastavljen i još je u tijeku.

Od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2020. Hanfa je podnijela ukupno 496 optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnog postupka.

96 NN, br. 47/09

97 NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14

Slika 9.1.1. Prikaz prekršajnih postupaka po subjektima nadzora u razdoblju od 2006. do kraja 2020. (u %)

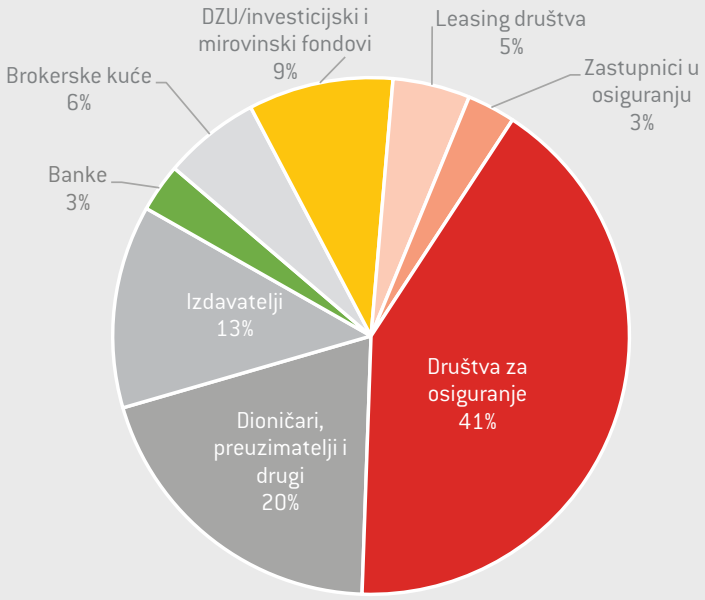

Izvor: Hanfa

U Prekršajnom zakonu[98] predviđena je mogućnost da ovlašteni tužitelj i okrivljenik pregovaraju o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanje o izboru i visini sankcije. Imajući u vidu opće trendove alternativnog rješavanja sudskih sporova, navedena mogućnost rezultirala je s 26 pravomoćno osuđujućih presuda u razdoblju od 2014. do 2020. godine.

Slika 9.1.2. Udio pravomoćnih presuda na temelju sporazuma u odnosu na podnesene optužne prijedloge od 2014. do 2020. (u %)

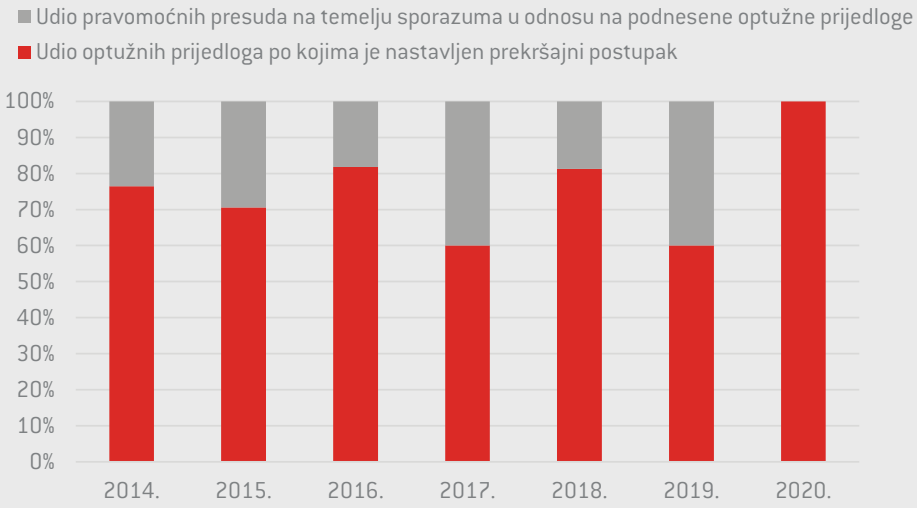

Napomena: U pravomoćne presude na temelju sporazuma stranaka za 2016. uvršten je jedan sporazum koji je sklopljen i pravomoćno potvrđen te godine, a za koji je optužni prijedlog podnesen 2012. kada u Prekršajnom zakonu još nije postojao institut sporazumijevanja ovlaštenog tužitelja i okrivljenika.

Izvor: Hanfa

98 NN, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18

Po optužnim prijedlozima Hanfe, u pravomoćno okončanim prekršajnim postupcima, nadležni sudovi, odnosno Financijski inspektorat, u razdoblju od 2006. do 2020. okrivljenicima su izrekli novčane kazne u ukupnom iznosu od 17,9 mil. kuna, što prosječno na godišnjoj razini iznosi 1,2 mil. kuna (pravomoćno izrečenih novčanih kazni). Naplaćene novčane kazne po pravomoćnim odlukama prihod su državnog proračuna. Hanfa nije ovlaštena pokretati odnosno provoditi postupak izvršenja pravomoćnih odluka već taj postupak, u skladu s odredbama Prekršajnog zakona, provode nadležna tijela na zahtjev suda odnosno drugog nadležnog tijela koje je donijelo odluku, osim ako sud sam ne izvršava svoju odluku.

Slika 9.1.3. Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni po okrivljenicima za razdoblje od 2006. do 2020. (u mil. kuna)

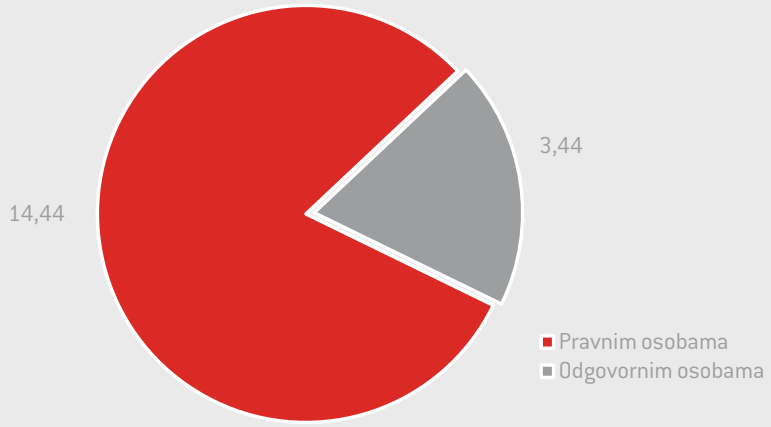

Izvor: Hanfa

U svim relevantnim propisima EU-a koji uređuju financijsko tržište, a koji su sastavni dio pravnog poretka Republike Hrvatske, kontinuirano se naglašava potreba da sankcije za protupravna postupanja iz ove domene budu učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Navedeni su zahtjevi u korelaciji s generalnom prevencijom, sadržanom u odredbama Prekršajnog zakona, kojom se nastoji utjecati na ostale sudionike na financijskom tržištu da ubuduće ne čine prekršaje, a sve u cilju promicanja i očuvanja stabilnosti financijskog sustava. Iz navedenih razloga, iznimno je bitno da u prekršajnim postupcima koje pokreće Hanfa ne nastupi zastara progona, a što se ranije, uslijed sporosti i neaktivnosti sudova, znalo događati u nizu predmeta.

Slika 9.1.4. Udio predmeta okončanih zastarom prikazan po godinama u razdoblju od 2006. do 2020.

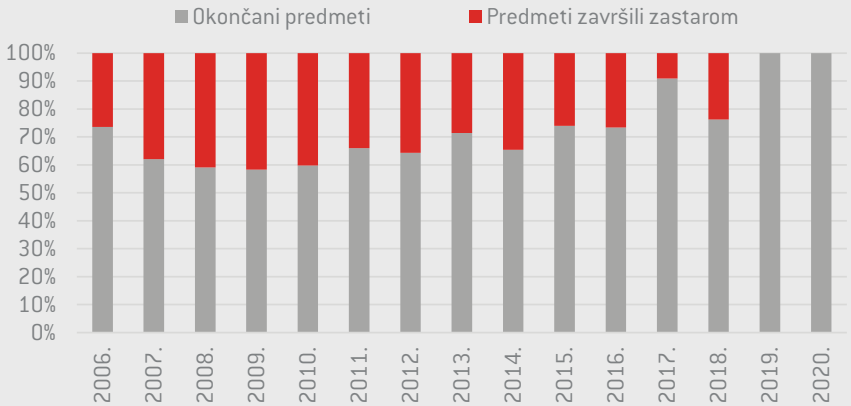

Izvor: Hanfa

9.2. Upravni sporovi

Protiv odluka Hanfe pokrenuto je šest upravnih sporova podnošenjem tužbi pred Upravnim sudom u Zagrebu. Hanfa je na navedene tužbe, u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima[99], dala odgovore te dostavila zatražene spise sudu. U postupcima pokrenutim na temelju navedenih tužbi, kao i tužbi iz prethodnih godina, zaposlenici Hanfe dostavljali su očitovanja i pristupali na rasprave održane pred Upravnim sudom u Zagrebu kao mjesno nadležnom sudu prema prebivalištu odnosno sjedištu tužitelja. Od ukupno šest pokrenutih upravnih sporova, pet je pokrenuto protiv odluka iz područja osiguranja dok je jedan upravni spor pokrenut protiv odluke iz područja tržišta kapitala. Tri upravna spora iz područja osiguranja okončana su donošenjem rješenja o obustavi postupka jer su tužitelji u njima povukli tužbe. Ostali su postupci su tijeku.

Slika 9.2.1. Presjek ishoda upravnih sporova po godinama za razdoblje od 2006. do 2020. (u %)

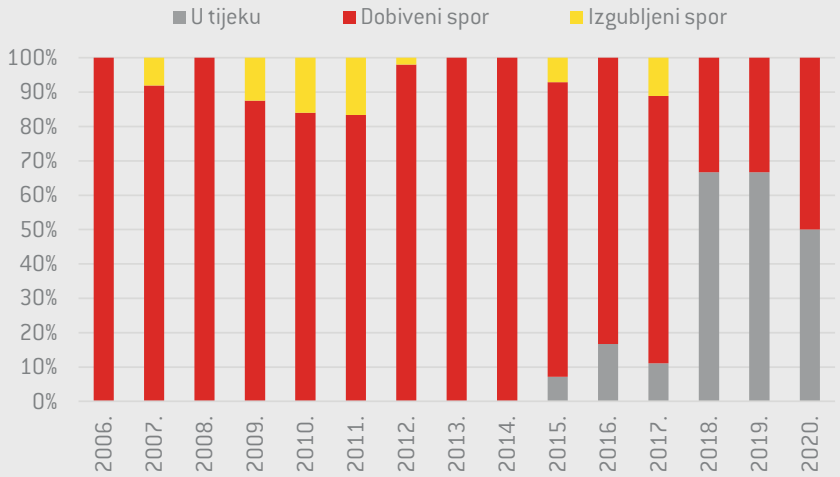

Izvor: Hanfa

9.3. Kaznene prijave

Tijekom 2020. godine Hanfa je utvrdila da postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela za koje se progoni po prijedlogu te je stoga nadležnom državnom odvjetništvu podnesen prijedlog za pokretanje kaznenog postupka radi kaznenog djela povrede tajnosti pisama i drugih pošiljaka opisanog i kažnjivog prema članku 142. stavku 1. Kaznenog zakona[100].

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2020. nadležnom državnom odvjetništvu podnijela ukupno 50 kaznenih prijava.

9.4. Postupci radi naplate potraživanja

Tijekom 2020. nad jednim od dužnika otvoren je stečajni postupak te je Hanfa kao stečajni vjerovnik podnijela stečajnu prijavu i prijavila svoje potraživanje u stečajnu masu. Hanfa pred nadležnim Trgovačkim sudovima u svojstvu stečajnog vjerovnika sudjeluje u tri stečajna postupka radi naplate potraživanja

99 NN, br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17

100 NN, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19

Hanfe prema subjektima nadzora s osnove naknade koju su oni dužni plaćati Hanfi. Parnični postupci koji su inicijalno bili pokrenuti prema subjektima nadzora u prekidu su zbog nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka u skladu s odredbama Stečajnog zakona[101] i Zakona o parničnom postupku[102]. Stečajni postupci su u tijeku.

101 NN, br. 71/15, 104/17

102 NN, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19

Poslovanje Hanfe

10. Poslovanje Hanfe

Upravljanje ljudskim resursima temelji se na razvijanju i stalnom unaprjeđivanju funkcija ljudskih resursa s ciljem zapošljavanja, profesionalnog razvoja i zadržavanja zaposlenika koji će svojim kvalitetnim i učinkovitim radom ostvarivati ciljeve Hanfe u skladu s njezinim temeljnim vrijednostima. Osnovni su prioriteti razvoj kompetencija zaposlenika te njihovo unapređivanje u svim segmentima. S tim ciljem kontinuirano se ulaže u stručno usavršavanje zaposlenika, od seminara preko certificiranih edukacija do poslijediplomskih specijalističkih i doktorskih studija. Protekla godina bila je izuzetno izazovna s obzirom na cjelokupnu epidemiološku situaciju i udaljeni rad, koji je takva situacija nametnula kao nužnost, a sa stajališta upravljanja ljudskim resursima bila je vrlo zahtjevna. Osim toga, provedene organizacijske promjene prilagodile su poslovanje Hanfe stvarnim životnim potrebama.

10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi

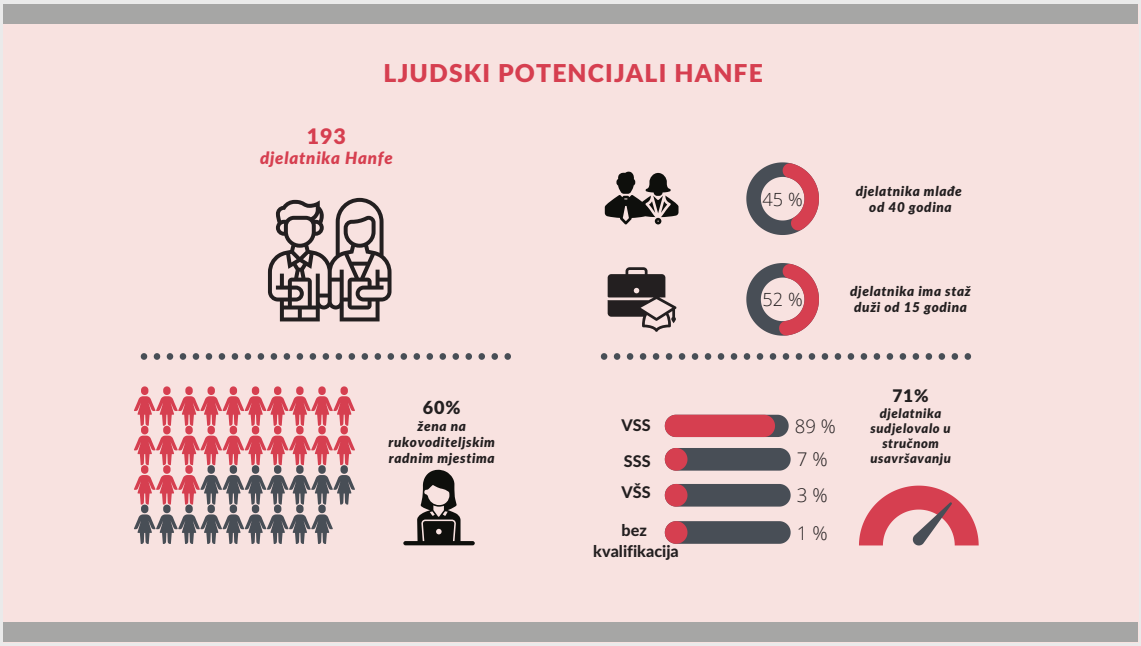

Na čelu Hanfe nalazi se Upravno vijeće, koje se sastoji od predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana. Od imenovanja početkom 2018. od strane Hrvatskog sabora na prijedlog Vlade Republike Hrvatske sastav je Upravnog vijeća sljedeći: predsjednik dr. sc. Ante Žigman te članovi dr. sc. Tomislav Ridzak, Antun Palarić, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Članovi Upravnog vijeća izmjenjuju se na mjestu zamjenika predsjednika svakih 18 mjeseci.

Upravno vijeće na sjednicama donosi odluke iz djelokruga i nadležnosti Hanfe. Za donošenje odluke potrebna je većina od najmanje tri glasa, pri čemu predsjednik i članovi Upravnog vijeća ne mogu biti suzdržani od glasovanja. Na 53 sjednice koje su održane tijekom 2020. doneseno je 779 odluka.

Savjet Hanfe savjetodavno je tijelo Hanfe, koje se sastoji od devet članova. Tri člana imenuje Vlada Republike Hrvatske, pet članova biraju predstavnici udruga subjekata nadzora pri HGK-u, a predsjednik Uprave Hanfe član je po službenoj dužnosti. Uloga je Savjeta Hanfe davanje mišljenja te stručnih i znanstvenih

savjeta sa svrhom razvoja nadzorne prakse. Članovi Savjeta Hanfe tijekom 2020. bili su dr.sc. Ante Žigman, Damir Vanđelić, Kristijan Buk, Ivana Gažić, Josip Glavaš, Marko Juranić, Ivana Ravlić Ivanović, Ivana Žepić i Novka Simić. Savjet Hanfe u protekloj je godini održao tri sjednice, i to 10. lipnja, 28. rujna i 30. studenoga.

Pod izravnom nadležnošću Upravnog vijeća nalazi se Ured glavnog tajnika, čija je svrha osiguravanje redovitog poslovanja Hanfe u području upravljanja općim i administrativnim poslovima, financijama, ljudskim resursima te informatičkim i aplikativnim sustavima. Glavna tajnica Hanfe je Vesna Kadić.

Temeljne funkcije Hanfe, koje se ogledaju u nadzornim, normativnim, analitičkim, pravnim, komunikacijskim i međunarodnim aktivnostima opisanima u prethodnim poglavljima, organizirane su kroz pet sektora te sedam ureda.

Slika 10.1.1. Organigram

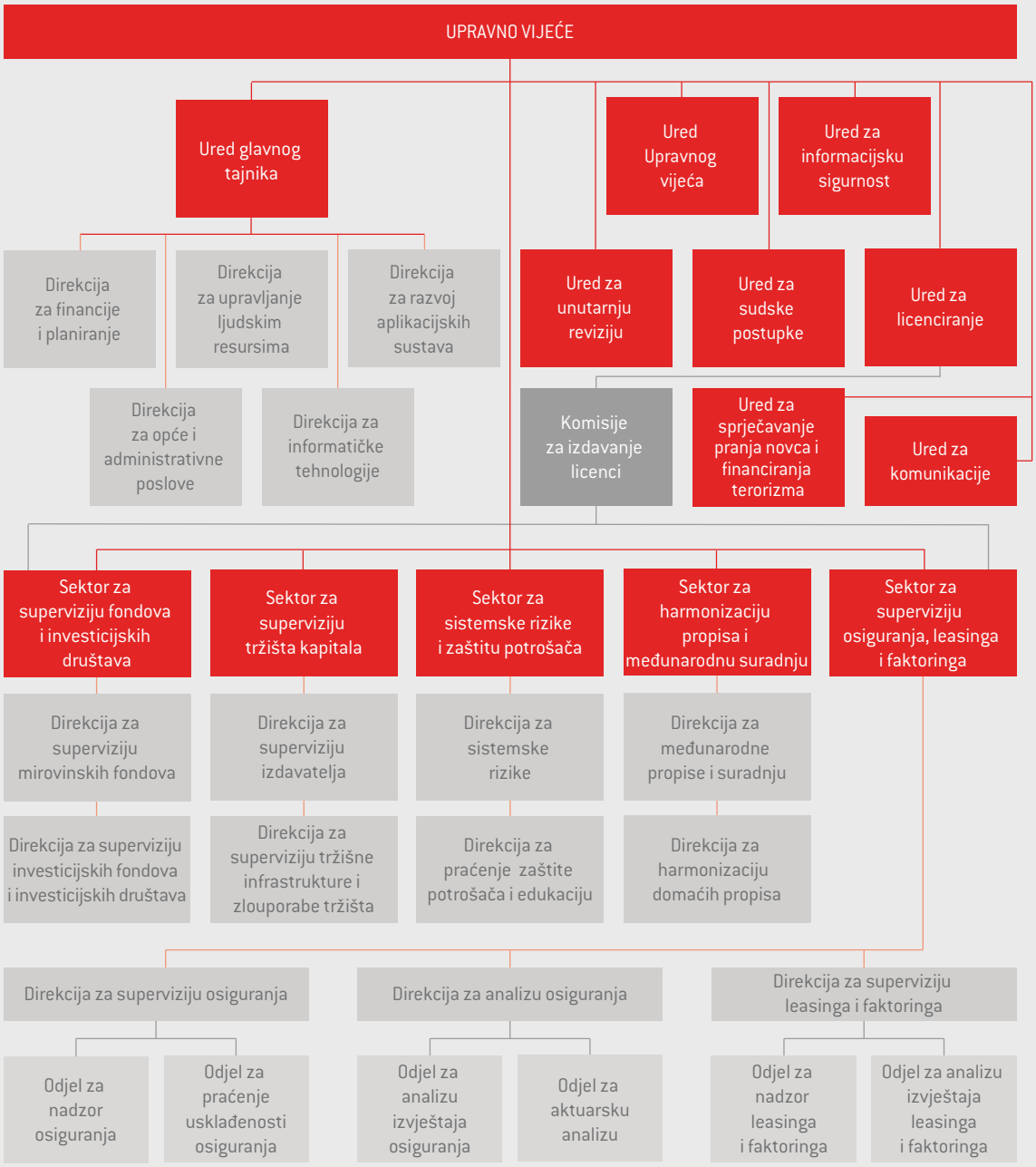

Početkom 2020. provedena je djelomična reorganizacija radi poboljšanja provedbe dijela aktivnosti. U Sektoru za superviziju osiguranja, leasinga i faktoringa uspostavljena je Direkcija za analizu osiguranja, a unutar svih njegovih triju direkcija uspostavljena su po dva odjela. U Uredu glavnog tajnika osnovana je Direkcija za razvoj aplikacijskih sustava. Uspostavljena su i dva nova ureda – Ured za komunikacije i Ured za sprječavanje pranja novca.

Broj zaposlenih krajem 2020. godine bio je 193, od čega su tri osobe bile zaposlene na određeno vrijeme. U skladu s prijašnjim trendom malog porasta broja zaposlenika, u 2020. došlo je do povećanja broja zaposlenih za 6, odnosno za 3 %.

Veća zastupljenost osoba ženskog spola na rukovodećim pozicijama u skladu je s njihovom većom zastupljenosti u ukupnom broju zaposlenika, iz čega je vidljivo da u Hanfi žene imaju podjednaku mogućnost za zapošljavanje na rukovodećim pozicijama kao i muškarci.

Slika 10.1.2. Broj zaposlenika po dobnim razredima

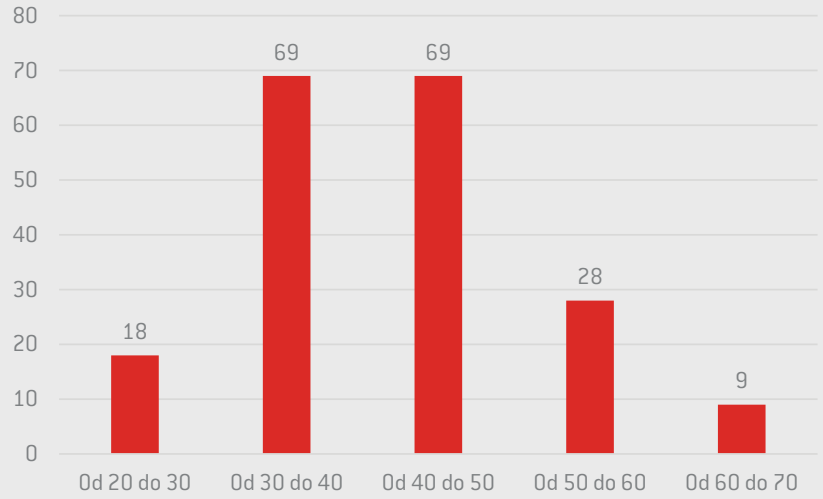

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2020. prosječna dob zaposlenika bila je 42 godine, a 45 % zaposlenika bilo je mlađe od 40 godina. Do 5 godina ukupnog staža imalo je 12 % zaposlenika, između 5 i 15 godina 36 % zaposlenika, a više od 15 godina radnog staža imalo je 52 % zaposlenika. Takva distribucija ukupnog radnog staža osigurava visoku razinu akumuliranih znanja i vještina, kao i postupan prijenos znanja sa zaposlenika s duljim na zaposlenike s kraćim stažem, što doprinosi osiguravanju kontinuiteta poslovanja. Prosječan ukupni radni staž iznosio je 16,2 godine.

Zaposlenici su se tijekom 2020. najčešće usavršavali u području ekonomije, prava, informatike i rukovoditeljskih vještina. U prosjeku je svaki zaposlenik pohađao dvije edukacije, a 71 % zaposlenika bilo je uključeno u barem jedan oblik stručnog usavršavanja.

Slika 10.1.3. Najčešća zvanja zaposlenika s visokom stručnom spremom

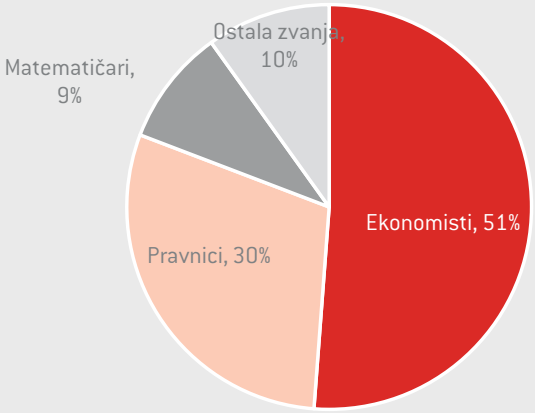

Izvor: Hanfa

10.2. Poslovanje interne revizije

Unutarnja revizija provodi se prema planu sastavljenom na temelju zahtjeva sustava financijskog upravljanja i kontrola te zahtjeva poslovanja Hanfe, u skladu s važnosti poslovnih procesa, rizičnosti i drugim parametrima. Ured za unutarnju reviziju proveo je tijekom 2020. unutarnje revizije u području sustava upravljanja poslovima posrednog i neposrednog nadzora leasing i faktoring društava, sustava upravljanja poslovima licenciranja, procesa u vezi s obavljanjem poslova upravnog postupka nadzora, poslovnih procesa obračuna putnih naloga te procesa upravljanja u vezi s usklađenosti s Općom uredbom o zaštiti podataka[103]. Dane preporuke unutarnje revizije pridonose poboljšanju kvalitete poslovnih procesa i povećanju efikasnosti poslovanja.

10.3. Informacijska sigurnost Hanfe

Hanfa je tijekom 2020. u svojstvu nadležnog tijela za sektor infrastrukture financijskog tržišta provela nadzor mjera kibernetičke sigurnosti operatora ključne usluge mjesta trgovanja u skladu sa Zakonom o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga. Tijekom godine poduzete su sve potrebne mjere za zaštitu informacijskog sustava Hanfe od kibernetičkih napada. Mjere za zaštitu klasificiranih podataka s kojima se postupa u Hanfi provode se u skladu sa Zakonom o informacijskoj sigurnosti[104]. Provode se i mjere za zaštitu osobnih podataka koje Hanfa obrađuje u skladu sa svojim zakonskim obavezama. Ured za informacijsku sigurnost sudjelovao je, u suradnji sa Sektorom za superviziju osiguranja, leasinga i faktoringa, u neposrednom nadzoru kvalitete informacijskog sustava subjekata nadzora te je surađivao s drugim organizacijskim jedinicama Hanfe u ispunjavanju obaveza prema europskim regulatornim agencijama. Ujedno, Ured za informacijsku sigurnost sudjelovao je u *Twinning* projektu povećanja kompetencija crnogorskog regulatora u području nadzora kvalitete informacijskih sustava.

103 SL L 119, 25. 5. 2018.

104 NN, br. 79/07

10.4. Informatički sustavi Hanfe

S obzirom na eskalaciju pandemije te potres koji je pogodio Zagreb i njegovu okolicu, godina 2020. sa sobom je donijela niz izazova na koje je bilo potrebno odgovoriti odgovarajućom sistemskom podrškom i programskim rješenjima. Glavna zadaća bila je osigurati kontinuitet poslovanja i omogućiti udaljen rad zaposlenicima Hanfe. Potreba za izmjenama bila je prisutna kako na klijentskoj opremi tako i na mrežnoj infrastrukturi, mobilnim uređajima, a i na udaljenoj podršci. Zaposlenicima je omogućen udaljen rad kako bi se spriječilo širenje pandemije, odgovorilo na izazove te prilagodilo novonastalim okolnostima.

Da bi se podržao novi način rada, u standardno poslovno okruženje uvedeni su alati za održavanje video i telekonferencijskih sastanaka. U sklopu nabave usluga internetske veze ugovorena je veća brzina prijenosa podataka kako bi se osigurao nesmetan rad koji je zbog novonastale situacije i udaljenog pristupa generirao i veći mrežni promet. Svim zaposlenicima koji ga još nisu imali, nabavljeno je prijenosno računalo i omogućena udaljena korisnička podrška. U narednom razdoblju planirano je daljnje olakšavanje udaljenog rada zaposlenicima na način da im se pruži mogućnost komunikacije putem mobilnih uređaja te dizanje sigurnosti na novu razinu, koja odgovara na izazove nastale udaljenim radom.

Tijekom 2020. u produkciju je puštena internetska stranica novaczasutra.hr s ciljem podizanja financijske pismenosti građana.

Radi poboljšanja kvalitete rada djelatnika Hanfe završena je nadogradnja sustava za upravljanje elektroničkim sadržajem i nadogradnja sustava za upravljanje uredskim poslovanjem. Kao reakcija na nastalu pandemiju uvedena su dodatna unaprjeđenja sustava za praćenje kontinuirane edukacije zaposlenika društva za osiguranje koji obavljaju poslove distribucije osiguranja za društvo za osiguranje i posrednika iz registra Hanfe.

Rad Direkcije za informatičke tehnologije reformiran je izdvajanjem u zasebnu cjelinu Direkcije za razvoj aplikacijskih sustava. Radom direkcija i dalje se upravljalo putem redovitih sastanaka IT odbora, , u sklopu kojih su na periodičkoj bazi revidirane završene, aktivne i planirane aktivnosti te su se prema potrebi definirali prioriteti i novi zahtjevi.

10.5. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa svoje financijsko i računovodstveno poslovanje vodi u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija[105] te podzakonskim propisima donesenim na temelju tog Zakona.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 30,9 mil. kuna.

Tablica 10.5.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2020. (u tis. kn)

AKTIVA	30.920	Udio u aktivi
Nefinancijska imovina	8.407	27,2%
Financijska imovina	22.513	72,8%
PASIVA	**30.920**	**Udio u pasivi**
Obveze	8.398	27,2%
Vlastiti izvori	22.522	72,8%

Napomena: Detaljna bilanca Hanfe objavljena je na internetskoj stranici Hanfe.

Izvor: Hanfa

105 NN, br. 121/14

U 2020. Hanfa se, u skladu s člankom 20. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[106], financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge. Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2020. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2020. godinu[107], dok su vrsta i visina naknada koje je Hanfa naplatila za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2020. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada Hanfe[108]. Ukupno ostvareni prihodi u 2020. iznosili su 77,5 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 74,7 mil. kuna.

Prihodi

Od ukupno ostvarenih prihoda u 2020. godini 76,3 mil. kuna, odnosno 98,3 % odnosilo se na prihode po posebnim propisima, koji obuhvaćaju prihode ostvarene iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, prihode od naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe te ostale prihode po posebnim propisima. Prihodi od imovine, prihodi od donacija i ostali prihodi, ostvareni u ukupnom iznosu od 1,2 mil. kuna, činili su 1,7 % ukupnih prihoda.

Tablica 10.5.2. Sažeti prikaz prihoda ostvarenih u 2020. (u tis. kn)

Skupina prihoda	77.553
Prihodi po posebnim propisima	76.260
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2020. godinu	*72.500*
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	*3.633*
Ostali prihodi po posebnim propisima	*127*
Prihodi od imovine	8
Prihodi od donacija	256
Ostali prihodi	1.029

Izvor: Hanfa

Kao i u prethodnim godinama, u 2020. najznačajniji udjel unutar prihoda po posebnim propisima (95,1 %) imali su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2020. godinu, dok su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe činili 4,8 %. Ostali prihodi po posebnim propisima činili su 0,1 %. Struktura spomenutih prihoda prikazana je u tablici 10.5.3.

Tablica 10.5.3. Prihodi od naknada ostvareni u 2020. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2020.	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	42.200	58,2%
Prihodi od društava za osiguranje i društava za reosiguranje	9.069	12,5%
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	7.785	10,7%
Prihodi od investicijskih društava	4.633	6,4%
Prihodi od leasing društava	4.569	6,3%

106 NN, br. 12/12

107 NN, br. 2/20

108 NN, br. 26/19

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2020.	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1.483	2,0%
Prihodi od izdavatelja	1.018	1,4%
Prihodi od distributera osiguranja i distributera reosiguranja	644	0,9%
Prihodi od Zagrebačke burze	418	0,6%
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	259	0,4%
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	238	0,3%
Prihodi od faktoring društava	184	0,3%
Ukupno	**72.500**	**100,0%**

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	1.393	38,3%
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	443	12,2%
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	436	12,0%
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	310	8,5%
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	254	7,0%
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	227	6,2%
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	153	4,2%
Prihodi od naknada za pohađanje obrazovnog programa za brokera, investicijskog savjetnika, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva	105	2,9%
Prihodi ostvareni na temelju ZMOD-a	93	2,6%
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a	84	2,3%
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	78	2,1%
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	52	1,4%
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe EMIR	5	0,1%
Ukupno	**3.633**	**100,0%**

Izvor: Hanfa

Najveći udjel u ostvarenim prihodima od subjekata nadzora činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima, koji su iznosili 42,2 mil. kuna te su u odnosu na 2019. bili veći za 3,6 mil. kuna odnosno 9,4 %.

Najveći iznos prihoda od pruženih usluga iz svoje nadležnosti Hanfa je ostvarila na temelju odredaba ZOS-a, po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja.

Ukupno izvršenje prihoda u odnosu na Financijski plan Hanfe za 2020. iznosilo je 98,4 %. Prihodi po posebnim propisima bili su manji u odnosu na plan za 1,6 mil. kn, prvenstveno zbog oslobađanja dijela subjekata nadzora od plaćanja naknade za 2020. godinu. Prihodi od imovine i ostali prihodi premašili su planirane vrijednosti za 393 tis. kn (zbog više prihoda od refundacija, naknada ostvarenih u sklopu *Twinning* projekata u kojima je sudjelovala Hanfa te više prihoda od pozitivnih tečajnih razlika), dok su prihodi od donacija ostvareni u 100 %-tnom iznosu. U odnosu na 2019. ukupni prihodi bilježe rast od 2,5 %.

Rashodi

Najveći udjel u ostvarenim rashodima u 2020. činili su rashodi za radnike (65,2 %), koji su iznosili 48,7 mil. kuna te su bili za 6,3 mil. kuna, odnosno 14,8 % veći u odnosu na 2019. godinu. Rast rashoda za radnike rezultat je većeg broja radnika, veće osnovice za obračun plaće, kao i upućivanja radnika na rad u Stalno predstavništvo RH pri EU-u radi poslova predsjedanja RH Vijećem EU-a.

Materijalni rashodi činili su 29 % ukupnih rashoda te su u odnosu na 2019. bili manji za 524 tis. kuna, odnosno 2,4 %. Na smanjenje materijalnih rashoda utjecala je epidemiološka situacija uzrokovana pandemijom koronavirusa, zbog koje je dio aktivnosti bio otkazan i/ili odgođen.

U 2020. Hanfa je nastavila s obilježavanjem Svjetskog dana potrošača te je školi odabranoj putem nagradnog natječaja na temu "Kako postati zeleni potrošač" donirala pametnu klupu. Osim toga, u 2020. je nastavila i sa stipendiranjem studenata. Navedeni rashodi uključeni su u skupinu donacija.

Tablica 10.5.4. Sažeti prikaz rashoda ostvarenih u 2020. (u tis. kn)

Skupina rashoda	74.697
Rashodi za radnike	48.698
Materijalni rashodi	21.635
Naknade troškova radnicima	*1.934*
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	*276*
Rashodi za usluge	*10.762*
Rashodi za materijal i energiju	*1.851*
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	*6.812*
Rashodi amortizacije	3.053
Financijski rashodi	91
Donacije	157
Ostali rashodi	1.063

Izvor: Hanfa

U odnosu na Financijski plan Hanfe za 2020. ostvareni rashodi bili su manji za 3,7 mil. kuna, odnosno za 4,7 %. Najveća ušteda ostvarena je na materijalnim rashodima, i to zbog otkazivanja sastanaka, službenih putovanja i događaja u vezi s predsjedanjem RH Vijećem EU-a, do kojeg je došlo zbog epidemiološke situacije uzrokovane pandemijom. Iz istog razloga odgođen je ili otkazan dio planiranih nabava dugotrajne imovine, što je utjecalo na smanjenje rashoda amortizacije.

U 2020. Hanfa je ostvarila pozitivan rezultat poslovanja te je u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga višak prihoda nad rashodima u iznosu od 2,9 mil. kuna dana 9. ožujka 2021. uplatila u državni proračun.

Na temelju samoprocjene sustava financijskog upravljanja i kontrola, koja se provodi u skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti[109], Hanfa je u 2020. pripremila Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2019. godinu. Na osnovi provedene samoprocjene prema propisanim kriterijima u sustavu nisu utvrđene slabosti i/ili nepravilnosti. Pripremljena Izjava, kojom se potvrđuje zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava, dostavljena je Hrvatskom saboru.

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2020. te je Izvješće neovisnog revizora objavljeno na internetskim stranicama Hanfe.

109 NN, br. 111/18

Statistički pregled industrija

11. Statistički pregled industrija

Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom – UCITS

Investicijski fondovi – UCITS						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj fondova	**82**	**88**	**92**	**93**	**96**	**96**
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	13.857.695	18.440.776	18.499.606	19.117.203	22.577.123	18.216.156

Izdavanje i otkup udjela u UCITS fondovima, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Izdavanje udjela	23.669.357	22.139.754	18.108.512	11.496.927	11.498.262	8.830.386
Otkup udjela	22.947.028	17.930.220	18.219.022	10.811.532	9.486.498	13.742.012

Struktura imovine dioničkih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	117.648	188.563	187.921	155.063	191.965	160.011
Dionice	1.445.965	1.568.137	1.640.305	1.356.601	1.513.730	1.402.870
Obveznice	6.044	11.801	20.305	26.685	29.050	27.560
IF	52.792	36.828	58.850	61.403	79.575	75.361
ITN	–	–	–	–	–	–
Depoziti	7.193	6.697	2.732	3.205	1.363	10.002

Struktura imovine mješovitih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	30.529	114.196	70.187	94.989	170.954	132.900
Dionice	274.640	254.959	309.063	257.702	221.032	246.464
Obveznice	342.711	301.746	379.825	390.711	438.988	432.432
IF	126.465	117.048	127.699	113.786	146.212	154.773
ITN	17.402	26.238	–	–	–	–
Depoziti	15.843	49.514	7.664	27.948	15.459	–

Struktura imovine obveznickih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	112.486	802.896	829.976	991.665	2.232.505	2.292.276
Dionice	–	–	–	–	–	13.128
Obveznice	1.276.443	3.020.783	4.982.146	7.491.015	14.408.996	10.600.488
IF	11.007	22.021	53.664	37.221	87.145	113.888
ITN	31.125	342.403	458.012	474.855	692.834	119.118
Depoziti	45.610	110.150	80.003	291.476	1.797.672	1.569.641

Struktura imovine novčanih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	685.228	1.250.622	1.144.437	1.561.461	1.486	–
Dionice	3	–	–	–	–	–
Obveznice	1.073.291	2.552.431	1.173.673	1.949.331	–	–
IF	33.253	41.214	49.792	21.411	–	–
ITN	3.258.507	4.405.600	3.586.937	1.466.158	–	–
Depoziti	4.296.871	3.706.160	2.800.701	2.421.975	6.600	–

Struktura imovine ostalih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	62.300	54.533	92.020	39.281	173.691	159.567
Dionice	7.841	26.649	46.346	17.670	50.558	81.401
Obveznice	268.953	303.960	402.083	568.729	611.887	680.927
IF	159.801	161.661	201.057	189.580	402.438	331.781
ITN	101.884	56.603	–	–	–	200
Depoziti	87.097	36.226	41.715	67.835	133.383	124.349

Struktura imovine napajajućih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva				2.159	764	3.745
Dionice				–	–	–
Obveznice				–	–	–
IF				17.312	14.476	111.062
ITN				–	–	–
Depoziti				–	–	–

Alternativni investicijski fondovi – AIF

Investicijski fondovi – AiF						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj fondova	28	29	38	34	36	38
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	2.891.069	3.235.912	3.486.817	3.588.528	4.474.656	4.709.564

Investicijska društva

Investicijska društva						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj društava	8	8	7	7	7	6
Upravljanje portfeljem, u tisućama HRK	32.236	30.158	29.169	27.934	28.524	26.312
Skrbništvo nad financ. instr., u tisućama HRK	412.357	646.154	691.026	677.305	952.431	1.822.577

Mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj fondova	12	12	12	12	12	12
Broj članova fondova	1.731.181	1.784.169	1.844.272	1.936.261	2.010.403	2.057.391
Kategorija A	5.094	5.369	5.874	6.273	25.453	83.448
Kategorija B	1.707.104	1.755.823	1.810.704	1.896.361	1.948.510	1.925.328
Kategorija C	18.983	22.977	27.694	33.627	36.440	48.615
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	74.004.667	84.179.365	91.924.545	98.126.194	112.598.105	119.068.058
Ukupne uplate (tis. kn)	56.009.813	61.348.342	67.011.806	73.191.233	79.885.879	86.715.548
Ukupne isplate (tis. kn)	-6.000.282	-6.522.907	-7.143.223	-8.143.581	-9.280.324	-10.788.978

Vrijednosti Mirex indeksa						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Mirex A	114	128	133	135	152	153
Mirex B	218	234	241	243	265	268
Mirex C	110	118	125	129	136	138

Struktura imovine A OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	6.469	19.273	31.596	33.699	15.702	35.296
Dionice	150.211	221.299	214.033	222.283	305.045	363.879
Obveznice	223.241	255.773	308.956	332.626	411.578	417.817
IF	35.435	11.901	37.767	54.301	97.084	139.857
ITN	–	–	–	–	–	–
Depoziti	7.200	–	307	13.000	5.000	26.801

Struktura imovine B OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	562.110	1.792.551	2.040.812	3.095.922	820.503	2.030.600
Dionice	13.875.977	16.223.498	15.177.046	15.500.483	19.555.589	21.647.924
Obveznice	52.801.140	58.741.529	64.105.360	65.269.705	74.555.257	74.374.498
IF	4.398.076	3.442.194	5.252.268	6.040.680	8.582.871	9.554.559
ITN	-	-	199.512	1.249.715	1.405.660	1.764.742
Depoziti	668.049	616.071	1.195.812	1.811.324	1.165.028	1.622.544

Struktura imovine C OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	15.168	73.052	128.031	184.826	85.683	264.893
Dionice	–	–	–	–	–	–
Obveznice	2.177.674	2.896.107	3.809.899	4.388.270	5.499.820	6.394.115
IF	3.004	46.266	–	69.079	33.321	134.428
ITN	44.553	44.739	–	39.996	55.973	79.956
Depoziti	42.051	–	30.467	169.001	–	397.005

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj fondova	6	6	8	8	8	8
Broj članova fondova	236.975	257.075	285.822	305.145	320.533	335.327
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	3.044.842	3.548.401	3.895.569	4.231.346	5.119.466	5.542.772
Ukupne uplate u godini (tis. kn)	386.781	464.138	548.789	624.305	727.137	718.688
Ukupne isplate u godini (tis. kn)	-144.457	-144.677	-202.942	-250.782	-243.343	-247.513

Godišnji prinosi ODMF-ova						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
AZ Benefit ODMF	5,04%	7,65%	3,80%	-0,07%	6,56%	-0,44%
AZ Profit ODMF	6,65%	5,13%	-3,37%	-2,53%	10,45%	-1,26%
Croatia osiguranje ODMF	2,07%	5,56%	2,10%	-1,52%	12,20%	0,39%
Croatia osiguranje 1000 A ODMF				5,23%	13,76%	0,82%
Croatia osiguranje 1000 C ODMF				2,45%	5,37%	1,76%
Erste Plavi Expert ODMF	6,88%	11,13%	4,31%	-2,09%	12,60%	-3,00%
Erste Plavi Protect ODMF	3,85%	6,62%	3,51%	5,40%	6,85%	0,42%
Raiffeisen ODMF	6,53%	6,68%	3,19%	1,61%	8,86%	-1,04%

Struktura imovine ODMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	126.693	420.911	236.344	401.078	318.790	423.805
Dionice	751.869	951.369	877.886	910.732	1.216.157	1.319.016
Obveznice	2.070.334	2.134.504	2.537.236	2.675.416	3.177.205	3.331.395
IF	108.372	93.483	249.754	264.014	427.111	472.074
ITN	-	-	-	-	-	-
Depoziti	36.507	-	13.529	-	12.800	14.000

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj fondova	17	18	19	21	20	20
Broj članova fondova	28.778	29.237	30.387	40.482	44.569	45.228
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	681.211	777.088	849.556	908.054	1.101.694	1.198.075
Ukupne uplate u godini (tis. kn)	103.227	86.534	93.986	124.961	154.667	132.290
Ukupne isplate u godini (tis. kn)	-36.886	-32.829	-34.480	-56.864	-37.454	-39.524

Struktura imovine ZDMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Novčana sredstva	55.289	76.726	60.718	108.159	66.942	82.249
Dionice	161.383	193.757	193.817	212.670	280.586	298.919
Obveznice	434.434	456.569	534.282	533.800	635.612	641.920
IF	29.271	42.667	60.449	58.831	117.674	199.950
ITN	-	-	-	-	-	-
Depoziti	2.650	-	2.041	-	4.260	-

Društva za osiguranje

Osiguranje						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj društava za osiguranje i reosiguranje	24	22	20	18	16	15
Zaračunate bruto premije, u tisućama HRK	8.694.393	8.672.628	9.062.401	9.862.029	10.487.755	10.481.574
Likvidirane štete, bruto iznosi, u tisućama HRK	4.588.383	4.723.352	5.106.300	5.553.116	5.976.279	6.548.767

Napomena: Podaci u tablici od 2017.godine uključuju premiju HN POOL-a.

Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja

u tisućama kuna

Šifra	Vrsta osiguranja	2019.	Udjel (%)	2020.	Udjel (%)	Promjena (%)
01	Osiguranje od nezgode	499.145	5	512.008	5	3
02	Zdravstveno osiguranje	605.981	6	634.270	6	5
03	Osiguranje cestovnih vozila	1.244.009	12	1.304.833	12	5
04	Osiguranje tračnih vozila	1.938	0	2.440	0	26
05	Osiguranje zračnih letjelica	9.507	0	11.574	0	22
06	Osiguranje plovila	158.864	2	171.075	2	8
07	Osiguranje robe u prijevozu	33.190	0	33.971	0	2
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	683.373	7	727.985	7	7
09	Ostala osiguranja imovine	768.496	7	824.665	8	7
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.260.025	22	2.595.802	25	15
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	4.003	0	4.494	0	12
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	37.966	0	37.667	0	-1
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	468.759	4	469.573	4	0
14	Osiguranje kredita	383.123	4	255.817	2	-33
15	Osiguranje jamstava	11.536	0	13.810	0	20
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	140.059	1	121.429	1	-13
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	5.096	0	5.252	0	3
18	Putno osiguranje	106.251	1	100.958	1	-5
19	Životno osiguranje	2.498.094	24	2.211.940	21	-11
20	Rentno osiguranje	11.653	0	14.461	0	24
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	130.507	1	125.446	1	-4
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	4.281	0	3.855	0	-10
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	421.898	4	291.751	3	-31
24	Tontine	-	-	-	-	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom	-	-	-	-	-
Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 – 18)		7.421.322	71	7.827.624	75	5
Ukupno životna osiguranja (vrste 19 – 25)		3.066.433	29	2.647.453	25	-14
Sveukupno (vrste 01 – 25)		10.487.755	100	10.475.070	100	-0

Napomena: Podaci u tablici uključuju premiju HN POOL-a.

Leasing društva

Leasing društva	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019.	31.12.2020.
Broj leasing društava	21	19	17	16	14	15
Aktiva leasing društava, u tisućama HRK	17.626.251	17.904.585	18.149.656	19.526.659	21.320.617	19.704.217
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do)						
Operativni leasing	17.798	19.428	22.388	20.483	14.853	10.392
Financijski leasing	18.565	25.256	30.696	41.223	50.600	30.033
UKUPNO	36.363	44.684	53.084	61.706	65.453	40.425
Vrijednost novozaključenih ugovora, u tisućama HRK (od 1.1. do)						
Operativni leasing	1.504.247	1.744.661	1.595.112	1.493.608	1.640.408	1.246.705
Financijski leasing	3.625.340	4.763.030	5.717.928	7.320.667	8.543.535	5.336.236
UKUPNO	5.129.588	6.507.691	7.313.041	8.814.275	10.183.942	6.582.941
Broj aktivnih ugovora						
Operativni leasing	50.998	46.979	44.486	43.426	43.399	39.582
Financijski leasing	60.112	65.466	76.057	90.457	106.438	106.679
Zajmovi	1.210	755	238	205	25	24
UKUPNO	112.320	113.200	120.781	134.088	149.862	146.285
Vrijednost aktivnih ugovora, u tisućama HRK						
Operativni leasing	3.356.963	3.201.019	2.928.944	2.523.613	2.616.111	2.431.243
Financijski leasing	10.308.096	10.803.204	10.949.997	12.425.489	14.438.107	13.823.383
Zajmovi	75.793	43.018	23.842	15.263	562	332
UKUPNO	13.740.852	14.047.241	13.902.783	14.964.365	17.054.781	16.254.958

Faktoring društva

Faktoring društva	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019.	31.12.2020.
Broj faktoring društava	13	13	6	7	6	4
Aktiva faktoring društava, u tisućama HRK	6.587.220	5.900.059	2.352.743	1.397.891	1.363.017	323.957
Volumen transkcija, u tisućama HRK (od 1.1. do)						
Faktoring			2.394.857	1.721.668	1.869.816	783.628
Faktoring koji uključuje otkup mjenica			1.914.769	500.620	213.476	85.402
Dobavljački (obrnuti) faktoring			1.036.558	1.004.048	1.029.198	124.674
Ukupno			5.346.184	3.226.337	3.112.490	993.704
Potraživanja (u tisućama HRK)						
Faktoring			720.577	394.346	452.151	115.984
Faktoring koji uključuje otkup mjenica			1.383.402	258.730	62.972	24.427
Dobavljački (obrnuti) faktoring			414.747	388.689	369.925	41.347
Ukupno			2.518.726	1.041.765	885.048	181.757

Napomena: Počevši od 2017. propisani su novi obrasci i način izvješćivanja faktoring društava. Zbog toga podaci u izvještajima od 2017. nisu posve usporedivi s dotadašnjim izvještajima (do 2016.).

Dodaci

12. Dodaci

Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2020.

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o tržištu kapitala

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad investicijskom društvu, tržišnom posredniku, podružnici treće zemlje, registru osoba ovlaštenih obavljati usluge i aktivnosti iz Zakona o tržištu kapitala te statusnim promjenama investicijskog društva (NN, br. 132/2020)
2. Pravilnik o prijavljivanju povreda odnosno sumnji na povredu odredaba Uredbe (EU) br.1286/2014 (NN, br. 132/2020)
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o redovitom doprinosu članova, načinu raspolaganja sredstvima i financijskim izvještajima Fonda za zaštitu ulagatelja (NN, br. 132/2020)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i strukturi godišnjeg izvještaja izdavatelja te obliku i načinu njegovog dostavljanja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 132/2020)
5. Pravilnik o godišnjem izvještavanju Hanfe o usklađenosti s odredbama Uredbe (EU) br. 648/2012, usklađenosti s odredbama Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/592 kod utvrđivanja kada se aktivnost treba smatrati pomoćnom uz redovnu djelatnost, te o korištenju izuzeća od primjene ograničenja pozicija u robnim izvedenicama i ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima i izuzeća od primjene članaka 8. i 28. Uredbe (EU) br. 600/2014 (NN, br. 115/2020)
6. Pravilnik o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave izvještaja kod iznimke od obveze upisa nematerijaliziranih vrijednosnih papira kod središnjeg depozitorija ili drugog registra propisanog posebnim Zakonom (NN, br. 106/2020)
7. Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje odobrenja za rad burzi (NN, br. 98/2020)
8. Pravilnik o minimalnom obliku i sadržaju informacijskog dokumenta kod iznimke od obveze objave prospekta (NN, br. 87/2020)
9. Pravilnik o izvještavanju prema Uredbi (EU) br. 2016/1011 o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti (NN, br. 87/2020)
10. Pravilnik o obliku, sadržaju, rokovima i načinu dostavljanja izvještaja o transakcijama i trgovanju s financijskim instrumentima izvršenim na uređenom tržištu kojim upravlja burza (NN, br. 87/2020)
11. Pravilnik o prijavljivanju mogućih ili stvarnih kršenja Uredbe (EU) 2015/2365 (NN, br. 84/2020)
12. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad, organizacijskim zahtjevima i nadzornim izvještajima pružatelja usluga dostave podataka (NN, br. 84/2020)
13. Pravilnik o podacima u vezi s korporativnim upravljanjem koje su izdavatelji obvezni dostavljati Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, te o obliku, rokovima i načinu njihovog dostavljanja (NN, br. 59/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara AIF-a (NN, br. 139/2020)
2. Pravilnik o kriterijima za procjenu uvjeta za članstvo u upravi i nadzornom odboru UAIF-a te u nadzornom odboru zatvorenog AIF-a s vanjskim upraviteljima (NN, br. 136/2020)
3. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad UAIF-a (NN, br. 136/2020)

4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o udjelima AIF-ova (NN, br. 132/2020)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 31/2020)
6. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o vrstama alternativnih investicijskih fondova (NN, br. 15/2020)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o glavnim i napajajućim alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 15/2020)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 98/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara UCITS fonda (NN, br. 139/2020)
2. Pravilnik o naknadama koje društvo za upravljanje naplaćuje ulagateljima (NN, br. 139/2020)
3. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad i stjecanju kvalificiranog udjela društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 136/2020)
4. Pravilnik o kriterijima za procjenu uvjeta za članstvo u upravi i nadzornom odboru za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 136/2020)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (NN, br. 98/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 98/20)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 80/20)
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 15/20)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualizirane kapitalizirane štednje (NN, br. 2/2020)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 98/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o osiguranju

1. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 136/2020)
2. Pravilnik o obliku i sadržaju financijskog i statističkog izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja (NN, br. 106/2020)
3. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, prokurista društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 102/2020)

4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 98/2020)
5. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (NN, br. 67/2020)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o statističkim standardima osiguranja (NN, br. 15/2020)
7. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 15/2020)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, prokurista društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 15/2020)
9. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o uvjetima za obavljanje ključne funkcije u društvu za osiguranje/društvu za reosiguranje (NN, br. 15/2020)
10. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o izvještavanju o značajnim promjenama i izvještavanju na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 15/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 98/2020)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 98/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o Hanfi

1. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2021. godinu (NN, br. 147/2020)

Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe

Bilanca Hanfe na dan 31.12.2020. (u kunama)

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
IMOVINA					
	IMOVINA (AOP 002+074)	001	34.740.276	30.919.984	89,0
0	**Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)**	002	8.168.646	8.407.062	102,9
01	**Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)**	003	777.235	588.979	75,8
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	004	0	0	-
0111	Zemljište	005	0	0	-
0112	Rudna bogatstva	006	0	0	-
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	007	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	008	3.711.659	4.316.880	116,3
0121	Patenti	009	0	0	-
0122	Koncesije	010	0	0	-
0123	Licence	011	2.575.990	3.169.061	123,0
0124	Ostala prava	012	1.135.669	1.147.819	101,1
0125	Goodwill	013	0	0	-
0126	Osnivački izdaci	014	0	0	-
0127	Izdaci za razvoj	015	0	0	-
0128	Ostala nematerijalna imovina	016	0	0	-
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	017	2.934.424	3.727.901	127,0
02	**Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)**	018	7.286.602	7.656.569	105,1
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	019	3.564.810	3.564.810	100,0
0211	Stambeni objekti	020	0	0	-
0212	Poslovni objekti	021	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	022	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	023	9.553.525	11.437.168	119,7
0221	Uredska oprema i namještaj	024	8.493.022	10.305.203	121,3
0222	Komunikacijska oprema	025	322.073	336.632	104,5
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	026	582.935	599.021	102,8
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	027	0	0	-
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	028	30.123	65.561	217,6
0226	Sportska i glazbena oprema	029	0	0	-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	030	125.372	130.751	104,3
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	031	684.267	273.709	40,0
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	032	684.267	273.709	40,0
0232	Ostala prijevozna sredstva	033	0	0	-
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	034	152.751	152.751	100,0
0241	Knjige u knjižnicama	035	0	0	-
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	036	152.751	152.751	100,0
0243	Muzejski izlošci i predmeti prirodnih rijetkosti	037	0	0	-
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	038	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	039	0	0	-
0251	Višegodišnji nasadi	040	0	0	-
0252	Osnovno stado	041	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	042	4.538.956	4.778.394	105,3
0261	Ulaganja u računalne programe	043	4.538.956	4.778.394	105,3
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	044	0	0	-
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	045	0	0	-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	046	11.207.707	12.550.263	112,0
03	**Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)**	047	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	048	0	0	-
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	049	0	0	-
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	050	0	0	-
04	**Sitni inventar (AOP 052+053-054)**	051	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	052	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	053	402.629	650.810	161,6
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	054	402.629	650.810	161,6
05	**Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)**	055	80.277	126.479	157,6
051	Građevinski objekti u pripremi	056	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	057	80.277	126.479	157,6
053	Prijevozna sredstva u pripremi	058	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	059	0	0	-
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	060	0	0	-
0542	Osnovno stado u pripremi	061	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	062	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	063	0	0	-
06	**Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)**	064	24.532	35.035	142,8
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	065	24.532	35.035	142,8
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	066	0	0	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	067	24.532	35.035	142,8
0613	Zalihe rezervnih dijelova	068	0	0	-
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	069	0	0	-
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	070	0	0	-
0621	Proizvodnja u tijeku	071	0	0	-
0622	Gotovi proizvodi	072	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	073	0	0	-
1	**Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)**	074	26.571.630	22.512.922	84,7
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	075	24.887.265	20.404.605	82,0
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	076	24.874.861	20.398.344	82,0
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	077	24.874.861	20.398.344	82,0
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	078	0	0	-
1113	Prijelazni račun	079	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
112	Izdvojena novčana sredstva	080	0	0	-
113	Novac u blagajni	081	12.404	6.261	50,5
114	Vrijednosnice u blagajni	082	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	083	789.907	758.402	96,0
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	084	0	0	-
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	085	0	0	-
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	086	0	0	-
122	Jamčevni polozi	087	603.502	603.502	100,0
123	Potraživanja od radnika	088	28.051	5.102	18,2
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	089	5.471	1.536	28,1
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	090	5.471	126	2,3
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	091	0	0	-
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	092	0	0	-
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	093	0	0	-
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	094	0	1.410	-
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	095	152.883	148.262	97,0
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	096	13.347	10.719	80,3
1292	Potraživanja za naknade štete	097	0	0	-
1293	Potraživanja za predujmove	098	113.844	110.227	96,8
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	099	25.692	27.316	106,3
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	102	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	103	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105	0	0	-
141	Čekovi (AOP 107+108)	106	0	0	-
1411	Čekovi-tuzemni	107	0	0	-
1412	Čekovi-inozemni	108	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109	0	0	-
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	110	0	0	-
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	111	0	0	-
143	Mjenice (AOP 113+114)	112	0	0	-
1431	Mjenice – tuzemne	113	0	0	-
1432	Mjenice – inozemne	114	0	0	-
144	Obveznice (AOP 116+117)	115	0	0	-
1441	Obveznice – tuzemne	116	0	0	-
1442	Obveznice – inozemne	117	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118	0	0	-
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	119	0	0	-
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	120	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121	0	0	-
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122	0	0	-
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126	0	0	-
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127	0	0	-
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129	0	0	-
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130	0	0	-
1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	133	0	0	-
161	Potraživanja od kupaca	134	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	136	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137	0	0	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138	0	0	-
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139	0	0	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	894.458	1.349.915	150,9
191	Rashodi budućih razdoblja	143	894.458	1.349.915	150,9
192	Nedospjela naplata prihoda	144	0	0	-
OBVEZE I VLASTITI IZVORI					
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)	145	34.740.276	30.919.984	89,0
2	**Obveze (AOP 147+174+182+190)**	146	8.337.477	8.397.688	100,7
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	7.075.980	7.372.548	104,2
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	148	4.910.483	5.854.868	119,2
2411	Obveze za plaće – neto	149	1.756.066	1.992.230	113,4
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150	204.713	212.618	103,9
2413	Obveze za plaće u naravi – neto	151	0	0	-
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	152	419.709	373.232	88,9
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	593.429	646.480	108,9
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	447.410	489.733	109,5
2417	Ostale obveze za radnike	155	1.489.156	2.140.575	143,7

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	156	1.942.723	1.243.880	64,0
2421	Naknade troškova radnicima	157	77.492	72.888	94,1
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstavima i slično	158	0	0	-
2423	Naknade volonterima	159	0	0	-
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	160	0	5.419	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	161	1.239.894	573.036	46,2
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	162	583.548	501.912	86,0
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	163	41.789	90.625	216,9
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	164	0	0	-
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	165	0	0	-
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	166	0	0	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	167	0	0	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	168	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	169	0	0	-
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	170	222.774	273.800	122,9
2491	Obveze za poreze	171	0	0	-
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	172	119.274	113.344	95,0
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	173	103.500	160.456	155,0
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	174	0	0	-
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	175	0	0	-
2511	Obveze za čekove – tuzemne	176	0	0	-
2512	Obveze za čekove – inozemne	177	0	0	-
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	178	0	0	-
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	179	0	0	-
2522	Obveze za mjenice – inozemne	180	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	181	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	183	0	0	-
2611	Obveze za kredite u zemlji	184	0	0	-
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	185	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	186	0	0	-
2621	Obveze za zajmove u zemlji	187	0	0	-
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	188	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	189	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	190	1.261.497	1.025.140	81,3
291	Odgođeno plaćanje rashoda	191	286.155	272.354	95,2
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	192	975.342	752.786	77,2
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	193	693.925	727.094	104,8
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	194	281.417	25.692	9,1

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
5	**Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)**	195	26.402.799	22.522.296	85,3
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	196	2.317.519	2.268.679	97,9
511	Vlastiti izvori	197	2.317.519	2.268.679	97,9
512	Revalorizacijska rezerva	198	0	0	-
5221	Višak prihoda	199	24.085.280	20.253.617	84,1
5222	Manjak prihoda	200	0	0	-
IZVANBILANČNI ZAPISI					
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	201	0	0	-
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	202	0	0	-

Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1. do 31.12.2020. (u kunama)

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
3	PRIHODI (AOP 002+005+008+011+024+040+049)	001	75.687.331	77.553.552	102,5
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	002	0	0	-
3111	Prihodi od prodaje roba	003	0	0	-
3112	Prihodi od pružanja usluga	004	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	005	0	0	-
3211	Članarine	006	0	0	-
3212	Članski doprinosi	007	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	008	74.147.105	76.260.308	102,9
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	009	0	0	-
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	010	74.147.105	76.260.308	102,9
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	011	4.239	8.563	202,0
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	012	4.239	8.563	202,0
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	013	0	0	-
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	014	0	0	-
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	015	178	222	124,7
3414	Prihodi od zateznih kamata	016	0	0	-
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	017	4.061	8.341	205,4
3416	Prihodi od dividendi	018	0	0	-
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	019	0	0	-
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	020	0	0	-
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	021	0	0	-
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	022	0	0	-
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	023	0	0	-
35	Prihodi od donacija (AOP 025+030+033+036+037)	024	255.942	255.725	99,9
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026 do 029)	025	255.725	255.725	100,0
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	026	255.725	255.725	100,0

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	027	0	0	-
3513	Prihodi od donacija iz državnog proračuna za EU projekte	028	0	0	-
3514	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za EU projekte	029	0	0	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (AOP 031+032)	030	0	0	-
3521	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	031	0	0	-
3522	Prihodi od institucija i tijela EU	032	0	0	-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba (AOP 034+035)	033	217	0	0,0
3531	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	034	217	0	0,0
3532	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba za EU projekte	035	0	0	-
354	Prihodi od građana i kućanstava	036	0	0	-
355	Ostali prihodi od donacija (AOP 038+039)	037	0	0	-
3551	Ostali prihodi od donacija	038	0	0	-
3552	Ostali prihodi od donacija za EU projekte	039	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 041+044+045)	040	1.280.045	1.028.956	80,4
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 042+043)	041	611.782	557.122	91,1
3611	Prihodi od naknade šteta	042	16.894	0	0,0
3612	Prihod od refundacija	043	594.888	557.122	93,7
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	044	198.000	224.500	113,4
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 046 do 048)	045	470.263	247.334	52,6
3631	Otpis obveza	046	0	1.250	-
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	047	0	0	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	048	470.263	246.084	52,3
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 050 do 053)	049	0	0	-
3711	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	050	0	0	-
3712	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	051	0	0	-
3713	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	052	0	0	-
3714	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	053	0	0	-
RASHODI					
4	RASHODI (AOP 055+067+108+109+120+128+139)	054	68.998.733	74.696.617	108,3
41	Rashodi za radnike (AOP 056+061+062)	055	42.410.947	48.697.664	114,8
411	Plaće (AOP 057 do 060)	056	32.176.194	37.000.079	115,0
4111	Plaće za redovan rad	057	31.536.197	36.557.602	115,9
4112	Plaće u naravi	058	570.795	355.622	62,3
4113	Plaće za prekovremeni rad	059	69.202	86.855	125,5
4114	Plaće za posebne uvjete rada	060	0	0	-
412	Ostali rashodi za radnike	061	5.067.342	5.801.283	114,5
413	Doprinosi na plaće (AOP 063 do 066)	062	5.167.411	5.896.302	114,1
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	063	5.167.411	5.896.302	114,1

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
4132	Doprinosi za zapošljavanje	064	0	0	-
4133	Doprinosi za mirovinsko osiguranje koje plaća poslodavac	065	0	0	-
4134	Posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	066	0	0	-
42	Materijalni rashodi (AOP 068+072+077+082+087+097+102)	067	22.159.101	21.634.998	97,6
421	Naknade troškova radnicima (AOP 069 do 071)	068	3.885.046	1.934.121	49,8
4211	Službena putovanja	069	2.209.515	652.714	29,5
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	070	927.916	873.724	94,2
4213	Stručno usavršavanje radnika	071	747.615	407.683	54,5
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 073 do 076)	072	79.753	55.331	69,4
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	073	79.753	55.331	69,4
4222	Naknade troškova službenih putovanja	074	0	0	-
4223	Naknade ostalih troškova	075	0	0	-
4224	Ostale naknade	076	0	0	-
423	Naknade volonterima (AOP 078 do 081)	077	0	0	-
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	078	0	0	-
4232	Naknade troškova službenih putovanja	079	0	0	-
4233	Naknade ostalih troškova	080	0	0	-
4234	Ostale naknade	081	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 083 do 086)	082	0	220.307	-
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	083	0	220.307	-
4242	Naknade troškova službenih putovanja	084	0	0	-
4243	Naknade ostalih troškova	085	0	0	-
4244	Ostale naknade	086	0	0	-
425	Rashodi za usluge (AOP 088 do 096)	087	10.339.929	10.762.470	104,1
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	088	306.591	324.261	105,8
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	089	1.619.338	1.693.677	104,6
4253	Usluge promidžbe i informiranja	090	226.305	358.422	158,4
4254	Komunalne usluge	091	1.472.910	1.293.076	87,8
4255	Zakupnine i najamnine	092	3.049.479	3.488.238	114,4
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	093	172.983	50.678	29,3
4257	Intelektualne i osobne usluge	094	1.712.892	1.207.538	70,5
4258	Računalne usluge	095	414.882	360.913	87,0
4259	Ostale usluge	096	1.364.549	1.985.667	145,5
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 098 do 101)	097	1.403.913	1.850.888	131,8
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	098	476.711	751.565	157,7
4262	Materijal i sirovine	099	0	0	-
4263	Energija	100	745.678	829.316	111,2
4264	Sitan inventar i auto gume	101	181.524	270.007	148,7
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 103 do 107)	102	6.450.460	6.811.881	105,6
4291	Premije osiguranja	103	87.072	112.842	129,6

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
4292	Reprezentacija	104	464.020	317.742	68,5
4293	Članarine	105	5.896.368	6.375.797	108,1
4294	Kotizacije	106	3.000	5.500	183,3
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	107	0	0	-
43	Rashodi amortizacije	108	3.283.270	3.052.869	93,0
44	Financijski rashodi (AOP 110+111+115)	109	104.023	90.968	87,4
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	110	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 112 do 114)	111	0	0	-
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	112	0	0	-
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	113	0	0	-
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	114	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 116 do 119)	115	104.023	90.968	87,4
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	116	67.000	44.918	67,0
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	117	36.893	45.653	123,7
4433	Zatezne kamate	118	130	397	305,4
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	119	0	0	-
45	Donacije (AOP 121+125)	120	73.750	157.125	213,1
451	Tekuće donacije (AOP 122 do124)	121	73.750	157.125	213,1
4511	Tekuće donacije	122	37.000	20.625	55,7
4512	Stipendije	123	36.750	136.500	371,4
4513	Tekuće donacije iz EU sredstava	124	0	0	-
452	Kapitalne donacije (AOP 126+127)	125	0	0	-
4521	Kapitalne donacije	126	0	0	-
4522	Kapitalne donacije iz EU sredstava	127	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 129+134)	128	967.642	1.062.993	109,9
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 130 do 133)	129	0	0	-
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	130	0	0	-
4612	Penali, ležarine i drugo	131	0	0	-
4613	Naknade šteta radnicima	132	0	0	-
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	133	0	0	-
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 135 do 138)	134	967.642	1.062.993	109,9
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	135	51.114	91.541	179,1
4622	Otpisana potraživanja	136	0	0	-
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	137	8.277	8.638	104,4
4624	Ostali nespomenuti rashodi	138	908.251	962.814	106,0
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 140 do 143)	139	0	0	-
4711	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	140	0	0	-
4712	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	141	0	0	-
4713	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	142	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
4714	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	143	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	144	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	145	0	0	-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 145-144)	146	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 144-145)	147	0	0	-
	UKUPNI RASHODI (AOP 054-146 ili 054+147)	148	68.998.733	74.696.617	108,3
	VIŠAK PRIHODA (AOP 001-148)	149	6.688.598	2.856.935	42,7
	MANJAK PRIHODA (AOP 148-001)	150	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	151	17.396.682	17.396.682	100,0
5222	Manjak prihoda – preneseni	152	0	0	-
	Obveze poreza na dobit po obračunu	153	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 149+151-150-152-153)	154	24.085.280	20.253.617	84,1
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 150+152-149-151+153)	155	0	0	-
DODATNI PODACI					
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	156	21.961.298	24.887.265	113,3
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	157	95.869.553	96.378.789	100,5
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	158	92.943.586	100.861.449	108,5
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 156+157-158)	159	24.887.265	20.404.605	82,0
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	160	182	191	104,9
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	161	169	196	116,0
	Broj volontera	162	0	0	-
	Broj sati volontiranja	163	0	0	-

VRIJEDNOST OSTVARENIH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU		AOP	Ostvarena vrijednost		Indeks (5/4)
			u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
051	Građevinski objekti u pripremi	164	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	165	80.277	46.202	57,6
053	Prijevozna sredstva u pripremi	166	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	167	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	168	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	169	0	0	-

Opis stavke		AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Indeks (5/4)
	Stanje zaliha	170	24.532	35.035	142,8
	Kontrolni zbroj (AOP 160 do 170)	171	105.160	81.624	77,6